

PRIMAVERA 2012

SUMARI

2	Bibliofilia en el Ateneo Mercantil
	<i>Rafa Martínez</i>
10	Infantil i Juvenil
44	Narrativa
64	Poesia
78	Assaig
112	Altres Novetats
122	Ànima cultural de La Costera
	<i>Miquel Martínez</i>
128	Editorials valencianes

83 CHRONICA, O DES-
cripcio dels fets, e hazanyes del in-
CLYT REY DON IAUME PRIMER
Rey Darago, de Mallorques, e de Valencia:
Compte de Barcelona, e de Muntpeßler: e
de molts de sos descendents.

FETA PER LO MAGNIFICH EN RAMON
Muntaner, lo qual serui axi al dit Inelyt Rey don Iaume,
com a sos fills, e descendents: es troba present
a les coses contengudes en la
present historia.

Commouet

Alite foelici

Apta manus.

En Barcelona,
En casa de Iaume Cortey
Librater. Any. 1562.

ERCVLES

HISPALV

Bibliofilia en el Ateneo Mercantil

El pasado mes de septiembre, y durante algo más de un par de semanas, se pudo contemplar en la biblioteca del Ateneo Mercantil de Valencia la exposición titulada «Cincuenta joyas bibliográficas de la cultura valenciana». El conocido bibliófilo Rafael Solaz Albert se encargó del comisariado.

La exposición, que reunió una cincuentena de los libros más valiosos de esta importante biblioteca privada, vino a coronar un proceso que se inició con el interés mostrado por el presidente de la entidad, José Manuel Botella, por catalogar y dar a conocer sus fondos más importantes. De la mano del bibliotecario, Juan Pedro Ángeles, y de un grupo de colaboradores, se llevó a cabo dicho proceso. Rafael Solaz, un conocido bibliófilo, presidente de la Societat Bibliogràfica Valenciana Jerònima Galés y especialista de lo que se ha dado en llamar «tema valenciano», se encargó de seleccionar ese medio centenar de títulos que conformaría la muestra.

Una biblioteca centenaria

La biblioteca del Ateneo Mercantil de Valencia, sita en el edificio que la institución tiene en la plaza del Ayuntamiento de la ciudad, se creó en 1879. Su principal cometido residía en la inclusión de obras que permitieran el desarrollo de la labor educativa de los empleados del comercio, por lo que las compras de sus primeros fondos estuvieron enfocadas a la consecución de este objetivo.

Así, en 1954 tuvo lugar la primera ordenación, catalogación y clasificación. Con la importante donación del historiador Francisco Almarche y las sucesivas compras, la biblioteca llegó a contar con un buen número de obras. Hoy se calcula que sus fondos se cifran en torno a los 52.000 ejemplares. Ya en el año 2000, Vicente Jornet catalogó los manuscritos que se hallaban en sus anaqueles: en el documento titulado *Colección documental del Ateneo Mercantil* daba cuenta de un total de 239, fechados entre los siglos XIV y XX. Como resalta Rafael Solaz en el texto del catálogo de esta singular muestra respecto a sus orígenes, «muchos de ellos proceden de los fondos de proto-

colos de notarios valencianos; contratos, recibos, escrituras de propiedad, inventarios de bienes, ápoacas, testamentos, árboles genealógicos, demandas jurídicas o relacionadas con diferentes cuestiones legislativas». Hay, además, «algunos documentos relativos a la importante familia Vich y, especialmente, al embajador Jerónimo Vich; otros relativos a las ciudades de Gandía y de Alzira, así como a diversas poblaciones valencianas, incluyendo conventos y órdenes religiosas».

Luego de este inventario de los manuscritos existentes en los fondos de la biblioteca del Ateneo Mercantil, se procedió, por un lado, al de los incunables, esto es, a los libros que salieron de las primeras imprentas (entre 1453 y 1500 aproximadamente); y, por otro, al de los ejemplares que pudieran considerarse como «raros», otra de las calificaciones más valoradas en el mundo de la bibliofilia: libros que, con independencia de su antigüedad (un libro antiguo sólo lo es si tiene cien años o más), adquieran una nueva categoría debido al escaso número de ejemplares existentes, o a su temática, poco frecuente.

Una selección de incunables y «raros»

Según Rafael Solaz, el criterio que se impuso para la selección de los títulos fue, tal y como se esperaba, la importancia del material bibliográfico, además de una deseada y conseguida variedad temática. Así pues, los dos incunables con que cuenta la institución tenían que formar parte de la muestra. Indiscutiblemente. Y una selección, hasta llegar a la cincuentena, de esos libros catalogados como «raros» que posee la institución.

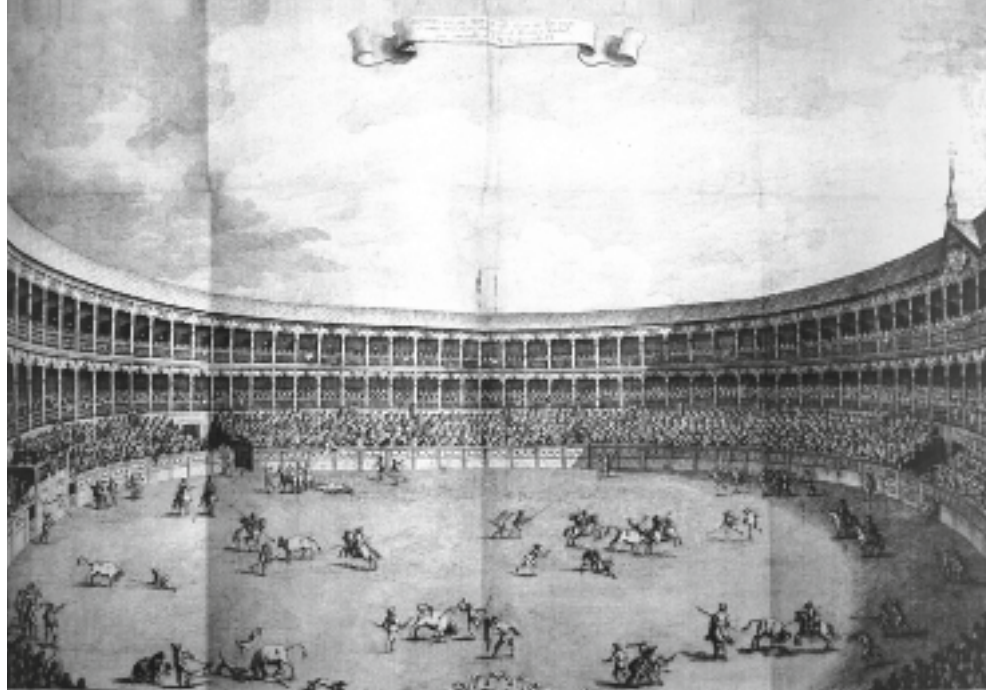

«Se me presentó todo un universo, una imagen convertida en un verdadero placer a los ojos de cualquier bibliófilo con sensibilidad a los libros antiguos».

Esos dos incunables a los que aludimos no son otros que un ejemplar del libro *Propositiones ex omnibus Aristoteles libris Philosophie Moralis* (Venecia, Johannes Gregorium, 1493), del que Solaz atestigua que no hay ningún otro ejemplar conocido en biblioteca pública española alguna, y otro de *Sermones de Tempore e de Sanctis*, de San Vicente Ferrer (Lyon, Johann Klein, 1499), una obra muy popular que conoció diversidad de ediciones, incluidas algunas no autorizadas.

De entre el segundo apartado, el de los libros «raros» que, no lo olvidemos, sigue acogiendo la biblioteca del Ateneo Mercantil más allá del alcance de esta muestra, Solaz llevó a cabo una selección que abarca *La Crónica del famoso caballero Cid Ruiz Díaz Campeador*, publicado en 1512, «un libro históricamente muy importante porque en él se basaron los cronistas para escribir las biografías posteriores del Cid»; otros en torno a la figura de Jaume I como *Historia del muy alto e invencible Rey Don Jaime* (en sus ediciones latina y castellana, de 1582 y 1584, respectivamente, impresas por la primera mujer que se puso al frente de una imprenta, Jerònima Galés) o la *Crónica del rey Don Jaime*, de Ramón Montaner (Barcelona, 1562); una obra, curiosísima, muy rara «y fundamental para la historia del toreo», según el comisario, que es *Descripción breve e imparcial de la plaza o suntuosa plaza-mercado de Madrid*, de Jaime Delgado (1683) o el pliego de cordel de corte satírico que lleva por título *Romanç nou de la correguda de baques y bedells, feta en un camp prop de la Zaydia* (1755).

Otras obras expuestas con el marchamo de «raras» comprenden la serie de obras de teatro y sainetes de los siglos XVIII y XIX, algunos pliegos de cordel como *Colecció de varies conversacions alusives al nou sistema constitucionals*, o *Conversación entre Sara*

Perrengue (carretero de Godella) y el doctor Cudol, de Valencia (1820). Curiosas, además de raras, son, también, el *Álbum de un loco*, de Zorrilla (1867), *Fidelidad de la ciudad y Reyno de Valencia en tiempo de las guerras civiles*, de José Borrull (1810) o dos colecciones facticias, esto es, volúmenes que entre sus cubiertas acogen documentos de muy diversa condición, como *Papeles varios o colección facticia de folletos impresos* de los siglos XVIII y XIX que recoge, entre otros, un *Reglamento de Valencia* y una *Relación y explicación de la fiesta del Corpus* (1815); el otro, datado en la misma época que el anterior, trata de los diversos gremios valencianos.

Un comisario entusiasta

La colaboración desinteresada de Rafael Solaz en este proyecto da buena cuenta de su ilusión, entusiasmo y –tal vez mayor aún– de su pasión por los libros antiguos, preferentemente, como decíamos antes, de «tema valenciano»; no en vano, adquirió buena parte de la magnífica biblioteca de Manuel Marqués, habitual del círculo que formaban los Pedro de Valencia, Genaro Lahuerta o Rafael Duyos.

En el texto que escribió para acompañar el catálogo de esta exposición, confiesa que, cuando fue requerido por la institución, allá por el año 2009, y visitó su biblioteca, sintió «una gran emoción». Y añade: «Se me presentó todo un universo, una imagen convertida en un verdadero placer a los ojos de cualquier bibliófilo con sensibilidad a los libros antiguos». Ante estas palabras, no resulta arriesgado afirmar que, sin su concurso, esta exposición habría sido, sin duda alguna, otra cosa.

La biblioteca del Ateneo Mercantil de Valencia se creó en 1879. Su principal cometido residía en la inclusión de obras que permitieran el desarrollo de la labor educativa de los empleados del comercio, por lo que las compras de sus primeros fondos estuvieron enfocadas a la consecución de este objetivo.

LIBRO PRIMERO
DE LA HISTORIA DEL
Rey don Iayme de Aragon, príncro
DE ESTE NOMBRE, L.L.A.
MADO EL CONQVE
STADOR.

Capitulo primero. De las causas y razones que movieron al Autor para escribir esta historia.

AVIDAY

Historia del Rey don Iayme de Aragon príncro de este nombre de este nombre, con los otros reinos que en su tiempo pertenecieron a él, y de las causas que movieron a él para escribir esta historia, que se llama el Conquistador. En esta historia se cuenta la vida y hechos de este Rey, y de los otros reinos que en su tiempo pertenecieron a él, y de las causas que movieron a él para escribir esta historia.

de las causas que movieron a este Rey, y de los otros reinos que en su tiempo pertenecieron a él, y de las causas que movieron a él para escribir esta historia. En esta historia se cuenta la vida y hechos de este Rey, y de los otros reinos que en su tiempo pertenecieron a él, y de las causas que movieron a él para escribir esta historia.

EX IIII LIBRO META

Contra el Rey don Iayme de Aragon príncro de este nombre, con los otros reinos que en su tiempo pertenecieron a él, y de las causas que movieron a él para escribir esta historia. En esta historia se cuenta la vida y hechos de este Rey, y de los otros reinos que en su tiempo pertenecieron a él, y de las causas que movieron a él para escribir esta historia.

EX LIII METAY

Contra el Rey don Iayme de Aragon príncro de este nombre, con los otros reinos que en su tiempo pertenecieron a él, y de las causas que movieron a él para escribir esta historia. En esta historia se cuenta la vida y hechos de este Rey, y de los otros reinos que en su tiempo pertenecieron a él, y de las causas que movieron a él para escribir esta historia.

Embolic de botigues i clients

L'escriptor i llibreter de Sevilla Fran Nuño (1973) presenta un curiós text infantil, *A la botiga no hi ha qui s'entenga*, una història urbana, amb tints surrealistes –adreçada a xiquets de sis anys o més– que dialoga amb les suggeridores il·lustracions de Sergio Membrillas.

Un dia qualsevol, de sobte, una dona demana caragols a la farmàcia: «No senyora, jo no venc caragols. Açò no és una ferreteria», respon pacient el farma-

cèutic. Allò que pareixia un cas aïllat, una confusió individual i momentània, es transforma en un fet col·lectiu i generalitzat: «aquell dia, en aquella petita

A LA BOTIGA NO HI HA QUI S'ENTENGA

FRAN NUÑO

IL·LUSTRACIONS DE SERGIO MEMBRILLAS

COL·LECCIÓ «EL TRICICLE», 47

24 PÀGINES / 978-84-8131-915-6 / 5 EUROS

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2011

ciutat d'un país mitjà, misteriosament, semblava que tots menys els comerciants eren persones molt despistades».

Efectivament, un client demana fil i botons al llibreter —«si de cas, li puc vendre un manual per aprendre a cosir», contesta l'home—; un altre vol comprar un paraguai a la botiga d'ultramarins. El carnisser, l'amo d'una tenda de mobles, el quiosquer, l'encarregada de la tenda d'electrodomèstics, fins i tot les caixeres del supermercat es miraven sorpresos i un poc amoïnats perquè no podien explicar-se què els havia agafat als seus veïns —en part també perquè aquell dia cap botiguer no aconseguí vendre absolutament res, «per això, totes les caixes registradores de la ciutat macaren la mateixa xifra: zero».

Fran Nuño ha escrit una història de resonàncies surrealistes en què la quotidianitat de la vida urbana d'una xicoteta localitat es veu trencada de sobte, durant tot un dia, sense un motiu aparent; a l'endemà, també sense cap explicació, es restaura l'ordre i la normalitat a la vila. Tot i l'efecte d'estranyesa que provoca desconèixer-ne les causes, és un encert que l'autor no haja assajat cap explicació lògica —més o menys fantasmiosa— a un fenomen inexplicable: l'import

tant és la impressió que provoca en el lector aquest seguit de despropòsits —una alteració social relativament poc

greu, atès que només dura vint-i-quatre hores— i la ironia i la delicadesa amb què la història és narrada.

Tan rellevants com el text escrit són els dibuixos de Sergio Membrillas (València, 1982): blaus, verds, ocres i grisos predominen en aquestes pàgines on la història es pot resseguir perfectament observant les imatges. Són il·lustracions que, d'alguna manera —potser pels colors degradats cap al gris o el blanc— tenen un aire oníric que s'avé amb el comportament estrany i misteriós dels personatges. També acord amb el desenllaç —la tornada a la normalitat— i en contrast amb les anteriors, l'última escena guanya en diversitat de tons i en saturació. Imatges i text dialoguen, doncs, sense contradiccions i sense redundàncies en aquest acurat àlbum il·lustrat. Un volum per a lectors de sis anys que es pot trobar en edició flexible —a un preu assequible a qualsevol butxaca— i en tapa dura, així com en valencià i en castellà.

□ Arantxa Bea
Lletres Valencianes, n° 30

Passatgers al tren!

L'especial encant que guarden els viatges en tren l'han convertit en protagonista en multituds d'històries. Com aquesta que ens narra l'escriptora Fina Casallerrey, qui ha volgut contar-nos la peculiar aventura que Íria i el seu germà bessó, Lino, viuran al tren Xocolate.

MALSON AL TREN XOCOLATE

FINA CASALDERREY

IL·LUSTRACIONS DE MIQUEL NOLLA

TRADUCCIÓ DE XAVIER MINGUEZ

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 162

110 PÀGINES / 978-84-9824-813-5 / 8,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2011

Testimoni directe de mítiques històries d'amor, ha vist assassinats, ha viscut grans intrigues, aventures... El tren ha estat per mèrits propis un dels mitjans de transport més utilitzats pels escriptors per emmarcar les seues històries. Aquest fet no ha passat desapercebut per a l'escriptora galega Fina Casallerrey qui ha volgut narrar una inesperada i intrigant aventura a través dels seus protagonistes.

Els bessons Íria i Lino estan emocionats perquè faran per primera vegada un viatge sols al tren Xocolate (que ells anomenen així pel seu color marró). El seu iaio Manuel que va ser revisor de tren els havia contat moltes històries de gent sorprenent que s'havia trobat mentre demanava els bitllets. Una d'elles la iaia: des del dia que li va demanar el bitllet van començar el viatge de la vida junts. El iaio que té un don per a endevinar el futur, comenta preocupat que no li agra-

da com brama el tren, com queixant-se. Per això, li demana al revisor Anselmo que cuide dels seus néts. Anselmo fent cas de la petició de Manuel, posa els besons en un compartiment al costat d'un ancià cec molt seriós, inquietant, amb una llarga barba blanca que fins i tot li tapa la boca, mastegant xiclet de menta. Les seues mans són molt primes, amb l'ungla del dit menut de color violeta, quasi negra. Viatja acompanyat d'un gos i d'un ocell. Durant el trajecte Íria i Lino descobreixen a la resta de passatgers dormint en els compartiments amb postures molt rares com si estigueren tots hipnotitzats, i és que alguna cosa molt estranya ocorre en el tren... Així, un ocell amb males puces però no tantes com en té el gos, un entrepà de rates vives, un malvat pirata, un estrany robotari a càrrec d'un lladre camaleònic... Una aventura plena d'emocions és la que els espera a Íria i Lino en el seu viatge al tren Xocolate.

Malson al tren Xocolate pertany a la col·lecció «El Micalet Galàctic» de la sèrie crema que va dirigida a xiquetes i xiquets a partir de nou anys. Una de les claus que assegura l'èxit de les novel·les per a infants és el lligam que existeix entre la narració i la il·lustració. En aquest cas, destacar el paper de l'il·lustrador Miquel Nolla qui ha estat l'encar-

regat de donar vida a aquesta història. Ja que els dibuixos de Nolla intenten traçar els xicotets detalls de la narració, un gest, una mirada, una reacció... Que són els vertaders protagonistes de l'escena narrada. Miquel Nolla ha il·lustrat també en Edicions Bromera el llibre *Hansel i Gretel i altres contes populars*.

Pel que fa a l'autora, Fina Casalderrey és una de les escriptores galegues més reconegudes. Ha publicat més d'una vintena de llibres per a infants i joves, pels quals ha rebut guardons importants, com el Premio Nacional de Literatura Infantil y Juvenil. En Edicions Bromera ha publicat, entre altres títols, *Mutacions genètiques* o *Dues llàgrimes per Màquina*.

□ Andrea R. Lluch
Lletres Valencianes, n° 30

Detectius d'ultratomba

L'esperit de Jacques, un soldat mort a la Primera Guerra Mundial, apareix per demanar ajuda: necessita conèixer el contingut de la carta que se la seua estimada li va enviar just quan ell va morir. Quatre joves intrèpides es posen en marxa per trobar-la. La carta esta més prop del que es poden imaginar.

EL FRANCESET

JAUME MIQUEL

IL·LUSTRACIONS DE ROSER MIQUEL

192 PÀGINES / 978-84-92763-52-8 / 10 EUROS

EDICIONS 96, LA POBLA LLARGA, 2011

Què faries de sobte a l'engegar l'ordinador trobares l'esperit d'un soldat mort a la Primera Guerra Mundial? Ací arranca la història de la protagonista d'aquest llibre, Guillermina, una jove a la que últimament li persegueix la mala sort.

Just abans d'anar-se'n d'acampada amb la seua colla, una caiguda fa que tinga que quedar-se a cada amb el peu en alt. Però el que es presentava com un cap de setmana d'allò més avorrit esdevé l'inici d'una gran aventura.

L'esperit de Jacques, un soldat mort a França el 1918, li apareix de sobte al engegar l'ordinador per demanar-li ajuda. Abans de morir va declarar el seu amor a una jove dona de l'Empordà, Mercè. Ho va fer amb una romàntica carta a la que li adjuntava una medalla aconseguida per mèrits bèl·lics. Però Jacques va morir abans de que li arribara la resposta de la seua estimada.

Ara, perquè el seu esperit descanse en pau després de tants anys, necessita saber on para la carta que Mercè li va enviar en resposta a la seua.

Ací s'inicia l'aventura de la nostra protagonista que, junt amb les seues inseparables amigues Mar, Marina i Tina, inicien una enginyosa i divertida investigació per buscar la carta d'amor de la Mercè. El periple d'aquestes joves –que tenen el centre d'operacions a casa Guillermina on aquesta guarda repòs després del bac– les porta a investigar per cementeris i pobles de la rodalies en busca de qualsevol indici d'aquella dona.

Però la casualitat entra en escena. En mig de la història d'amor de la nostra protagonista amb un jove tímid i retret, l'Arnau, es creua l'aventura d'aquells joves de la Primera Guerra Mundial. Les nostres protagonistes prompte comprendran que els lligams entre Jacques i Mercè i elles són més estrets del que es poden imaginar i que el rastre a seguir està més prop del que es pensaven.

Les joves, després una vertiginosa investigació, donen amb la carta d'amor de la Mercè. A un cementeri de Paris i en mig de milers de cartes escrites als soldats morts en la contesa, es troba l'escrit de la Mercè, just a l'ossari on des-

cansa, entre altres, el cos del nostre soldat. Quan la carta arribà Jacques ja estava mort, però el seu company de trinxera li la portà al cementeri perquè fóra amb ell per sempre.

Al voltant de l'ordinador li mostren la carta a Jacques, i també la medalla que aquell estiu del 1918 li va enviar com a mostra del seu amor. En llegir-la tots s'adonen que aquella història entre ells dos hagués tingut un final ben distint de no creuar-se per mig aquella fatídica guerra. L'esperit de Jacques podrà descansar ja en pau.

□ *Berta Rodrigo Mateu*
Letres Valencianes, n° 30

De Mèxic a València

La relació d'una nena mexicana amb la seua àvia –amb la que viu des que sa mare va emigrar a València– és el fil conductor d'aquesta història on es posa de manifest la importància dels arrels culturals i dels lligams afectius.

IAIA, VINE AMB MI!

MERCÈ VIANA

IL·LUSTRACIONS DE CRISTINA DURÁN

COL·LECCIÓ «LA BICICLETA GROGA», 32

104 PÀGINES / 978-84-8131-907-1 / 6,50 EUROS

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2011

Iaia, vine amb mi! és la història d'una família de dones separada per un oceà immens. Com tantes i tantes històries reals de dones immigrants que viuen avui en dia al nostre país, la Aztlan, una dona maia, ha d'emigrar a Espanya sense la seua filleta –la Izel–, a qui deixa al càrrec de sa mare, una avia entregada i dolça amb qui la xiqueta té una relació molt especial. El conflicte arriba quan la mare, després d'uns anys a Espanya, torna per emportar-se la filla i l'àvia amb ella. Yaretzi, una velleta maia, molt arrelada al seu poble i a les seues tradicions, ha de prendre una important decisió: entre l'angúnia d'abandonar el seu poble i la felicitat de poder viure amb la seua filla i la seua neta, però a un altre país. Finalment, i amb l'ajuda de la reflexió, de la seua intuïció i dels seus deus i deesses maies, la iaia prendrà la decisió més encertada.

Molts de nosaltres hem sentit aquestes històries de separació entre mares i fills que el fenomen de la immigració ha provocat. Mares que no poden portar els seus fills i filles amb elles al nostre país i els han de deixar amb oncles, avis... Situacions que ens semblen esgarrioses però que són molt freqüents. Així, l'autora pren com a punt de partida la temàtica de la immigració i les conseqüències afectives que se'n deriven d'aquestes si-

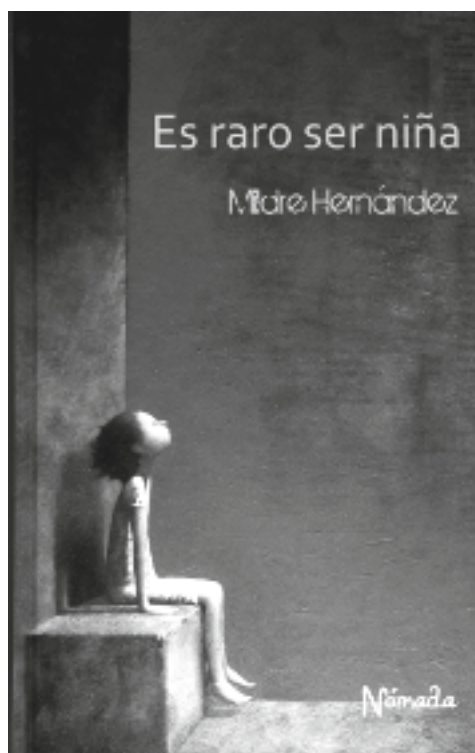
tuacions familiars tan doloroses. Però el que de veritat transmet el text de Mercè Viana és la importància de les relacions familiars i de l'afecte per créixer com a persones, la fidelitat a un mateix i a les nostres tradicions i cultures, el poder i la força de l'estima... Es tracta, doncs, d'un llibre que transmet aquesta força i a més a més, ens delecta amb petites històries i llegendes que giren al voltant de la cultura maia, a la qual pertanyen les nostres tres protagonistes, i que ens fan conèixer una mica més a un poble de tradició mil·lenària. És, a més a més, un llibre molt adient per als joves lectors –a partir dels vuit anys– als qui va adreçat ja que dona l'oportunitat de reflexionar al voltant de les difícils situacions familiars que viu la població immigrant al nostre país i ens endinsa en altres cultures, en aquest cas la mexicana i més concretament la Maia.

Mercè Viana és escriptora i pedagoga. Ha escrit nombrosos llibres dirigits als més menuts. Aquest últim títol l'acompanya amb les il·lustracions de Cristina Durán. La il·lustradora retrata als seus magnífics dibuixos a les tres protagonistes i el seu entorn i d'aquesta manera ens endinsa un poc més en el relat i ens fa imaginar els personatges amb claredat.

□ Sònia Martínez Icardo
Letres Valencianes, n° 30

«Cuasi siempre me salgo con la mía»

La colección «Nómada» de Legua editorial publica un nuevo título de la escritora cubana Mildre Hernández (Sancti Spiritus, Cuba, 1972). Se trata de la novela corta *Es raro ser niña*, dirigida a un público adolescente pero que puede interesar a otro tipo de lectores.

ES RARO SER NIÑA

MILDRE HERNÁNDEZ

COL·LECCIÓ «NÓMADA»

98 PÁGINES / 978-84-938841-4-7 / 9 EUROS

LEGUA EDITORIAL, VALÈNCIA, 2011

Mildre Hernández tiene una dilatada carrera literaria y ha recibido por su trabajo numerosos premios entre los que destacan el Elisendo Diego, Pinos Nuevos y Abril. En su doble condición de narradora y poeta ha publicado numerosas obras entre las que destacan los poemarios *Vuela una sombra*, *Noticias de brujas*, *Cartas celestes* y *Días de Hechizo* y las obras de narrativa *Memorias de un sombrero*, *Recetas de cocina de una gallina* y *En el otro espejo*. En esta editorial, y en esta misma colección, ha publicado otra de sus obras de narrativa *Diario de una vaca* también dirigida a un público adolescente.

Es raro ser niña nos cuenta la vida de Cuasita, Cuasi para sus amigos, una adolescente diferente, simpática, ocu- rrente y habladora con un excelente sentido del humor. Le gusta el fútbol, su novio Alexander, la calabaza china, las pelotas y el boxeo, sobre todo esto

último y a él recurre en numerosas ocasiones. Un día su madre Alma Blanco decide que para superar sus traumas y reconciliarse con la «Vida» debe visitar a un psicólogo. Ella no entiende su decisión ya que realmente es su madre y no ella la que tiene algunos problemas por resolver. A partir de esta visita nos desgranará su «Vida» pero sobre todo la de su madre, los motivos que la llevaron a separarse de su padre, las convicciones sociales que encorsetan a las personas hacia un destino que no han elegido y un sin fin de temas que le afectan en su vida cotidiana y a los que ella intenta dar una explicación utilizando un agudo y práctico sentido del humor.

Cuasi para explicar al lector las cosas que le afectan recurre a los símiles y las metáforas, y por ello, en algunas ocasiones, el libro puede parecer un pequeño y condensado manual de autoayuda para adolescentes que desgrana sentimientos respecto a la vida y al entorno que rodea a la protagonista.

La relación que mantiene con su madre y su bienestar es una de sus máximas preocupaciones y el principal motivo de sus reflexiones que afronta con una extraordinaria madurez que sorprende si tenemos en cuenta la edad de la protagonista.

Cuasi además tiene una maestra con la que comparte sus reflexiones y algunos amigos del colegio Danyer, Rexona Juan Carlos y Alexandre. Con ellos decide fundar la ONPAF, siglas que corresponden a Organización de niños por la paz familiar, en un intento de resolver algunos problemas que se convierten en generales y que en demasiadas ocasiones tienen que afrontar los niños y niñas de esas edades.

Un obra curiosa y diferente que a veces hace dudar si es demasiado «profunda» para el público al que va dirigido ya que posee un sentido de la ironía en ocasiones un tanto complicado de entender, aunque siempre es sorprendente lo maduros que pueden llegar a ser los adolescentes.

□ *Gema Juan Ortells*
Lletres Valencianes, nº 30

Un elogi als contes

Carles Cano torna a encertar amb un relat en el que aprofita un fet puntual, l'aparició misteriosa d'una màquina, per a fer vore la importància dels contes, d'alimentar la imaginació i de la transmissió oral. Amb la seua narració aconseguix crear expectació i destacar entre línies els valors de les relacions socials de proximitat, de la vida rural i de poble.

LA MÁQUINA DE LOS CUENTOS

CARLES CANO

IL·LUSTRACIONS DE PACO GIMÉNEZ

COL·LECCIÓ «CALCETÍN», 63

---

78 PÀGINES / 978-84-9845-316-4 / 7,50 EUROS

ALGAR EDITORIAL, ALZIRA, 2011

En un poble tranquil, on no arriben les onades de turistes, on no hi ha sobresalts ni massa sorpreses, un bon dia apareix enmig de la plaça del poble el que sembla ser una màquina. Després de les primeres impressions i de que tot el poble espigole al voltant d'aquell artefacte a veure si aconseguen esbrinar què és això, aclareixen que es tracta d'una màquina de fer contes. Quina sorpresa! Eixe és el punt de partida que dona a Carles Cano l'oportunitat de triar diferents personatges singulars del poble i de les rodalies i introduir cinc contes originals en un sol conte. El primer està dedicat a un pintor del poble que tothom coneix i que no aconseguen acabar mai els encàrrecs a temps. El segon contra la història d'un xiquet que té el somni més bonic del món i en despertar tracta de trobar-lo. El tercer és un conte sobre la força de l'amor, un elefant enamorat i una trapezista. El quart és una història sobre la il·lusió d'un poble en un projecte comú i de com eixa il·lusió fa possible el projecte més difícil. I el quint és una versió singular del clàssic conte de *Los tres cerditos* però localitzada a les comarques alacantines. L'autor fa amb els cinc contes i sobre tot amb la història que els lliga a tots cinc, un elogi als contes, al món de la imaginació i la cultura de la transmissió oral.

Destaca i reforça els valors de contar i escoltar històries en comunitat, de compartir la cultura i els coneixements. Cada conte té a veure amb un personatge diferent que es dirigeix a la màquina. Però no tots tindran conte. La màquina tria qui considera més oportú.

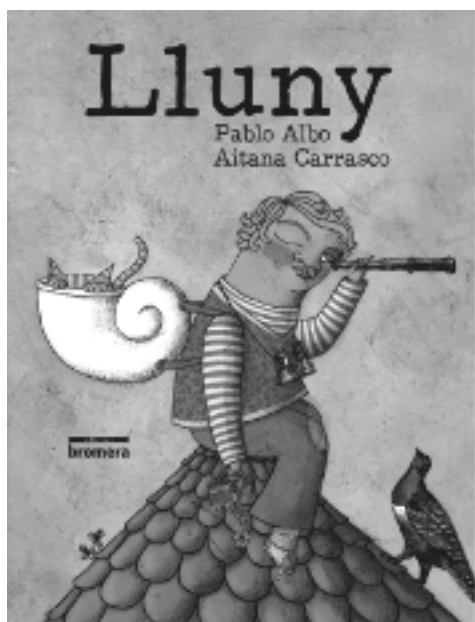
Cano es dirigeix als lectors amb una interlocució de tu a tu, amb expressions i referències a l'actualitat com si es dirigira a adults, un llenguatge gens edulcorat com de vegades podem trobar als contes que rebaixen la riquesa narrativa en dirigir-se a un lector de curta edat. És una llàstima que a la contraportada no s'haja inclòs junt al curriculum de l'autor dels textos una referència igual a l'autor de les il·lustracions, el reconegut i premiat Paco Giménez, les il·lustracions del qual donen conte, en blanc i negre, de les diferents històries.

□ Anna Gimeno
Lletres Valencianes, n° 30

Cerca de lo esencial

Pablo Albo reinterpreta con *Lluny* una manera tradicional de contar que se remonta a los tiempos de la oralidad: los relatos e historias de quienes buscan algo y en los que una etapa les lleva a otra, hasta que descubren algo esencial, a veces, ubicado en el origen.

LLUNY

PABLO ALBO

IL·LUSTRACIONS D'AITANA CARRASCO

COL·LECCIÓ «ÀLBUMS IL·LUSTRATS»

32 PÀGINES / 978-84-9824-877-7 / 14,95 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2011

Y un cierto aire de placer se siente al final de la lectura de un libro que, lejos de su apariencia y formato, es un libro que no tiene edades, por más que nos empeñemos en poner etiquetas.

No es su temática, la pérdida de un ser querido (justificación argumental para reflexionar sencillamente sobre la vida y su recorrido), lo que transmite esa sensación, sino el hecho de encontrarnos con literatura.

¿Cómo definir un buen libro? Existen cientos y cientos de citas pero, entre ellas, una que no fue escrita *ex profeso*: *–Toma –dijo– es para ti.*

Jacques recibió un libro forrado con papel de estraza y sin nada escrito en la cubierta. Aun antes de abrirlo supo que era Les Croix de bois, el mismo ejemplar que el señor Bernard les leía en clase.

–No, no –dijo– es... –Quiso decir «Es demasiado bello». No encontraba las palabras.

El señor Bernard meneó su vieja cabeza.

–*El último día lloraste, ¿te acuerdas? Desde ese día, el libro es tuyo.*

Y se volvió para esconder sus ojos súbitamente enrojecidos.

Así recreaba Albert Camus el regalo que su viejo maestro, el Sr. Germain, le hizo: el libro que leía en clase y que tanto amaba en sus días escolares.

Un buen libro puede ser ese conjunto de palabras e imágenes, en acertada mezcla, donde el autor ha dejado suficientes espacios libres para que nuestra capacidad los cubra con ciertas hipótesis. Y la sabiduría de quien lo ilustra consiste en no intentar rellenarlos necesariamente sino, a veces, todo lo contrario, provocarnos más incertidumbre. Albert, el protagonista de *Lluny* es obvio que quiere a su tía y no se cuestiona el salir a buscarla cuando en su casa le dicen que ella se ha ido muy lejos.

Lejos... ¡qué palabra tan sugerente!

Lejos... significa búsqueda, espacios y distancias, largas distancias. Y Albert busca allí donde los elementos pueden darle información.

Lluny pertenece a la denominada por su autor «trilogía de las despedidas y ausencias», junto con *Inés Azul* y *El último canto*.

Pablo Albo (Alicante, 1971) se define como cuentista, y como profesional de la narración oral extiende su creatividad y conocimiento a través de diferentes actividades: su propia página

web, un ejemplo de diseño e información que va más allá de lo meramente personal y profesional; actuaciones en vivo en diferentes espacios culturales; impartiendo cursos para ayudar a padres, docentes y a cuantas personas desean acercarse al mundo de la narración oral y escénica; escribiendo libros, muchos de ellos premiados a nivel nacional e internacional.

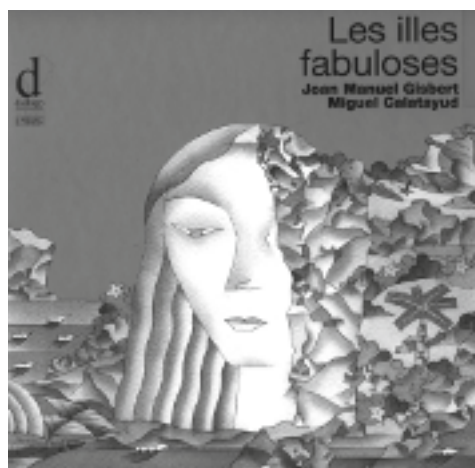
Tampoco los álbumes ilustrados son el único espacio artístico en el que Aitana Carrasco (Valencia, 1978) se mueve. Sus trabajos saltan a las paredes de galerías, a revistas y publicaciones tanto españolas como foráneas, especialmente mexicanas. Quizá algo tenga que ver en ello el haber ganado en 2005 el prestigioso premio de álbum ilustrado «A la orilla del viento» de la editorial FCE con *Ramona la mona*, una obra que ya mostraba su personalísima técnica y estilo que tanto nos recuerdan las ilustraciones de las culturas precolombinas. Esa impronta es perceptible en *Lluny*, donde es capaz de recrear un universo con tintes oníricos y donde aparecen sus también características imágenes de inspiración decimonónica.

Quizá un libro como éste mereciera una edición menos estándar y más cuidada. Entonces, habría sido un álbum ilustrado redondo.

□ Ana Isabel Caro
Lletres Valencianes, nº 30

Illes

Una nova entrega de la col·lecció «Llibres molt il·lustrats», ens apropa al ric univers que han aconseguit crear en aquest llibre Miguel Calatayud (Asp, Alacant, 1942) i Joan Francesc Gisbert (Barcelona, 1949). Junts ens descobreixen dotze illes a les que molts de nosaltres ens agradaria trobar ni que siga per admirar des de la distància.

LES ILLES FABULOSES

JOAN MANUEL GISBERT

IL·LUSTRACIONS DE MIGUEL CALATAYUD

COL·LECCIÓ «LLIBRES MOLT IL·LUSTRATS»

---

32 PÀGINES / 978-84-96976-61-0 / 14,50 EUROS

DIALOGO INFANTIL, VALÈNCIA, 2011

Miguel Calatayud és un il·lustrador, que al seu nombrosos premis nacionals i internacionals, va afegir l'any 2009 el premi Nacional d'Il·lustració pel conjunt de la seua obra. Una obra, extensa i variada que destaca especialment per la seua coherència i originalitat i que va poder ser admirada en l'exposició que el MUVIM li va dedicar l'any passat amb el títol «Miguel Calatayud / Il·lustracions 1970-2010». Un recorregut per la sala, va permetre a l'espectador admirar més de 400 obres originals: cartells, premsa, col·laboracions per a mitjans de comunicació, institucions, editorials i col·lectius socials. L'exposició va ser comissariada per Carlos Pérez i en el catàleg, un llibre excel·lentment publicat per l'editorial Kalandraka, va dir «...Miguel Calatayud descubrió no solo las infinitas aportaciones del arte de vanguardia, si-

no también la riqueza gráfica y literaria de los pliegos de cordel y de los grabados populares de los siglos XVIII y XIX. Así, en su obra se pueden detectar elementos procedentes del cubismo, del expresionismo y del surrealismo, junto a otros que remiten a la estética de las aleluyas, a las famosas estampas de Épinal, coloreadas a mano con acuarela, y a los grabados de Baltasar de Talamantes...».

L'autor del text d'aquestes illes fabuloses, de la qual també existeix una versió en castellà, és Joan Manuel Gisbert un destacat escriptor de literatura infantil i juvenil. Les seues obres han estat traduïdes a més de vint llengües i han obtingut un ampli reconeixement per part del públic i la crítica. Ha guanyat nombrosos i importants premis literaris com ara el Premi Lazarillo de creació literària l'any 1980, l'any 1984 el Premi Nacional de Literatura Infantil i Juvenil, el 1990 el premi Gran Angular i el 1990 i 2000 el premi Vaixell de Vapor, entre altres.

El tàndem format per l'ocasió per Gisbert-Calatayud ens descobreixen un univers particular on les illes, eixos llocs de terra ferma envoltades per una massa d'aigua, adquireixen múltiples formes amb traços fins però fermes que emmarquen belles figures i que amb el color estan en permanent moviment. Franca-

ment, s'ens presenta una difícil elecció si cal decidir-se entre l'illa dels caragols de mar gegant, l'illa del adéu de les balenes, l'illa dels quatre vents o l'illa de les sirenes dorments. A molts ens agradaria algun dia visitar-les portant com a guia de viatge aquest llibre i la ment oberta per descobrir on podem trobar aquests llocs que Calatayud ens descriu amb les imatges i Gisbert amb les paraules.

□ Artur Pardo
Lletres Valencianes, nº 30

L'Alzheimer explicat als infants

Em deien Simbad és una història exquisidament ben escrita sobre les relacions familiars en una casa amb un iaio que té Alzheimer. L'amor que es professen iaio i nét superarà les dificultats de la malaltia i totes les conseqüències que se'n deriven.

EM DEIEN SIMBAD

FRANCISCO CASTRO

IL·LUSTRACIONS DE XAN LÓPEZ DOMÍNGUEZ

TRADUCCIÓ DE ROSA SERRANO

COL·LECCIÓ «LA BICICLETA GROGA», 33

---

176 PÀGINES | 978-84-8131-936-1 | 8 | ?? EUROS

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2010

L'avi de Paulo no és com els altres avis: li costa tant recordar el nom del nét que li diu Simbad. El iaio, que tampoc recorda massa el seu propi nom, es fa dir Capità, tot recordant la seua època de mariner. Però no tot són flors i violes a casa; el pare, que no s'implica en el benestar del iaio, es refugia en la feina i respon el mòbil a tot hora, i la mare tira endavant la família mentre creu que entre tots la faran parar boja. La vida de Paulo transcorre en aquest ambient fins que un dia l'avi desapareix. La policia i els pares de Paulo busquen l'avi, però passat un mes donen la recerca per tancada. És per això que el dia que el protagonista rep una carta a nom de Simbad li fa un salt el cor. L'avi li demana que vaja a rescatar-lo, i el sobre conté una clau. Ara la feina la tindrà Paulo per a esbrinar què obre la clau i on pot anar a rescatar l'avi, ja que a la carta ni tan sols li diu on està. Les investigacions endinsen el xiquet en intrigues familiars, que haurà d'indagar d'amagat dels pares, perquè alguns dels descobriments que fa els impliquen a ells directament.

Em deien Simbad està escrit en primera persona, i l'autor descriu amb encertadíssima verborrea infantil l'entorn familiar amb tots els *ets* i *uts*. Francisco Castro denota un talent especial a l'hora de plasmar la realitat de Paulo, per-

què explica moltes altres coses de manera vetllada. *Em deien Simbad* és un llibre molt adient per a un xiquet de deu anys, pel vocabulari, per la trama i pel tractament del tema de l'Alzheimer. La traducció és correcta, i conserva l'aire gallec que destil·la l'obra, i en alguns moments transporta el lector a la terra de l'autor.

Una altra nota de qualitat de l'obra que acompanya el fabulós text són les il·lustracions de Xan López Domínguez. Les imatges destil·len la tendresa de les figures amples i les traces simples. Tot plegat, text i il·lustració, fa d'aquest llibre una lectura altament recomanable per a menuts i grans; als menuts perquè és una porta per a comprendre la malaltia de l'Alzheimer, i als grans, perquè és un recordatori de la importància de dedicar les millors hores i els millors anys a la família. No és gens estrany que l'obra haja estat guardonada amb el Premi Frei Martín Sarmiento 2011 i estiga en la Llista d'Honor IBBY 2012.

□ Marta Insa Gualde
Lletres Valencianes, n° 30

El somni europeu dels africans

La narració descriu l'èxode dels africans que, guiats pel «somni europeu», per una idealització d'Europa, es llancen a un viatge les conseqüències del qual no poden mesurar. El títol és la consigna de tota aquella arriscada gent.

Relatat en primera persona, la història transcorre de manera cronològica i linial; malgrat el narrador protagonista, de vegades sembla escrit en tercera persona, es percep llunyà, com si la cruesa dels fets que observa li transmeteren eixa fredor a la manera de contar-los. El protagonista, Amadou, és un jove de setze anys que decideix abandonar el seu poble africà per a provar sort a Europa, animat pel seu amic Mabale, qui descriu el vell continent com un «paradís».

Si bé el títol és prou explícit pel que fa al contingut del text, l'acció comença al poblat africà d'Amadou, des d'on es donen a conèixer al lector detalls sobre la vida que volen abandonar ell i Mabale: la pobresa, les dures condicions del dia a dia en una Àfrica massa vegades sobreexplotada, massa vegades, inoportunament oblidada. Hi trobem un joc de contrastos, com en un paral·lelisme ca-

---

BARÇA OU BARZAKH!

GEMMA PASQUAL I ESCRIVÀ

COL·LECCIÓ «ESPURNA», 96

---

144 PÀGINES / 978-84-9824-883-8 / 9,25 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2010

sual, o no tan casual, amb el continent africà: al costat de les dures condicions de vida, hi viu i somriu una gent amb un esperit acolorit per l'espontaneïtat, per les antigues llegendes. Mareime, l'àvia d'Amadou, farceix el relat amb les històries africanes heretades de la tradició oral, sempre amb una intenció didàctica i subratllant un lema: «Només qui escolta aprén».

La lectura fa que ens preguntem si Europa és o ha sigut en algun moment aquell paradís somiat per tants africans i ens convida a reflexionar sobre esta qüestió. Al mateix temps, ens recorda que aquells que abandonen el seu país d'origen en tan precàries condicions moltes vegades són la gent més arriscada i ambiciosa, persones que valoren tenir una feina, que desitgen tenir educació, que reivindiquen la necessitat de l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Fugint de les dures condicions de vida, viatgen «a la deriva» perseguint abastar allò que per als ciutadans de països democràtics com ho és el nostre formen part dels drets fonamentals. Potser analitzar el drama que s'hi descriu ens pose davant un espill on se'ns recorde que encara hi ha al món col·lectius que no tenen accés ni tan sols a una ració digna de menjar cada dia o un accés a l'ensenyament bàsic.

Les transcripcions literals en llengua *wòlof* aporten autenticitat i veracitat a una història amb un transfons tan actual com dramàtic. D'aquesta manera, el relat esdevé un document que dibuixa un pont entre la reflexió i la denúncia. Així doncs, hi bateguen temes com ara els estralls que causen les mines antipersona, l'ablació del clítoris –ideològicament alimentada per un sistema de valors i una tradició immobiliària–, la mendicitat imposada pels talibés als morabits o les màfies que enriqueixen, primerament, els conciutadans mancats d'escrúpols dels arriscats protagonistes.

També s'hi descriu l'amenaça latent envers les llengües minoritàries, una riquesa cultural d'Àfrica, que no són vistes més que com un destorb.

Alentats pel «somni europeu», incomptables persones emprenen un viatge que pot portar-los a millorar les seues vides, lluny de la seua terra i de la seua gent, o pot abocar-los a morir dramàticament en l'intent, engolits per l'oceà. La dedicatòria de l'autora va en aquest sentit: «a totes les persones que han perdut la vida perseguint els seus somnis».

□ Isabel Marín
Lletres Valencianes, n° 30

La velleta que no podia netejar

Aquest conte, per a lectors a partir de 10 anys, utilitza l'anècdota d'una velleta que no podia netejar sa casa i a la qual l'han d'ajudar els seus veïns i veïnes, per a il·lustrar un tema com la solidaritat entre les persones. Un tema universal que s'aplica a una historietta ambientada molt a prop de tots.

LA VELLETA DEL POBLE NET
AMPARITO TORTOSA FRANCÉS
IL·LUSTRACIONS DE JORDI GARCÍA VILAR
COL·LECCIÓ CONTES DE TOTS», 29

---

32 PÀGINES / 978-84-92768-70-7 / 8 EURO
EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2011

El llibre *La velleta del poble net* conta la història d'un poble molt bonic i net, situat en les comarques centrals valencianes, on es planteja la possibilitat que als seus veïns se'ls done un premi per aquesta netedat. No obstant, una dona major que no s'hi veu i viu sola té la casa amb teranyines.

Davant la possibilitat que en la inspecció que s'ha d'anar a fer de les cases i carrers del poble alguna vivenda no estiga en condicions, i com a conseqüència al poble no se li done el premi i per això no es puga construir un parc infantil, els veïns i veïnes reaccionen i s'organitzen per tal que totes les cases estiguen ben rentades i llustroses.

L'anècdota ve en la forma com poden convèncer la velleta que sa casa no estava neta. Quan ella es dóna compte de la brutícia, les terallines i la pols, demana ajuda, i els veïns i veïnes del poble, en

un exercici de solidaritat individual i al mateix temps col·lectiva, li ajuden a netejar els espais de sa casa.

El llibre difon una idea com la solidaritat entre veïns i veïnes d'un mateix poble que lluiten per assolir una idea col·lectiva (un parc on joves i majors puguen romandre), i al mateix temps ajuden una persona. *La velleta del poble net* és un llibre adreçat a lectors de més de 10 anys on la il·lustració assoleix una gran importància, amb il·lustracions a dues pàgines que reforcen el text en el lectora o la lectora infantil.

Al llarg de les pàgines, aquesta obra il·lustrada per Jordi García Vilar i publicada per Denes, el text de la qual és d'Amparo Tortosa, recorre a un tema universal com la solidaritat, completat amb uns altres com l'estima que les persones majors solen tindre pel poble on han viscut la seua vida.

És en eixe context on els veïns i veïnes comparteixen experiències i projectes, idees, i al mateix temps, quan es fan majors, acaben sent persones amb limitacions d'oïda, vista, mobilitat i necessiten ajuda. Solidaritat, amistat o generositat són els valors que transmet el conte *La velleta del poble net*.

Jordi Garcia Vilar homenatja amb aquest llibre a la seua autora, la iaia Amparito, amb qui ha compartit molts treballs.

És autor, entre d'altres, dels contes *Contes del Cocodril* (també publicat en Denes) i *El laberint i la lluna* o *Els habitants del Planeta Zero*. També ha sigut creador i director de la representació teatral de gran format de *La Llegenda de Sant Jordi, el Drac i la Princesa* (1981).

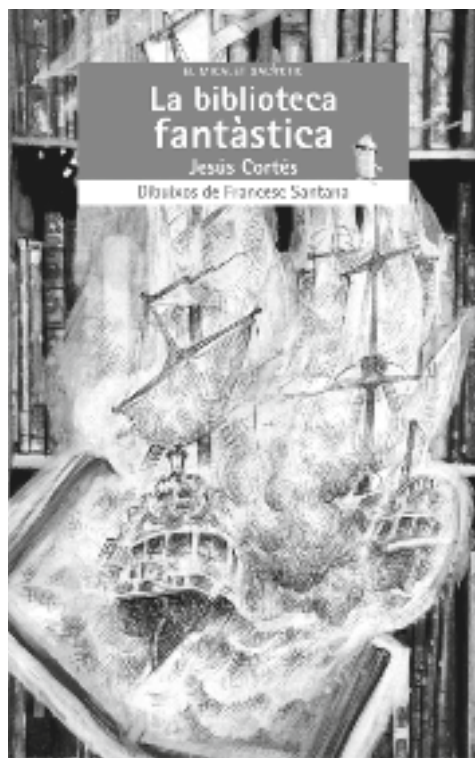
Amparito Tortosa Francés (Banyeres de Mariola, 1927) ha viscut tota la seua vida a aquest poble de la Serra de Mariola, a la comarca de l'Alcoià. Escriure i contar contes per a xiquets i xiquetes és una de les seues activitats preferides. Les històries que crea són senzilles situacions de la vida quotidiana amb què hom es pot identificar i que transmeten valors com ara solidaritat, generositat, amor al treball, hàbits d'ordre i neteja, pau, amor a la natura, amor a la família i amistat.

□ Agustí Hernández Dolz
Letres Valencianes, n° 30

El holandés errante

Si por lo general la literatura dedicada a los niños encierra un mundo de fantasía, el libro que nos entrega Ediciones Bromera añade un plus a la teoría de la magia. Así pues, *La biblioteca fantástica* es una de esas aventuras de piratas que tienen un desarrollo trepidante con final feliz.

Jesús Cortés es un escritor que se dedica a la literatura infantil por vocación, aptitud que le ha llevado a investigar en el particular y atractivo universo de los niños, con el fin de conocer los entresijos de su fantasía procurando despertar su imaginación.

Autor de varios libros dedicados al género, este autor nacido en Torrent nos entrega por medio de la editorial Bromera un libro que lleva por título *La biblioteca fantástica*.

Se trata de una de esas aventuras mágicas con situaciones divertidas y a la vez terroríficas que relata la historia de Samuel y Duna, dos jóvenes que viven en un pueblo tan lejano y olvidado del resto del mundo que ni siquiera figura en las mapas.

Desde que Samuel tuvo que trasladarse con sus padres a San Telmo, la vida ha cambiado completamente para él. A excepción de el Kàiser, jefe de una pan-

---

LA BIBLIOTECA FANTÀSTICA

JESÚS CORTÉS

IL·LUSTRACIONS DE FRANCESC SANTANA

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 159

160 PÀGINES / 978-84-9824-689-6 / 8,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2011

da de atolondrados estudiantes, y de la solitaria Duna, nadie parece reparar en Samuel Tyker, ni siquiera en la escuela. Tremendamente abatido, Samuel suele pasear por las calles del pequeño pueblo y en ocasiones se sienta a la puerta de su casa dispuesto a dejar pasar el tiempo. Cierta día, cuando estaba dispuesto a aburrirse, se le aproximó una compañera de colegio casi desconocida para él quien le hizo una inquietante propuesta: convertirse en el Mágico Guardián de una biblioteca.

A fin de mostrarle el conjunto de libros motivo de su encargo, la joven le invitó a su casa. Ya en el hogar, Duna explicó a su amigo una historia increíble, mostrándole al mismo tiempo una biblioteca de textos fantásticos cuya magia consistía en tender pasarelas entre el mundo real y las historias contenidas en cada uno de ellos.

Si Samuel aceptaba el encargo debería dedicar el resto de sus días a proteger unos libros mágicos y extremadamente poderosos, ocultos la mayoría de ellos en un lugar desconocido. Sólo tres de ellos aparecían en la biblioteca de la casa de Duna: «Tractat sobre objectes màgics», «Els Llops de Winston Wells» y «Els fills de Davy Jones». Cada uno de estos títulos poseían un misterioso sig-

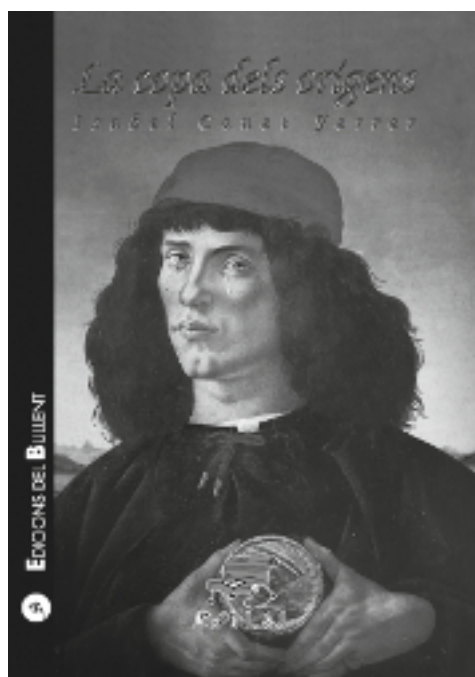
nificado que solo el Guardián de la Biblioteca tendría la facultad de descubrir. Desde el primer momento, Samuel se sintió atraído por el ofrecimiento de su nueva amiga y, prometiendo estudiar los pormenores del encargo, se despidió de Duna, pero una fatal distracción hará que los dos jóvenes se vean atrapados entre las páginas de un estremecedor relato de piratas a bordo de la goleta capitaneada por el holandés errante y su hatajo de marineros fantasmas. Un percance extraordinario les llevara a navegar por mares y escenarios fantásticos, conviviendo con malvados piratas y el peligro que ello entraña. Los protagonistas se ven arrastrados así a situaciones que bordean increíbles desastres pero gracias a Duna, que se alza como líder indiscutible del grupo, llegarán sanos y salvos a casa.

□ *M^o Teresa Espasa*
Lletres Valencianes, n° 30

Los museos interiores

Silvia es una joven adolescente que, tras sufrir un grave accidente de automóvil, intenta reencontrarse a sí misma. La amnesia permanece obstinada en un mundo ausente de recuerdos. Su pasión por la pintura del renacimiento italiano, diluye el dolor que le causa su propia imagen, un rostro desfigurado que la mantiene alejada del ideal de la mujer cuatrocentista.

LA COPA DELS ORÍGENS

ISABEL CANET FERRER

COL·LECCIÓ «ESPLAI»

200 PÀGINES / 978-84-9904-072-1 / 9,50 EUROS

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2011

Un viaje de fin de curso sitúa en la trama a Silvia y a su amiga Helena, dos polos opuestos dentro de una misma realidad adolescente. Lo que en un principio parece derivar, sin remedio, hacia una estética similar a las obras de Federico Moccia, yergue su rumbo en dirección a destinos de mayor enjundia. La catedral de Santa María del Fiore, en Florencia, es el punto de partida de una aventura inquietante, donde lo fantástico se trenza con lo histórico para construir un coctel de perfectas proporciones.

Tras un acontecimiento inesperado, que rompe momentáneamente el pulso trascendente de la oración y la admiración de los turistas por la arquitectura y el arte catedralicio, Silvia obtiene, de manera fortuita, un preciado legado: *La Copa de los orígenes*. A partir de ese instante, el trazo argumental de la novela

desplaza a la protagonista hasta el interior de la Galería de los Uffizi.

Pero, ¿dónde se encuentra realmente Silvia? Detrás de la expresión estática de los personajes del *Quattrocento*, se esconde un misterioso secreto. Cada obra, como una ventana abierta a la historia, revive en su interior el *iter* de los acontecimientos reproducidos por los pintores renacentistas. En un primer momento, Silvia se sumerge en la tercera tabla del tríptico de «La Batalla de San Romano», de Paolo Ucello, donde tiene lugar una dura contienda entre urbinistas, partidarios de un poder absoluto y quienes, tras Nicolás de Tolentino, prefieren una sociedad libre y democrática.

El nexo de unión entre Silvia y el mundo de los *dipinti*, es Sandro, personaje taciturno con quien consigue huir del cuadro «El Nacimiento de Venus», para refugiarla en el suyo propio, «Retrato de hombre con la medalla de Cosme el Viejo», un retrato anónimo, del mismo Botticelli, libre del acoso de la bruja, Battista Sforza, Duquesa de Urbino. La relación entre Silvia y Sandro, parece reflejar, en la novela, el amor que Sandro Botticelli pudo sentir, en la vida real, por Simonetta Vespucci, musa del Renacimiento.

Melcior, Gaspar y Baltasar, presentes en el cuadro «Adoración de los Magos» del

pintor florentino, acompañarán a Silvia, convertida en Dama Custodia, dándole la protección precisa y las claves necesarias para poder concluir con éxito su misión.

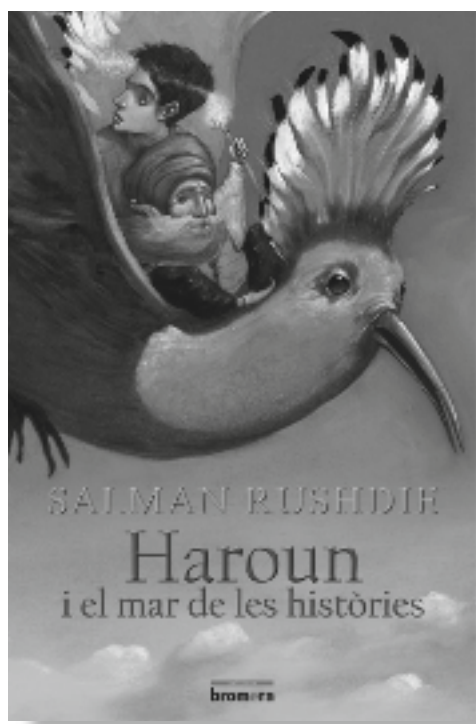
Sólo una incógnita queda en el aire, al menos para Silvia, que no consigue develar el misterio de su propia identidad. Únicamente el rey Melcior, ayudado por el relato de un sueño de la joven, descubrirá la verdad y, con ella, la esperanza para el pueblo *dipinto*.

Otros personajes surgidos de los Uffizi: Santa Ana, La Virgen María, Bernardino Della Ciarda; o de la historia del *Quattrocento*: Savonarola, contribuyen a llenar el elenco de esta interesante novela de Isabel Canet, finalista del XXX Premio Enric Valor de Narrativa Juvenil.

□ Javier Piñol
Lletres Valencianes, nº 30

Històries que són veritat

Rashid és un famós rondallaire que viu amb el seu fill Haroun i la seua dona. Quan ella els abandona, el seu talent de contacontes corre el risc de desaparèixer. Decidit a retornar-li el Do de la Paraula, Haroun viatjarà a l'Oceà dels Corrents de les Històries on haurà d'enfrontar-se al silenci i l'obscuritat que amenacen de destruir-les totes.

HAROUN I EL MAR DE LES HISTÒRIES

SALMAN RUSHDIE

TRADUCCIÓ DE MARTA PERA CUCURELL

COL·LECCIÓ «ESFERA», 22

208 PÀGINES / 978-84-9824-588-2 / 13,95 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2010

Una lluita entre la llum i la foscor, entre les paraules i el silenci, entre la imaginació i l'opressió. A aquesta guerra ens porta el famós autor d'*Els versos satànics*, Salman Rushdie (Bombai, 1947), en la seua primera novel·la juvenil, però que pot ser llegida per tot tipus de públic. En ella, Rushdie ens mostra la importància de la literatura, la paraula i la conciliació, davant l'opressió d'uns quants. Una novel·la que també aporta una dosi d'imaginació, necessària per a tots aquells que vulguen creure en alguna cosa més que en un món, moltes vegades, massa trist.

I és precisament a una ciutat trista del país d'Alifbay on naix aquesta meravellosa faula de l'autor indi. Haroun Khalifa, el protagonista d'aquesta novel·la, viu amb els seus pares, Rashid i Soraya. Ell és un famós rondallaire, admirat per uns i odiat per altres, molt en-

tregat a la seua feina i que té històries per donar i per vendre. Però un dia, de sobte, Soraya els abandona. La tristesa dels habitants de la ciutat també envairà Rashid, que veurà com el seu talent per narrar històries corre el risc de desaparèixer. Haroun, el seu fill, intentarà impedir que això passe.

Amb la companyia de Sii, el Geni de l'Aigua, Haroun viatjarà a l'Oceà dels Corrents de les Històries, d'on naixen tots els relats haguts i per haver. Allà intentarà aconseguir retornar-li el Do de la Paraula a son pare perquè pugua seguir contant històries. Però no serà tan fàcil. En aquest nou món que sembla un somni, Haroun coneixerà un munt de personatges i serà protagonista d'una autèntica batalla fantàstica. Aconseguirà el seu objectiu?

Amb un ritme lleuger i un llenguatge clar, la novel·la, a banda de narrar una fabulosa història, és tota una lliçó per als ciutadans del món actual perquè aborda diversos problemes de la societat. En ella es toca, per exemple, el problema mediambiental. Tots els relats que conta Rashid es troben al mar de les històries, que pot ser destruït a causa de la contaminació ferotge i provocada. L'opressió que exerceix el poder en general, i el polític en particular, sobre els ciutadans també es pot veure

clarament en aquest relat. Salman Rushdie també aprofita aquesta novel·la per posicionar-se a favor de la conciliació entre els humans, com ho fan els txupwales i els gupis.

Però, qui són aquests gupis i txupwales? Com és aquest món fantàstic? Sens dubte, la millor forma de descobrir-ho és llegint aquesta novel·la, editada per Bromera, que ens endinsa en un món com a mínim especial, que ens farà sentir especials. I és que les històries, les històries de cadascú, són les veritats més valuoses que hi ha.

□ *Guillem Ferrando Simon*
Lletres Valencianes, n° 30

Les rondalles musicades

Edicions del Bullent publica aquest llibre-disc que conté sis rondalles d'Enric Valor cantades a ritme de *rap* i *soul*. Un projecte editorial novedós que es presenta al públic juntament amb un espectacle teatral que ajudarà a difondre l'obra del nostre escriptor de Castalla.

EN RIC RAP RONDALLES: EL MUSICAL

RAPSODES I VOL DE NÚVOL

IL·LUSTRACIONS D'ALEJANDRA PÉREZ ROMERO

80 PÀGINES / 978-84-9904-070-7 / 20 EUROS

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2011

Enguany els valencians celebrem el centenari del naixement d'Enric Valor (Castalla, 22 d'agost de 1911 - València, 13 de gener de 2000) i per això tant institucions públiques com privades han organitzat durant tot l'any diferents activitats per recordar a qui es considera com el patriarca de les Lletres Valencianes. Un home compromès amb la seua llengua i la seua cultura, autor de llibres tan emblemàtics com les *Rondalles valencianes*, *La flexió verbal* o la trilogia narrativa *Cicle de Cassana*.

Edicions del Bullent, juntament amb Tàndem Edicions, és l'editorial que ha publicat la seua obra i és per això que ha volgut contribuir als actes d'homenatge amb la publicació d'aquest original llibre-disc interpretat pel grup Rapsodes. L'obra recull sis cançons basades en les seues rondalles «Joan Ratot», «I queixalets també», «El castell d'Entorn i no Entorn», «Les velletes de la Penya roja», «El dimoni fumador» i «El jugador de Petrer». El projecte forma part d'un espectacle a càrrec del grup Vol de núvol, una companyia teatral formada per membres de Rapsodes, que va ser estrenat durant la VIII Nit d'Escola Valenciana, que es va celebrar al mes de març a Alcoi i que va estar dedicada a l'escriptor de Castalla. El CD del grup Rapsodes va acompanyat d'un llibre on els lectors poden trobar

a més del text de les Rondalles expresives il·lustracions a tot color i doble pàgina d'Alejandra Romero. Una iniciativa original on es fonen les clàssiques rondalles amb ritmes actuals i que ens faran redescobrir a un «nou Valor».

A més és també un material molt útil per als centres educatius que podran acostar d'una manera lúdica l'obra de l'escriptor a tots els seus alumnes. L'espectacle, que viatja per alguns pobles i ciutats, està tenint molt èxit. La companyia en una entrevista recent diu al respecte «La reacció del públic sincerament, està sent millor de la que esperàvem perquè hem aconseguit connectar tant amb els i les més petites, amb els no tant xicotets i amb els majors. Hem sigut capaços de fer riure als menuts, i alguna lla-grimeta també ha provocat el dimoni. Amb les adolescents hem rigut a l'hora, ja que ens permetem el luxe de ser flexibles, és a dir, al públic que tenim davant li parlem com ell parla, i en compte de dir esbalarair-te, diem flipar-te. Als menys menuts els hem fet posar-se nostàlgics i els hem arrancat més d'un somriure a ritme de rap. Sorprenent». Una iniciativa amb llarga vida que agradarà a tots els públics i farà ballar a ritme de rap i *soul* tant als majors com als més menuts.

□ Almudena Fernández
Lletres Valencianes, n° 30

El libro de los ejemplos

Una baza importante para un educador en su habitual tarea es la de adaptar obras de nuestra literatura clásica al mundo estudiantil. Probablemente y sin apenas notarlo los alumnos se ven inmersos en una metodología tal vez lejana para ellos pero que poco a poco hace mella en su aprendizaje.

EL CONDE LUCANOR

INFANTE DON JUAN MANUEL

ADAPTACIÓ, ESTUDI I GUIA DE LECTURA
D'ANDRÉS MÍNGUEZ GALLEGO

IL·LUSTRACIONS DE JAVIER LACASTA LLÁCER

COL·LECCIÓ «CLÁSICOS A LA CARTA»

160 PÁGINES / 978-84-9826-575-0 / 12 EUROS

ECIR EDITORIAL, PATERNA, 2011

Dentro de las propuestas literarias para los distintos cursos de la E.S.O. se encuentra una obra tan interesante como es *El conde Lucanor*, del Infante Don Juan Manuel, caballero perteneciente a la baja Edad Media que supo analizar los distintos ambientes de la sociedad de su tiempo y exponerlos con una claridad manifiesta.

Siempre resulta interesante comprobar el esfuerzo de autores y editoriales por facilitar a los jóvenes estudiantes el conocimiento de la literatura clásica. Con *El conde Lucanor*, ECIR, comienza un nuevo proyecto. En esta ocasión se trata de una colección de obras clásicas adaptadas a la comprensión lectora de los estudiantes. La obra contiene magníficas ilustraciones cuyo autor es Javier Lacasta Llácer.

En lo que se refiere a *El conde Lucanor*, cuya fecha de redacción suele establecer-

se hacia la mitad del siglo XIV, es un conjunto de enseñanzas morales formado por 51 cuentos escritos con el propósito de formar a la nobleza. Su autor D. Juan Manuel, sobrino de Alfonso X el Sabio y nieto de Fernando III el Santo, es un hombre de letras dedicado igualmente a las armas y a las intrigas palaciegas. Su proximidad familiar con los gobernantes de la época hace posible que reciba una exquisita educación. Su obra está influenciada tanto por la escuela de traductores de Toledo como por las historias de Esopo y los cuentos árabes.

Todos los cuentos están ordenados de acuerdo al siguiente esquema: Dudoso en su toma de decisiones, Lucanor consulta a su consejero Patronio exponiéndole un problema concreto. Patronio nunca aconseja al conde, si no que ilustra a su señor narrando una historia relacionada con el asunto para el que ha sido requerido. Una reflexión final seguida de moraleja cierra cada uno de los ejemplos de esta obra.

Estas colecciones de textos orientados a los alumnos tienen, sin duda, la intención de ayudar a los profesores en su ardua tarea diaria. En lo que se refiere a la obra que se presenta, hay que decir que tanto la adaptación como el estudio preliminar y posterior guía de lectura son obra del escritor Andrés

Mínguez Gallego, profesor de Lengua y Literatura castellana en un instituto de Enseñanza Secundaria de Valencia. Autor de gran número de obras didácticas, el profesor Mínguez ha escrito varias novelas dirigidas al mundo juvenil. Quizá su larga trayectoria como persona próxima a los jóvenes lectores le hace acreedor de nuestra confianza.

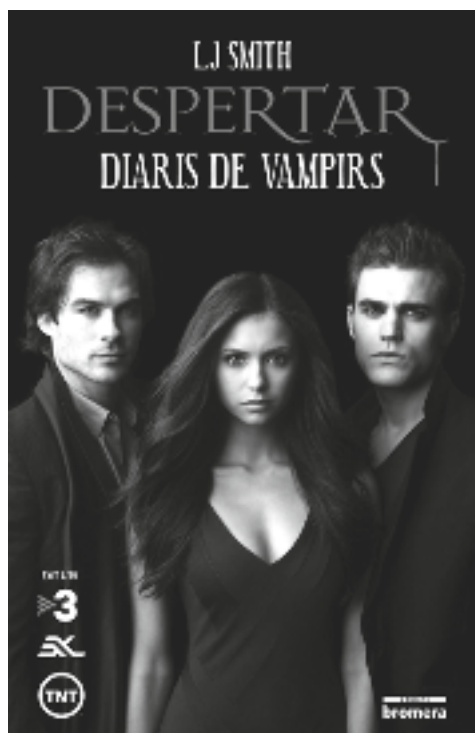
La estructura de la presente adaptación de *El conde Lucanor* está dividida en tres partes: En primer lugar un Estudio Preliminar con 10 fichas para el trabajo del alumnado que incluye una documentada exposición sobre la Edad Media, y la cronología vital y literaria del infante Don Juan Manuel. A continuación le sigue una selección de la obra original compuesta por los 25 cuentos más conocidos. Ya por último se introduce una guía de lectura con el fin de profundizar en la comprensión de la obra.

□ M^o Teresa Espasa
Lletres Valencianes, n° 30

L'èxit dels vampirs

Les històries sobre vampirs s'han convertit d'un temps ençà en èxit assegurat entre els lectors més joves. I la saga de llibres *Diaris de vampirs* no ha sigut l'excepció. Més, si tenim en compte, la gran quantitat de seguidors que té la sèrie de televisió basada en les novel·les de Lisa Jane Smith.

DIARIS DE VAMPIRS. DESPERTAR

LISA JANE SMITH

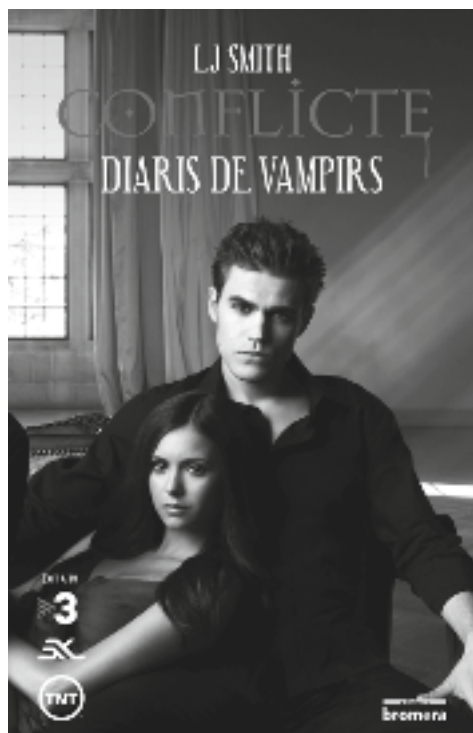
TRADUCCIÓ D'EMMA PIQUÉ

COL·LECCIÓ «ESFERA», 2,5

---

261 PÀGINES / 978-84-9824-843-2 / 14,95 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2010

DIARIS DE VAMPIRS. CONFLICTE

LISA JANE SMITH

TRADUCCIÓ D'EMMA PIQUÉ

COL·LECCIÓ «ESFERA», 2,7

---

245 PÀGINES / 978-84-9824-852-4 / 14,95 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2010

L'èxit de les històries de vampirs va començar amb la tetratologia de *Crepuscle* tant a llibreries com a les sales de cine, un fet que ha permès revitalitzar llibres escrits i comercialitzats amb anterioritat. Parlem de títols que mantenen les característiques del gènere: un títol amb connotacions nocturnes o referències a la sang, una saga, uns personatges ambivalents i una maledicció que traspasa el temps. Aquest fenomen no és alié a la indústria editorial. Recordem com l'èxit de *Harry Potter* va permetre als infants gaudir de la lectura d'un clàssic com *Les cròniques de Narnia* escrit entre 1950 i 1956 i de l'adaptació a les pantalles. Un fenomen similar passa amb les novel·les que ressenyem: *Despertar* i *Conflicte* són els dos primers llibres de la saga *Diaris de Vampirs*. La tercera novel·la *Fúria* i la quarta *Invocació* ja es troben publicades a la mateixa col·lecció. Aquesta tetralogia sobre vampirs es publica per primera vegada als anys 90 i proposa un joc amorós entre dos germans i una mortal. Juga amb el temps entre l'època de la Florència renaixentista i l'actualitat i, sobretot, humanitza els vampirs. La novel·la *Despertar* que inicia la narració proposa una situació inicial on presenta Stefan, el seu germà Damon i Helena, els protagonistes d'aquest trio singular que ens acompanya al llarg de la tetralogia.

L'inici de l'amor entre Stefan i Helena recorda com Katherin, uns segles abans, va transformar els germans en vampirs i inicia l'enfrontament entre ells que torna a reproduir-se en l'actualitat amb Helena. *Conflicte* recupera la història anterior i se situa en la necessitat de demostrar la innocència d'un assassinat i la desaparició d'un protagonista.

Despertar i *Conflicte* van més enllà del triangle amorós i de les cavil·lacions filosòfiques d'un humà condemnat a l'eternitat. Les petjades de la novel·la de detectius, l'enigma que cal resoldre, la interiorització de conflictes que tenen a veure amb la manera de situar-te al món, l'orfanat o les digressions sobre la fina línia entre el bé i el mal alimenten uns relats que interessen i fidelitzen els joves en la lectura.

Els dos primers llibres de la tetralogia *Diaris de vampirs* estan publicats a la col·lecció Esfera d'Edicions Bromera. Destaquen les portades dels llibres en els quals apareixen els protagonistes de la sèrie de televisió que actualment emet Tv3, un ham important per interessar-ne els adolescents en la lectura. En efecte, en 2009 s'inicia l'emissió de la sèrie adaptada per a la televisió per la Warner Bros. I en 2010, amb el títol *Diari de vampirs* l'emet Tv3 en català.

□ Andrea R. Lluch
Lletres Valencianes, nº 30

Males passades del destí

La història de Michele Sparacino és el primer d'una sèrie de catorze relats breus d'Andrea Camilleri (Sicília, 1925): una paròdia que aborda amb humor negre les conseqüències de publicar falsedats a la premsa. El volum inclou una entrevista de Francesco Piccolo al creador del comissari Montalbano.

LA TRIPLE VIDA DE MICHELE SPARACINO

ANDREA CAMILLERI

TRADUCCIÓ D'ENRIC SALOM

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 193

87 PÀGINES / 978-84-982-461-53 / 12,95 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2011

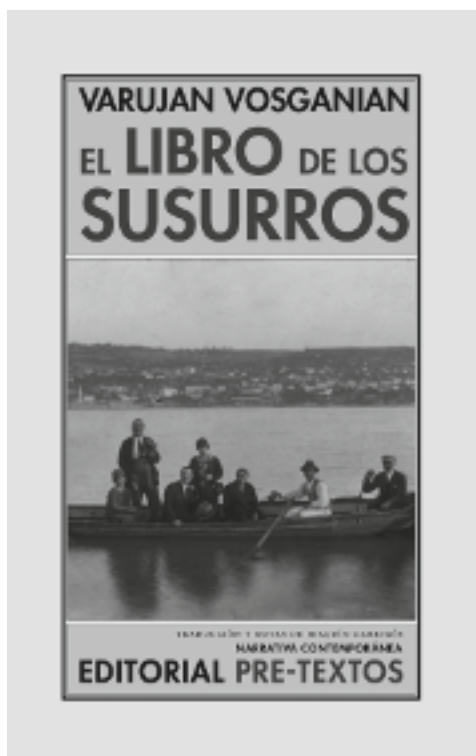
Michele Sparacino és un home qualsevol, «el desconegut suprem, el desconegut absolut», descriu Camilleri; nascut la mitjanit del tres al quatre de gener de 1898, la seua vida està determinada per una llegenda que el precedeix: sempre l'han confós amb un altre, amb algú que, de fet, no existí realment, sinó que fou la creació de Liborio Sparuto, un periodista malintencionat i sense escrúpols. Aquest Sparacino fantàstic és l'instigador de la vaga de carreters del marquès de Giannertoni, dels miners, dels carregadors..., i de «tots els qui, a Vigata, anaven a treballar seguint les hores que marcava el rellotge». Aquest mecanisme de l'ajuntament de Vigata, que s'avança deu minuts, és l'únic vincle que uneix els dos Sparacino: així que augmentava la fama d'agitador de masses de l'ésser fictici –segons la premsa, havia lliurat Vigata a l'esquerra–, l'individu real era un xiquet que creixia sense tenir consciència del que es gestava al seu voltant. I així fou fins que el 1916, als díhuit anys, Sparacino hagué de passar la revisió per al reclutament. A partir d'aleshores la seua curta vida es veu condicionada –també després de la mort– per la fama de qui mai no va existir. Però més enllà d'aquest text caricaturesc breu –al cap i a la fi, un divertiment sense gran intensitat narrativa–, allò més in-

teressant del llibre és la transcripció de la conversa que Francesco Piccolo mantingué en 2005 amb Camilleri. L'autor de la famosa sèrie del comissari Montalbano conta com va trobar la seua veu literària quan, després de diversos intents, es decidí a renunciar a l'italià normatiu i a escriure en dialecte; elecció que s'avenia amb el fet de recrear l'ambient sicilià a través de les anècdotes i els personatges de Vigata: el provincià «és l'únic món que conec, perquè, l'urbà, l'he conegut més tard». Amb tot, l'èxit no arribà de seguida, ben al contrari, trigà anys i panys, de fet Camilleri no fou un autor reconegut fins el 1992, quan publicà –als seixanta-set anys– *L'estació de la caça*: «En els deu anys de rebuig de la meua primera novel·la no vaig poder escriure res més, era com un tap. Tenir l'objecte llibre a les mans ha fet saltar aquell tap». L'èxit, segons Camilleri, «no dóna més ànim, dóna més llibertat. És a dir: pots arriscar». De fet, *La triple vida de Michele Sparacino* –i els altres tretze relats que el segueixen– reflecteixen l'atmosfera siciliana, són *Històries de Vigata* sorgides del desig d'innovació: «Vull experimentar. Amb vuitanta anys em toca els pebrots escriure sempre Montalbano i novel·les històriques. He començat a escriure també altres coses».

□ Arantxa Bea
Lletres Valencianes, n° 30

Entrañable y atroz memoria

Poeta y narrador, el rumano Varujan Vosganian (Craiova, 1958) desgrana en *El libro de los susurros* sus recuerdos personales en torno al colectivo armenio exiliado entre el genocidio que sufrió durante la Primera Guerra Mundial y la invasión rusa. Una memoria personal que se quiere colectiva.

EL LIBRO DE LOS SUSURROS

VARUJAN VOSGANIAN

TRADUCCIÓN DE JOAQUÍN GARRIGÓS

COL·LECCIÓ «NARRATIVA CONTEMPORÀNEA»

584 PÀGINES / 978-84-92913-84-8 / 30 EUROS

PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2010

A modo de introducción, tratando de situar la lectura que va a llevar a cabo, uno repasa la literatura rumana editada entre nosotros. De inmediato, claro está, surgen los nombres de E. M. Cioran, el filósofo que dejó su país de origen para afincarse en París; Mircea Eliade, el célebre historiador de las religiones; el dramaturgo Eugène Ionesco (de estos tres circula en la red una foto magnífica en la que aparecen charlando en una calle de la capital francesa); el historiador del arte Victor Stoichita y el escritor Mihail Sebastian, del que hace unos años se editó su *Diario* (1935-1944). En el ámbito de las artes, un par de músicos: los pianistas Dinu Lipatti, del que Jacques Schiffrin, el creador de la mítica colección La Pléiade, era devoto, y Clara Haskil.

Sin embargo, al comienzo de la lectura se comprueba que, pese a que el autor de esta historia es rumano, pertenece a

la comunidad armenia del país. Surgen no obstante los paralelismos: la fatalidad del pueblo armenio es comparable a la del pueblo rumano. El genocidio armenio sufrido en 1915, cuando la comunidad todavía pertenecía al Imperio otomano, y la posterior invasión del ejército ruso en 1920 fueron desastres sobre los que se asienta buena parte de su memoria reciente. En este contexto cabe situar el libro de Varujan Vosganian, hombre multifacético que además de cultivar las letras se dedica también a la política y otras ciencias adyacentes.

El relato resulta a un mismo tiempo entrañable y atroz. Entrañable porque Vosganian hace hincapié en el recuerdo de su familia, muy especialmente a partir de la figura de su abuelo Garabet y de los familiares exiliados en distintos países; y porque describe situaciones muy particulares que en ocasiones remiten a lo puramente sensorial, actos en apariencia insignificantes como el olor del café molido, lo que a veces nos lleva a evocar a nosotros, lectores, pasajes de la *Recherche* proustiana. Y atroz porque no se ahorra detalles a la hora de describir el sufrimiento, las salvajadas que tuvieron que sufrir como consecuencia de esos enfrentamientos a los que aludíamos. En este sentido, el relato se asemeja al que Soma Mor-

genstern llevó a cabo a propósito del desplazamiento que sufrieron los judíos en su Galitzia de origen.

El libro de los susurros es, fundamentalmente, un compendio de recuerdos evocados por el autor con ayuda de uno de sus mayores, Leron Harutiunian. Unos recuerdos cuya narración lo lleva a hilar una historia que es, como decíamos, la de su propia familia, pero no sólo: en ella abarca la de la propia comunidad, la misma que se vio perseguida y sufrió a causa de los desmanes de la guerra. Un relato que tiene como fin último la reivindicación de la memoria. De una memoria particular que es a un tiempo colectiva: la de los armenios desplazados por la guerra.

□ *Rafa Martínez*
Lletres Valencianes, nº 30

Sense home i sense sac

Reedició de la primera novel·la de Màrius Serra, publicada originalment per Columna l'any 1990, *L'home del sac* conté segurament ja totes les obsessions que defineixen l'univers literari de l'autor, especialment les ficcions dins d'altres ficcions, els jocs de paraules i l'enigmística.

L'HOME DEL SAC

MÀRIUS SERRA

COL·LECCIÓ «L'ECLÈTICA», 194

272 PÀGINES / 978-84-9824-792-3 / 19 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2011

¿Què tenen en comú Italo Calvino, Bioy Casares, Cortázar, Grant Morrison i Pirandello? Potser un parent català amb el cognom Serra. En presentar aquesta novel·la, Manel Fuentes elogiava la capacitat de l'autor per retratar amb versemblança extraordinària «una Barcelona que ja no existeix». Però... ¿ha existit alguna vegada?

El fil d'un relat tan fragmentari com *L'home del sac* és fi, encara que visible: la desaparició de Tim O'Teu, personatge gairebé homònim del creat per Raf i escrit alguna vegada per Andreu Martín com a paròdia dels policíacs. Aquesta desaparició condueix la companya de Tim, Raquel Fuster, a la consulta psiquiàtrica del doctor Genís, amb qui entaularà un seguit de converses que vehiculen gran part de la novel·la. Paral·lelament, Tim n'ha escrit una altra, de novel·la, amb una parella en crisi: Tomàs i Paula, units per una relació

igual d'estranya –si no ho són totes– i també per un viatge a Grècia. «Realitat» i «ficció» resulten, de tan semblants, gairebé indestriables... però també és cert que aquesta confusió sembla deliberada, sobretot amb l'impecable desenllaç del llibre. No és estrany, doncs, veure-hi desfilar figures tan aparentment disparcs com les de Quim Monzó, Aleister Crowley, Joan Brossa o Francesco Colonna, el clàssic del segle xv traduït per Pilar Pedraza.

Tot això és la perplexitat inesgotable davant la vida i la literatura, però també és alhora aquest sentit de passar per totes dues amb una certa mirada que les fa úniques alhora que fa únic el mateix observador. Seqüències com la massacre involuntària d'ànecs, l'homenatge a la criptozoologia o el conte que sembla el setè capítol certifiquen el valor literari de la proposta i la separen d'un simple reflex. Resulta fascinant que dubtem, fins i tot, si la Raquel no deu haver inventat el seu company sentimental. ¿Per què no insisteix Serra a diferenciar la seua literatura basant-la en fragments tan brillants com aquests, en lloc de recórrer, en tants altres, al costumisme com a empatia? Potser és el major enigma de la novel·la, però també allò que la distingeix feliçment de la resta.

De totes maneres, el text està tan ben escrit i es fa tan llegidor que engresca, fins i tot quan hi trobem allò que semblen incoherències, jocs de paraules directament suïcides (¿un grec entre dos grocs?) o coses que hi falten, com ocorre entre les pàgines 266 i 267... Encara que autor i editorial ens han fet dubtar, també, si això és deliberat o no.

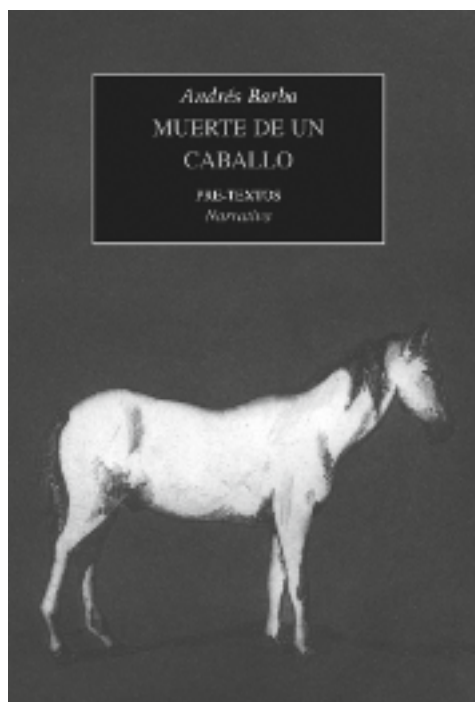
En resum, un compendi de cultura i de perplexitats que es llegeix amb el mateix entusiasme disbauxat amb què segurament fou escrit, obrint els ulls «com un arqueòleg en una tomba egípcia»... La qual cosa, per si en quedava algun dubte, s'agraeix.

□ *Felip Tobar*
Lletres Valencianes, n° 30

L'amor davant la mort

Amb la intentistat necessària que el gènere reclama, Andrés Barba planteja en aquesta *nouvelle* una història que comença amb tocs de seducció i canvia de ritme i d'escenari de manera desconcertant. La mort imprevista i el dolor despulla els personatges i els fa lliures.

MUERTE DE UN CABALLO

ANDRÉS BARBA

COL·LECCIÓ «NARRATIVA», 1112

103 PÀGINES / 978-84-92913-95-4 / 10 EUROS

PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2011

En *Muerte de un caballo* de Andrés Barba (Madrid, 1975), Premio de Novela Breve Juan March Cencillo, ocorre un fet tràgic que de sobte fa girar el relat cap a un altre costat.

Si bé pensàvem que el centenar de pàgines versaria sobre la seducció i la possible consolidació d'una relació entre dues persones que s'acaben de conèixer, el ben cert és que de sobte l'accident tràgic d'un remolc que transportava un cavall i els moments d'angúnia final de l'animal deixen els protagonistes mig despullats davant d'una mort cruenta i inajornable. L'aparició, a més, d'un tercer personatge, Miguel, un jove adolescent desconcertat per l'accident, afegeix certa tensió a una situació ja de per si tirant.

En un escenari acotat pel clot on ha caigut el remolque, però envoltats de la llibertat que ofereix un bosc, transcorre aquesta petita *nouvelle* de càme-

ra, orquestrada per les veus de la consciència dels protagonistes, pels seus desigs més ocults i pels temors no confessats.

El rostre de dolor del cavall, el sentiment de què la vida realment s'acaba, i no sabem quan ni com, és el que transbalsa els dos protagonistes del relat, el jove professor de trenta anys, i Sandra, una estudiant que li agrada i el desconcerta al mateix temps.

De sobte el temps s'ha paralytitzat, ja no importa on anaven ni amb quins plans. Davant d'una situació tan extrema, han mig oblidat que anaven a passar el cap de setmana a la casa d'un amic. Ara, enmig del camp el futur immediat queda pendent d'un fil i tots dos, el professor i Sandra, comencen a conèixer-se una mica millor, a descobrir-se ells mateixos un davant de l'altre.

Els crits del cavall, la seua ferida oberta i els budells que guaiten per ella fan canviar el paisatge i el to de la història, i aquell recorregut en cotxe plàcid i un tant pervers (la seducció sempre ho és) es transforma en un moment d'urgències, de decisions ràpides, d'espera insofrible. És la mirada plena de dolor del cavall que agonitza el que fa despertar els dos personatges de la seua impotència per a estimar i deixar-se estimar. A partir d'aquest moment,

miren el món que han viscut i pensen en com voldrien continuar vivint.

La intensitat del relat està servida, en qüestió de poques pàgines creix la tensió i la cerimònia narrativa agafa força per sobrevolar un argument lleuger, lliure de complicacions. Tanmateix hi ha un retret a fer-li, una novel·la, com molt bé suggereix en la seua crítica Santos Sanz Villanueva, «*no es solo un fondo interesante comunicado con destreza, sino también una construcción verbal*», i en aquesta novel·la la prosa està deslluïda i els diàlegs són febles.

□ Lourdes Toledo
Lletres Valencianes, n° 30

Una persecució trepidant

Amb la seua segona novel·la, *Els embolics de Hoover*, Joaquim Biendicho ha aconseguit construir una narració que, amb un estil fresc i àgil, és capaç de portar de la mà el lector per diverses ciutats mediterrànies en una persecució detectivesca trepidant i amb grans dosis d'humor.

ELS EMBOLICS DELS HOOVER

JOAQUIM BIENDICHO

PREMI DE NOVEL·LA CIUTAT D'ALZIRA 2010

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 195

171 PÀGINES / 978-84-9824-894-4 / 19 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2011

A vegades se'ns fa realment difícil de determinar quan estem davant d'una paròdia d'un gènere narratiu determinat, sobretot si la narració en qüestió fa servir els mateixos mecanismes del gènere que intenta parodiar amb tanta fidelitat. Això és ben bé el que ocorre amb aquesta novel·la de l'escriptor tarragoní Joaquim Biendicho. De fet, potser el principal element que ens fa intuir que estem davant d'una paròdia és l'humor constant que destil·la la novel·la. No obstant això, *Els embolics dels Hoover* conté, sense cap mena de dubte, tots els ingredients necessaris del gènere detectivesc. I és que, fet i fet, no hi ha cap raó perquè l'humor no pugui formar part d'una novel·la de detectius. Només ens caldrà pensar en la magnífica *L'home que fou dijous* o en les històries del Pare Brown de G. K. Chesterton per a deixar constància que

l'humor pot estar perfectament integrat en un trama detectivesca.

Els embolics dels Hoover narra la història de la fugida precipitada d'una de les dues filles adolescents d'un magnat americà, el senyor Hoover, amb un jove prestidigitador enmig d'un creuer de luxe per la mar Mediterrània. Aquest és el detonant que desfermarà una persecució trepidant per diverses ciutats emblemàtiques de l'arc mediterrani com ara Nàpols, Mònaco, Roma, Venècia o Marràqueix. En aquesta persecució, el senyor Hoover, junt amb un elenc singular de personatges entre els quals sobresurt el no menys peculiar guia turístic Andreu Farré, posarà tots els mitjans econòmics i els contactes al seu abast per tractar de recuperar la seua estimada filla. En aquest sentit, Joaquim Biendicho utilitza amb gran destresa els principals ressorts del gènere detectivesc i aconsegueix captar l'atenció del lector gràcies al ritme vertiginós, sense treva, que imposa des de la primera pàgina fins a la darrera, així com al manteniment de la tensió narrativa. I, tanmateix, el ritme i la tensió de la novel·la abans al·ludits no són els únics elements que contribueixen a mantenir en peu el relat. També és un factor no menys determinant l'elecció encertada dels personatges de la novel·la, que estan dotats

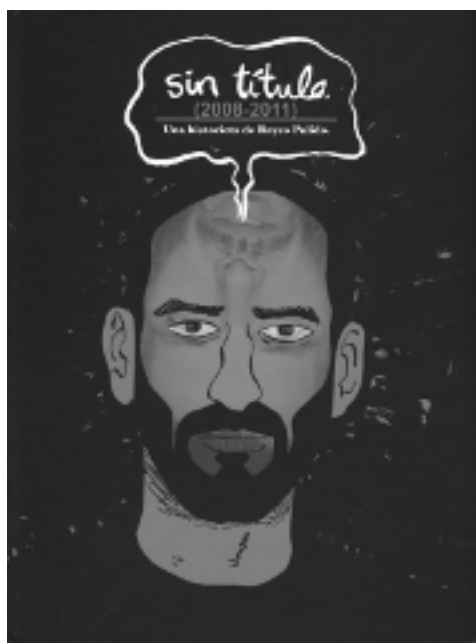
de veu pròpia, de manera que alguns d'ells, cadascun des de la seua òptica particular, articulen alternadament la progressió del discurs. En cadascuna de les ciutats que conformen el trajecte de la persecució serà un personatge diferent el que pren la paraula, amb la qual cosa es genera una multiplicitat de perspectives que enriqueixen el relat i ens permeten de copsar diferents visions d'una mateixa realitat; en altres paraules, els personatges hi contribueixen a sostenir la fluïdesa de la narració ensems que a oferir diferents perspectives culturals i socials d'un mateix esdeveniment o d'una mateixa ciutat. No debades, al nostre entendre, un dels principals encerts d'*Els embolics dels Hoover* rau en la diversitat psicològica dels personatges que poblen el relat.

□ Salvador Ortells Miralles
Lletres Valencianes, n° 30

Me alquilo para soñar en viñetas

El joven dibujante canario Rayco Pulido nos propone un sugerente viaje a los entresijos de la creación de una novela gráfica en su último trabajo, *Sin título* (2008-2011). Editado por Edicions De Ponent, este interesante experimento metalingüístico tiene contados antecedentes en nuestra historieta.

SIN TÍTULO (2008-2011)

RAYCO PULIDO

COL·LECCIÓ «CREPÚSCULO», 25

72 PÁGINES / 978-84-96730-64-9 / 20 EUROS

EDICIONS DE PONENT, ALACANT, 2011

«La ficción convencional nace muerta, busca entretener, llenar un tiempo,... pero no genera preguntas». Con este punto de partida, Rayco Pulido (1978), un autor nacido en Gran Canaria y formado artísticamente en Barcelona, decidió atacar su primera obra en solitario, la novela gráfica *Sin título* (2008-2011). Su experiencia previa como dibujante de textos ajenos (en 2004, *Final feliz*, de Hernán Migoya, y en 2008, *Sordo*, de David Muñoz) y la intensa lectura de manuales dirigidos a aspirantes a guionista llevó a Pulido a la conclusión de que la supuesta perfección técnica aplicada estrictamente a una obra de creación acaba por ahogarla y convertirla en una especie de cadáver previsible. Así, decidió crear una obra en la que los planos de la ficción y la realidad se entrecruzaran y el arte de la corrección quedase en entredicho.

El libro presenta dos partes bien diferenciadas que, a priori, podríamos identificar con la ficción y la realidad respectivamente. La primera, dibujada con un estilo suelto cercano al boceto, constituye un supuesto proyecto de novela gráfica titulada *Pie de trinchera*, cuyo protagonista es Abel, un guardia civil con un doble conflicto, laboral y personal. La segunda, que utiliza la estética de la fotonovela, muestra el diálogo entre el autor del citado proyecto, Claudio Amado, y un analista profesional de guiones que se dedica a diseccionar con precisión la obra, atendiendo a los criterios establecidos para construir una correcta narración.

Con la lectura (y, sobre todo, con las sucesivas relecturas a las que invita el cómic), vamos convirtiéndonos en cómplices de un apasionante experimento narrativo en el que todo va formando un entramado sorprendente donde cada vez importa menos la historia que cuenta la novela como tal y gana fuerza el análisis que de ella se hace. Hasta tal punto es así, que el lector se encuentra convertido en un personaje más, que atiende a las explicaciones de uno y a la defensa que el otro hace de su trabajo, y emite sus propios juicios, al fin, como en respuesta al reto planteado.

El juego de múltiples espejos que Puledo pone en pie persigue principalmente el fin de establecer un diálogo con el lector, obligarlo a reflexionar en torno a los mecanismos de creación y análisis de las obras narrativas. No menos interesante es la lectura de carácter social, moral incluso, que conscientemente el autor hace desprenderse del doble relato cuando decide construir una ficción que incluya los principales temas con que, desde hace algunos años, nos bombardea la industria del entretenimiento desde la discutible óptica de lo correcto: corrupción, inmigración, violencia, malos tratos, racismo, machismo,...

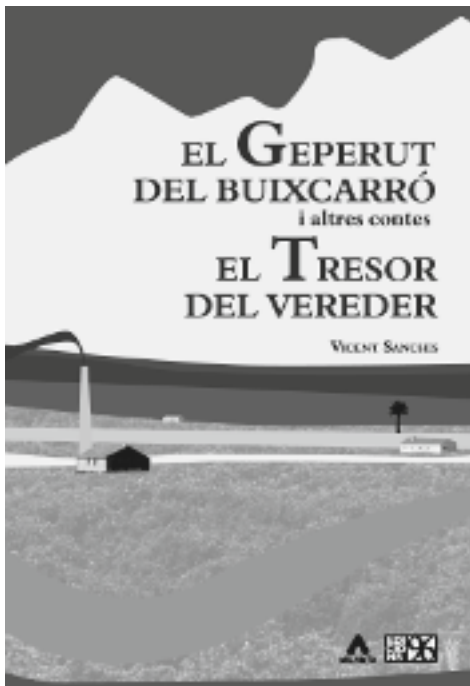
Una obra, en definitiva, valiente y a la que merece la pena enfrentarse, tanto si el lector está interesado en la mecánica de la creación, como si busca una lectura estimulante sin más.

□ Miguel Cruz Montalbán
Letres Valencianes, nº 30

El vell ofici de la tradició oral

Recollir i escriure les històries de la tradició populars és una tasca necessària per poder mantenir viva la memòria d'un poble. Aquest llibre de Vicent Sanchis arreplega dos títols anteriors en un sol volum per evocar alguns dels oficis perduts mitjançant narracions breus que fa algunes dècades encara es transmetien oralment de generació en generació.

**EL GEPERUT DEL BUIXCARRÓ I ALTRES CONTES.
EL TRESOR DEL VERDERER**

VICENT SANCHIS

COL·LECCIÓ «MILANTA»

192 PÀGINES / 978-84-92763-32-0 / 10 EUROS

EDICIONS 96, LA POBLA LLARGA, 2011

La relació entre la tradició oral i la tradició escrita ha sigut sempre una parella ben avinguda, tot i que amb algunes inconfessables infidelitats. No anem a descobrir res de nou si afirmem que algunes de les gran obres de la literatura universal recullen o s'inspiren en les històries de la tradició oral popular. Una tasca on en la nostra cultura cal reconèixer el mestratge d'Enric Valor.

Aquesta edició que ens ocupa ha recollit en un únic volum dos llibres anteriors de Vicent Sanchis: *El Geperut del Buixcarró i altres contes* i *El Tresor del Verderer*. Tot i que aquest tipus de fusions fredes poden resultar perilloses, en aquesta ocasió hi ha dos aspectes que aconseguen dotar d'unitat al llibre. Per una banda, la intenció de l'autor per recuperar en aquestes pàgines una sèrie d'oficis antics, molts d'ells desapa-

reguts, però que vam ser vertaders motors de la nostra economia rural durant molts anys. Per una altra banda, la coherència del volum també la podem trobar en l'estil de rondalla i en l'ambientació rural gran part del catàleg d'històries breus que configuren aquest llibre. A més, també cal destacar la lliçó moral que alguna d'aquestes històries recollides per Sanchis ens volen deixar com regust final.

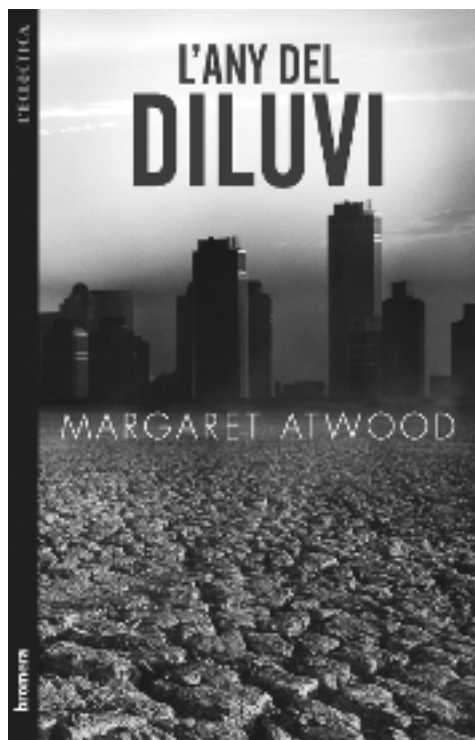
La recreació de passatges del passat no és casual, ja que l'autor d'aquest treball, Vicent Sanchis (Rafelguaraf, 1955), és un estudiós dels temes històrics, geogràfics, toponímics i etnogràfics del seu entorn local i comarcal; és a dir, de l'àmbit geogràfic de la subcomarca de Castelló i les Ènoves, de les comarques de la Ribera, de la Costera i de la Vall d'Alfara. Com el mateix Sanchis ha explicat, a ell li agrada escriure «històries a partir de la coneixença de la història local, però també de succeïts o a vegades de simples frases o comentaris que escolte a les persones majors, a jornalers i gent del camp, a gent senzilla del meu àmbit rural: gent de poble». I tal vegada, allà on no arriba la memòria, la creació literària s'encarrega d'omplir els buits amb detalls i descripcions que completen la narració i li regalen veracitat i ritme. Un altre dels aspectes a destacar del tre-

ball de Sanchis és la voluntat per recuperar i transmetre una bona part del lèxic de la nostra llengua i també de la toponímia dels indrets on transcorren les narracions. Per les línies d'aquets relats viatgen un bon grapat de mots que s'han ofegat en la nostra quotidianitat. Per aquest motiu la troballa de paraules com talzim, raiguer, xerugar o sabaïl, entre d'altres, esdevé un tresor que ens ajuda a recordar la força, vàlua i riquesa de la nostra llengua. A més, cal afegir, l'encert d'aportar al final de cada capítol un glossari de topònims i lèxics d'oficis que ajuda a remarcar aquesta intenció per recuperar i transmetre una part important del nostre patrimoni lingüístic. Per tant, tot i que de vegades la trama de les històries es sustente en la senzillesa argumental per poder abastar a un major nombre de públic oient, és el preciosisme i la varietat lèxica el complement que empena la qualitat de les narracions fins convertir-les en una lectura interessant.

□ Ricard Peris
Lletres Valencianes, n° 30

Què ens pot passar si no hi fem res?

Maragaret Atwood és una mestra de recrear ambients i apropar les fronteres entre la ficció i la realitat social actual. En *L'Any del diluvi* resalta la seua capacitat per generar debat i autocrítica a través d'uns personatges de futur admirablement creïbles.

L'ANY DEL DILUVI

MARGARET ATWOOD

TRADUCCIÓ DE MARTA PERA I CUCURELL

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 183

440 PÀGINES / 9788498247046 / 20,00 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2010

Les utopies i els móns imaginables han fascinat generacions de lectors de la mà de Huxley, Orwell i altres autors. Més tard, les distopies –històries que descriuen societats futures gens modèliques– han continuat generant debat i seduïnt més públic lector.

Ara, amb *L'any del diluvi*, la novel·lista canadenca Margaret Atwood fusiona les dues tendències en una novel·la on descriu el desgavell d'una vida extrema, provocada per una insostenibilitat continuada, i on retrata la maquinària social i les estratègies dels supervivents en una societat despiatada i fora de control.

La tria literària d'Atwood de narrar dos moments temporals alhora, en capítols alterns, és, a més d'un encert, l'escenari que acompanya un món nou creat per a l'ocasió, i poblat de personatges admirablement creïbles.

Margaret Atwood aconsegueix l'equilibri entre la descripció d'un univers desolador i les trames particulars dels seus habitants, els quals suporten maldecaps comuns a tots els humans, els quals, podrien aparèixer en qualsevol col·lectiu humà.

En aquest univers de condemnes i salvacions, l'ecologisme és un dels grans temes. En ell apareixen els Jardiners de Déu, els protagonistes, una agrupació que propugna una vida que estiga en consonància amb la naturalesa.

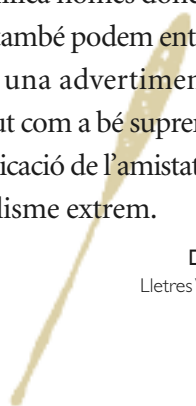
Però Atwood no es casa amb ningú, i la seua mirada crítica l'ha duta a incorporar a la història ecologistes fanàtics, i fins i tot ecologistes violents. Atwood és molt subtil, i sempre amb ironia, planteja l'ús dels eufemismes: els animals perjudicials, per exemple, no s'expulsen dels cultius, sinó que «es reubiquen»; o la porqueria no existeix, ja que senzillament es tracta de «coses que no s'han destinat a un ús adequat». Per això, val a dir que si l'ecologisme és una fe, a la novel·la hi ha uns quants personatges que tenen dubtes raonables.

Si la literatura apocalíptica ha estat generalment masculina. A *L'any del diluvi*, en canvi, els protagonistes pertanyen al gènere femení. Durant gran part del llibre no som davant l'últim home del planeta, sinó davant l'última dona (sen-

se comptar bèsties afamades, ni que siguin bèsties humanes), fet que té conseqüències interessants en la trama.

L'autora –que considera part dels seus llibres «ficció especulativa» o «ciència ficció social», ja que parlen del que podria succeir en un futur– ha creat amb *L'any del diluvi* un exemple de literatura de qualitat que no menysprea el lector mitjà, i que es col·loca al servei de la conscienciació social sense ofendre la intel·ligència. I conscienciació, en aquest cas, no significa només dones i ecologisme, ja que també podem entendre la novel·la com una advertiment davant el treball viscut com a bé suprem, o bé com una reivindicació de l'amistat en èpoques de materialisme extrem.

□ Lourdes Toledo
Lletres Valencianes, nº 30

La vida és una sorpresa diària

Contracuentos és la traducció al castellà del recull de relats de Pasqual Mas guanyador del IV Premi de Narrativa Breu Josep Pasqual Tirado i que ha estat publicat per Germania en la nova col·lecció «Barraca serie sur», un segell que l'editorial presenta com un «aparador de la nova narrativa espanyola».

CONTRACUENTOS

PASQUAL MAS

IV PREMIO DE NARRATIVA BREVE JOSEP PASQUAL TIRADO

COL·LECCIÓ «BARRACA SERIE SUR», 4

160 PÀGINES / 978-84-92587-44-5 / 8 EUROS

EDITORIAL GERMANÍA, ALZIRA, 2011

Pasqual Mas compta amb una trajectòria narrativa, poètica i escènica força premiada i traduïda a l'espanyol, francès i romanès; a més és autor de nombrosos estudis literaris publicats als Estats Units, Alemanya, França i Espanya. Amb *Contracuentos* l'escriptor d'Almassora ens mostra com el relat pot arribar a trencar les barreres entre «realitat» i «ficció», de com pot moure's en la frontera, en aquell segment en que tot hi cap, en què pot passar qualsevol cosa, on res no és impossible i —com apunta l'autor— on allò «veritablement real» resulta improbable.

L'autor de *Contracuentos* converteix la realitat en ficció o, tal volta, explica la ficció com si fóra una cosa real. Siga com siga, realitat i ficció no són compartiments estancs i els onze relats de *Contracuentos* ens alerten de com podem trobar ficció en la realitat que tenim al davant; de com un fet quotidià per determinades circumstàncies es pot convertir en sorprenent. Així doncs, onze relats que esquiven el concepte tradicional de conte —d'ací el títol «contracontes»— el que parteix d'un món irreal i l'argument del qual suggereix una ensenyança moral. I és que el d'Almassora defugeix el fet fantasiós i planteja situacions d'allò més versemblants que potser deriven cap al fantàstic, com

és el cas de «La mancha» o se submergeixen en la realitat més pregona com a «L'enemic públic». De fet, l'autor no s'està de definir els seus contracontes com una mena de «ficció real», tot al·legant que hi ha un component màgic en la realitat: «un halo de perplexitat que digerim amb una naturalitat sorprenent». Aquest pessic de màgia continguda en la quotidianitat pot arribar a un nivell extraordinari i convertir-se així en material literari. En el moment en què ens sortim de la realitat per explicar-ho, és quan es percep inevitablement com a ficció, com a improbable, imaginari... En definitiva, onze relats (deu relats i un microconte) que ens ajuden a veure la vida tal i com és: una sorpresa diària. Tots ells encapçalats per una dedicatòria que de vegades ens pot oferir una lleu pista sobre allò que trobarem en el seu interior i escrits amb una minuciositat extraordinària, que es recrea en cada escena i en cada detall, la qual cosa contribueix a crear una atmosfera que resistirà intacta fins al darrer moment, el de l'última frase.

□ *Alicia Toledo*
Lletres Valencianes, n° 30

Una colección de corte terrorífico

A diferencia de Henry James, Keko «sólo cree en los fantasmas de carne y hueso. Bueno, y un poco también en los de sábana y cadena con bola tan queridos al mundo del tebeo». Superar el miedo inicial es una de las razones por las que ha sido capaz de enfrentarse a este proyecto.

LA PROTECTORA

JOSÉ ANTONIO GODOY -KEKO

COL·LECCIÓ «EL CUARTO OSCURO», 4

64 PÀGINES / 978-84-96730-65-6 / 20 EUROS

EDICIONS DE PONENT, ALACANT, 2011

«El Cuarto Oscuro» es una colección que Edicions del Ponent pone a disposición de los historietistas para que escriban y dibujen nuevos títulos a partir de obras literarias que durante su lectura fueron capaces de inquietarlos y de provocarles sus miedos más personales. Esta colección, como dice en la introducción su director Felipe Hernández Cava, se creó a propuesta de los dibujantes Ana Juan y Keko, autores a su vez de dos de los títulos de la colección. Hasta ahora Ediciones de Ponent había puesto a disposición de sus lectores tres títulos: *Demeter*, de Ana Juan, *El hombre de arena*, de Federico del Barrio y Mai Prol y *El hombre descuadernado*, de Cava y San-yú y ahora publica el cuarto *La protectora*, de José Antonio Godoy «Keko».

El autor utiliza como *leit motif* la célebre, sutil y sugerente novela *Otra vuelta de tuerca* publicada en 1898 por el

escritor neoyorquino Henry James. Pero no se trata de una adaptación sin más sino que tiene vida propia. Enfrentarse a la obra de James ha sido una apuesta arriesgada y difícil y por ello el autor tuvo sus dudas y miedos: «Este miedo lo tuve constantemente presente mientras preparaba la historia; llegué incluso a obsesionarme con la idea de que el propio James, que no tenía nada mejor que hacer allá en el Parnaso literario, bajaba y me vigilaba desde un rincón y me maldecía por ‘tocar’ su obra. La cosa empezó a funcionar cuando me di cuenta de que sólo podría sacar adelante lo que me había propuesto si ignoraba esa voz y actuaba desde la más absoluta falta de respeto por el autor y su novela».

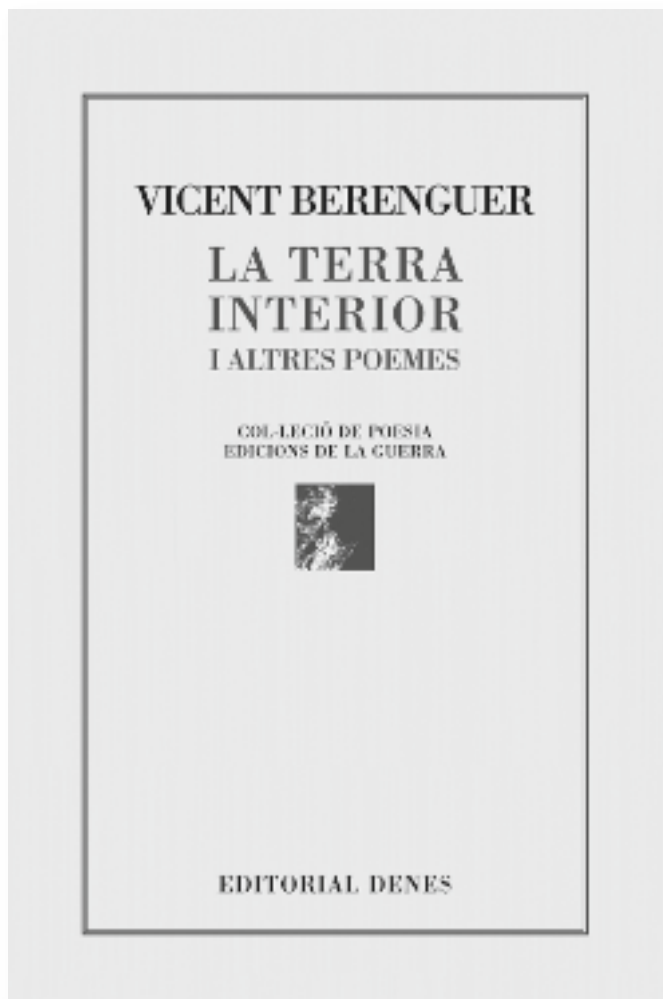
Las viñetas de Keko, realizadas con ordenador, muestran un gran dominio del dibujo y la iluminación y consiguen envolver al lector en una historia misteriosa, ambientada en una época y un lugar indefinidos: «Casi me avergüenza decir que apenas ha habido trabajo de documentación en este tebeo. No hay una localización concreta en lugares reales, ni en

un año determinado, aunque la aparición del metro sugiera que nos encontramos a principios del siglo XX en algo parecido a Londres».

Keko decide sumergirse en otros caminos y explora personajes que aunque estaban presente en la obra de James eran secundarios, de esta manera se apodera de ellos los imagina y les da una vida independiente. Una vuelta más a esta historia de fantasmas que tiene como protagonista principal al tío de Miles y Flora, los dos hermanos poseídos por los espíritus de dos antiguos sirvientes. Keko nos hace ver que nada es lo que parece y el tío y tutor bajo su apariencia de señor acomodado encierra una vida sordida muy alejada de la placidez y tranquilidad en que la que aparenta vivir.

□ *Paco Giménez*
Lletres Valencianes, nº 30

La casa (revisitada) del poeta

Vicent Berenguer (Banyeres de Mariola, 1955) és un dels autors més sòlids del panorama literari valencià de les darreres dècades. Amb l'elegància i la discreció que el caracteritzen, ha sabut crear al llarg dels anys una obra interessant i esplèndida, que avui és posada de nou a l'abast del lector en una antologia de l'obra publicada, junt amb poemes inèdits del 1996 al 2008.

LA TERRA INTERIOR I ALTRES POEMES

VICENT BERENGUER

COL·LECCIÓ «POESIA EDICIONS
DE LA GUERRA», 100

130 PÀGINES / 978-84-96545-88-5 / 10,90 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2011

Aquest recull, que culmina simbòlicament el primer centenar de llibres publicats per Edicions de la Guerra –bé com a editorial, bé com

a col·lecció – proporciona al lector una visió especial de l'obra de Berenguer. Especial perquè es tracta d'una tria realitzada per l'autor de la seua obra fins el moment present, i una tria que ha comportat no sols selecció sinó reescriptura en alguns dels poemes, fet que posa de manifest la relectura i la recreació no com a «exercici d'egolatria sinó com a part integral del procés d'administrar correctament l'energia creativa de la qual es disposa», en paraules del gairebé oracular prologuista Sam Abrams.

Aquesta publicació antològica ha implicat una recopilació depurada, amb uns criteris, per a l'autor, de fidelitat i d'essencialitat. Representa l'evolució dels poemes, no com a conjunt unitari sinó individualment considerats. Tendència aquesta que s'aprecia perfectament en els versos escrits als últims anys. A més, detectem la recerca de l'oralitat i, en alguns moments, fins i tot la col·loquialitat. Berenguer defuig l'elitisme i deixa veure una fèrtil «enyorança amarga de la terra». El to poètic restaria entre Horaci –un Horaci de l'interior valencià– i Ausiàs March; un Ausiàs, però, que esborra nombres de telèfon de la seua agenda, no obstant. En tot cas, aquesta compilació exclou deliberadament tant les tres primeres obres publicades per Berenguer com la magnífica tasca

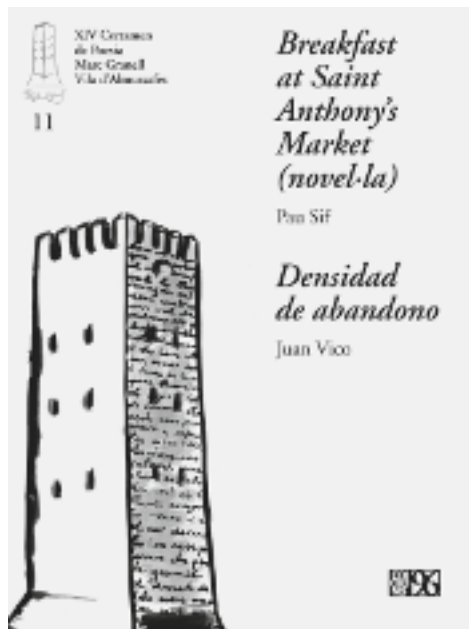
de traducció de poesia galaicoportuguesa, tot i que podem trobar quasi una versió d'un poema de Camões.

Resulta particularment interessant la darrera secció del llibre, on es recullen poemes inèdits escrits entre el 1996 i el 2008. Berenguer no publicava cap obra des de feia tretze anys i ha estat aquesta una retrobada generosa, quasi afectuosa diríem, amb els vell lectors que esperaven més d'un autor que no s'ha prodigat massa. Han passat molts anys i pocs poemes, podríem agosaradament posar en boca de l'autor. Ha pagat la pena l'espera. A més de l'exercici, difícil i arriscat, de visitar la casa del poeta, que són els seus versos, i una casa més llunyana com són els poemes dels que ens separen dècades, Berenguer ha sabut connectar aquella creativitat amb el fil tènue però mai no interromput d'una lírica que en l'actualitat es centra més en la individualitat i l'estètica del poema, que no pas en el conjunt. El «potsimbolisme renovat» proporciona un fruit excel·lent en aquest autor. La idea que impregna aquesta reedició (i reescriptura parcial), a més d'un sòlida i tan productiva nostàlgia d'impossible recuperació, podria esdevindre la de permetre als nous lectors retrobar un autor i una escriptura, tot posant a l'abast una sèrie d'obres avui tan introbables com imprescindibles per a comprendre un poeta tan selecte i tan necessari com Vicent Berenguer.

□ Alexandre Navarro
Lletres Valencianes, nº 30

Dos tipus de poesia antagònics que són dos encerts

Els dos (joves) guanyadors del XIV Certamen de Poesia Marc Granell ens proposen dues maneres d'escriure ben diferents –poesia concreta o poesia abstracta– amb uns resultats brillants.

**BREAKFAST AT SAINT ANTHONY'S MARKET (NOVEL·LA)
/ DENSIDAD DE ABANDONO**

PAU SIF I JUAN VICO

PREMIS DE POESIA MARC GRANELL - VILA D'ALMUSSAFES

COL·LECCIÓ «RAZEF» PREMIS DE POESIA MARC GRANELL -
VILA D'ALMUSSAFES

64 PÀGINES / 978-84-92763-51-1 / 6 EUROS

EDICIONS 96, LA POBLA LLARGA, 2011

Com cada any, s'ha publicat la plaquette amb els premis de poesia Marc Granell-Vila d'Almussafes. Aquest 2011, a més, el llibret té el valor afegit d'ajuntar dues propostes antagòniques però totes dues fascinants.

La primera que ens trobem és la de Pau Sif i el seu irreverent títol *Breakfast at Saint Anthony's Market (novel·la)*. Aquest recull, que entra i ix de l'àmbit poètic amb total naturalitat, també entrecreua dues històries –la mort de l'autor croat Janko Polić Kamov (del qual podem trobar *Blasfèmia* en la mateixa Edicions 96) l'any 1910 a Barcelona i les vivències en present a la Barcelona actual del jo poètic– amb una facilitat sorprenent.

De vegades és tan volgudament detallista, concret, com si volguera «épater» els lectors de poesia. O que pense que en els detalls hi ha la salvació. Amb versos com «Llegir la matrícula d'una moto: CB178BHP.» I, tanmateix, el resultat transpira poesia, alhora que aconseguix reflectir un ambient, una ciutat, un desencant, que queda resumit a la perfecció al darrer i més breu poema –espill i resposta del primer: «Mai no he estat un bon cràpula. / Alguna nit, però, he vist el ventre obert de la ciutat. / L'espera inútil».

Per l'altra banda, *Densidad de abandono* de Juan Vico és un magnífic tractat

de metapoesia i poesia abstracta, amb poemes ben aclaridors com: «Cortinas flotando / en la habitación // sin la habitación.» o de vegades joganers com el poema «H», on la visió del cel des de la finestra d'un hospital ve marcada per l'«hazul».

En aquests versos, Juan Vico es confirma com una veu densa, amb cos, tancada sobre el fet poètic, però alhora permeable a l'exterior, amb una visió que, tanmateix, sempre queda marcada, velada, per aquesta experiència poètica que suara comentàvem. I no és aquest un punt negatiu en la seua poètica, sinó que és ben bé a l'inrevés: li dona un accent nou, una personalitat diferent que ens fa pensar en un autor de gran recorregut futur.

De manera que, en aquest llibre ens trobem amb dues propostes ben diferents però alhora compatibles, com en una gradació: en el primer cas la concreció entra als versos com una riuada purificadora que neteja rambles i rius i en el segon, la poesia tancada s'aprofita d'aquesta realitat per a evitar que la metaliteratura es convertisca en irrespirable, tot dotant-la de nous matisos enriquidors. Més que davant de dues promeses, ens trobem davant de dues realitats.

□ Josep Lluís Roig Sala
Lletres Valencianes, n° 30

Amb una certa recança

Segon llibre de poemes de l'autora de Pego, guanyador del ja ben consolidat premi Vicent Andrés Estellés de poesia de Burjassot. Segon moviment, després de *Claustre* (2007), d'una peça que sona a ciutat desvetllada, a l'acceptació d'un temps de no retorn, a espera, a naufragi.

L'OS DE LA MÚSICA

ISABEL GARCÍA CANET

PREMI VAE DE POESIA DE BURJASSOT

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA», 90

95 PÀGINES / 978-84-9824-873-9 / 14,75 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2011

Quina mena de posicionament adopta una persona davant el món quan aquest se li desdibuixa per moments? Què ha de dir una veu quan la set de mots l'embriaga? Aprendre de l'espera, garbellar el temps, els gestos, la llum, i extraure'n el fruit destriat de la corfa. Es tracta del repte a què sembla acarar-se l'autora d'aquests versos; un treball d'artesanía fet amb paraules, un joc que determina el camí cap a una o cap a l'altra riba del jo.

El recull s'estructua en tres parts —«Llar d'exili», «Desestiejos a la ciutat blava» i «10 naufragis a les fosques»— precedides per sis poemes inicials que potser són els que més recorden l'anterior llibre de versos d'Isabel García Canet, *Claustre*, un llibre possiblement més agosarat que el que ara ens ocupa.

París és l'escenari que ompli la primera part. Es tracta d'un conjunt de deu poemes que homenatgen la ciutat del

Sena i on la imatge del colom s'apareix a l'autora com a metàfora de l'amarg record. Un colom amb les potes ofegades «a punt de neu» a la ciutat on conflueixen destí i nostàlgia, solitud i enyorança.

A la segona part, el lector reviu València, batejada com «la ciutat blava», amb una certa languidesa, a través d'uns textos que descriuen l'exterior i l'interior d'una València muda, venuda a pes, mirall ara d'un cos fràgil que no deixa de buscar i de buscar-se: «No caben les revetlles als balcons; / làngüides garlandes de tapís urbà i decadent / afloren a les canaleres de les teulades, / regalimen paret avall / fossilitzant a cada planta / les íntimes rutines de qui l'habita».

El llibre es tanca amb els deu naufragis enmig de la nit més fosca. Un final que clourà tot allò que ens ha anat desvetllant la resta del poemari: una certa recança davant el pas del temps, un «ésser sense ésser», un «morir i témer».

La lectura d'aquest llibre ens descobreix una sèrie d'imatges preses de la més estricta quotidianitat, imatges que barregen conceptes abstractes amb d'altres d'una identitat més concreta; i el resultat d'aquesta barreja desemboca en versos com ara «d'aquest rebost de pluja sense paraules» o «paraules que ens treuen la pols» o també «trec llustre als

vidres si airege paraules», etc. No sabem fins a quin punt és aquest un element destacable en la poesia d'Isabel Garcia Canet, però potser sí que hi ha una certa combinació d'elements en aquest llibre que traspua una factura poètica que reflexiona sobre el mateix fet d'escriure, inserint-lo en la quotidianitat més immediata.

És per això que la poeta no es distancia per esdevenir una altra veu; ella és el jo del seu poema, indiscutiblement. L'autora arrapa el cos de les paraules, se'n nodreix de la suor i s'hi dona per complet, als versos i també a qui hi ha tingut alguna cosa a veure. No és gratuït, doncs, el fet d'arribar a les darreres pàgines i trobar un llistat abundant d'endreces que requereixen una lectura detallada, com si d'una part més del llibre es tractés.

□ Begonya Mezquita
Lletres Valencianes, n° 30

Paraules al viu després d'Auschwitz

Tadeusz Różewicz és un dels poetes més importants dins de la poesia polonesa actual. Clar, transparent i compromès, els seus textos, des d'*Angoixa* (1947), *Un guant roig* (1948) o *El temps que corre* (1950) a *Compra gat en sac* (2008), han merescut importants guardons. Així mateix, la traducció de Josep A. Ysern ha estat distingida amb el 28è premi Cavall Verd.

UDOLS D'UN LLOP DE PAPER

TADEUSZ RÓŻEWICZ

TRADUCCIÓ I EDICIÓ A CURA DE JOSEP A. YSERN I LAGARDA

COL·LECCIÓ «POESIA»

416 PÀGINES / 978-84-92763-39-9 / 19,50 EUROS

EDICIONS 96, LA POBLA LLARGA, 2011

El llibre d'aquest «cercador de poesia / des de l'any 1938» s'obre amb «La nova escola filosòfica», un text en prosa on l'autor polonès expressava ja en 1956, entre anècdotes, la seua obra i la seua poètica, en la qual enfrontar-se a la vida i a la soledat són tasques en què s'ofega, però també hi troba l'alè que l'empenta i l'encoratja per tal de seguir endavant.

A més, després de l'antologia, el professor Ysern afegeix un «Epíleg» que és veritablement un estudi sobre Tadeusz Różewicz on poder seguir la biografia del poeta al poble natal, l'afició a la lectura i a parodiar autors consagrats, la vida de partisa evocada amb posterioritat a *Al forat* (1972), l'execució del seu germà Januz en 1944 per la Gestapo, la relació amb el realisme socialista, l'enfrontament amb la poesia occidental que

considera burgesa i corrupta, la mort de sa mare que accentua el seu pessimisme, l'avantguardisme que concentrarà en el teatre i la pràctica «realista» com una constatació de la supervivència a la barbàrie (*El fitxer*, 1960). Aquesta barbàrie és la que omple la poesia de Różewicz de morts que l'«acompanyen a tot arreu», com afirma a «Caseta», on el poeta i el poema esdevenen nínxol; encara que «A un mort» també assegure que «els meus assumptes són assumptes de vius». De mica en mica, tanmateix, anirà allunyant-se de les ferides de la Segona Guerra Mundial i tractarà els problemes de la societat occidental: des del reciclatge a les vaques boges. Aquesta declaració de supervivència el porta a dir que «m'he salvat / quan em treien a una matança» i desencadena l'afirmació d'un quefer a través de les paraules que donen fe d'un home que, malgrat tot, se sent viu, amb les seues contradiccions vitals i socials. És aquesta inclinació cap el realisme i el didactisme la que es veurà reforçada per una reacció contra l'hermetisme i el retoricisme de l'«Awanguardia» i, així, recomana: «fugir les escoles l'atrezzo / toca els cors i les coses / escriu versos senzill.»; per això cal descriure allò més sincer, sense artifici, de memòria, l'espill pot «confondre / la veritat amb els seu reflex».

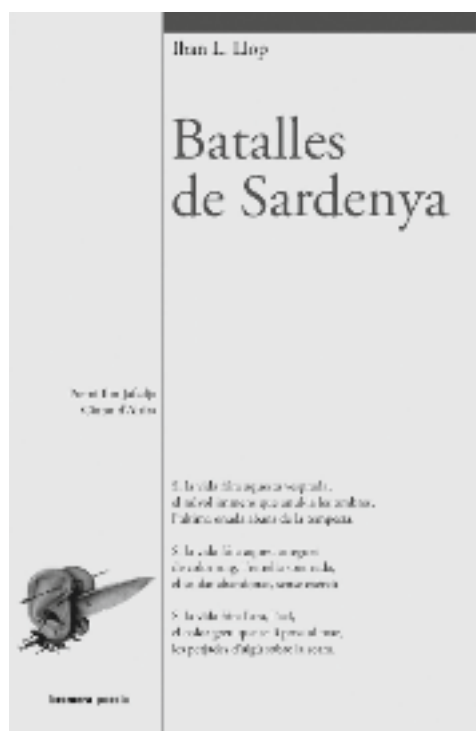
Un dels temes poètics principals de Różewicz rau a reflexionar sobre la poesia. Com afirma en el seu poema poètica «Per què escric?», la poesia és una força «major que la vida». I entre tanta reflexió s'intercala el tractament del temps: «Qui té ara temps / per a escriure poemes», es pregunta. La voràgine dels fets l'ofega i proclama que la poesia «necessita tranquil·litat», no barrejar-se amb els esdeveniments que cal ser viscuts.

Altres temes són l'home privat de facultats humanes, la qual cosa acostia Różewicz a Wittgenstein i a les seues reflexions sobre la incapacitat d'expressió del llenguatge verbal, que fa brollar una veu que proclama el silenci com eixida a la impotència comunicativa. Finalment, un altre tema fonamental és el no-res —«el no-res és un nosaltres», diu a «La casa verda»— que constitueix l'essència del poeta, que l'embogeix i li ofereix l'eixida del llenguatge com solució: la seua poesia.

□ *Pasqual Mas i Usó*
Letres Valencianes, n° 30

Una guerra en vers contra la derrota

Ens trobem davant d'un gran poemari on l'autor –un Ulisses a mig camí entre València i Itàlia– aprofita per a reflexionar el món on vivim i a ell mateix com a testimoni i partícip d'aquest món antic que desapareix i del nou que se'ns ve a sobre (torres Petromed, horts per vendre...)

BATALLES DE SARDENYA

IBAN L. LLOP

PREMI IBN JAFADJA CIUTAT D'ALZIRA

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA», 91

80 PÀGINES / 978-84-9824-887-6 / 14'75 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2011

Hi ha tota una generació d'autors, nascuts aproximadament des de mitjans dels seixanta fins a darreries dels setanta que, malgrat els èxits individuals aconseguits, no han estat analitzats amb una visió global, ni tampoc individual: no hi ha una reflexió profunda sobre allò escrit, sobre allò publicat. Que no siga metapoètica, val a dir.

Aquesta manca de visió global l'han sofrida també autors com el que tenim ara entre lletres, que ja fa uns anys va publicar un magnífic i central *Llibre de Nàpols*, on situava clarament la posició del poeta, de l'artista si voleu: no al capdavant de la societat, ni com a testimoni extern, sinó com a coprotagonista no central, alhora que amb voluntat de testimoni, d'interpretació. Aquesta postura permet entremesclar a l'autor les vivències personals amb les cíviques. Un exemple perfecte seria el poema «Mu-

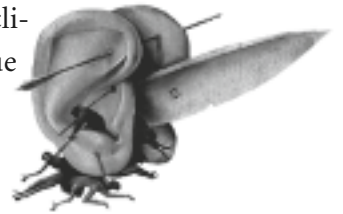

nicipio». Més tard, va aparéixer *Crònica de Calàbria*, en la mateixa línia, però on l'anècdota, poderosíssima, de vegades es menjava la poesia.

I ara publica aquest *Batalles de Sardenya* que busca de manera decidida, voluntària i conscient, aquesta postura de testimoni actiu que assaja d'interpretar. Una postura que li deixa passar del jo al nosaltres amb facilitat, alhora que li permet també distanciar-se d'allò descrit i escrit. Cal aclarir que aquest distanciament li facilita, alhora, allunyar-se del jo postromàntic en el qual encara està immersa bona part de la poesia contemporània, tant com li facilita la reflexió i la contraposició de sentiments. D'aquesta manera, ens ofereix un llibre on el fet poètic no és tan central com ho és la posició del poeta, que des de la postura existencial i descriptiva d'un Ulisses modern que treballa a Itàlia i, per la qual cosa, sempre se sent en aquell punt de retorn perpetu i inacabable que fa sentir les coses més allunyades i, alhora, densament estimades.

Així, obre el llibre amb un seguit de fotografies descrites amb cura gairebé notarial on la nota poètica, forta i sorprenent, ens serà amagada al llarg de tot el poema per a colpejar-nos per sorpresa només al final o en alguna espurna. A la segona part, ens ofereix un

homenatge a autors que l'han acompanyat al llarg del periple (Estellés, Ferrater, Granell, Piera,...); a la tercera juga amb haikús a explicar veloçment imatges associades a la carretera i a la quarta i darrera és on s'esplaija en la línia central de la seua poesia, on desenvolupa aquesta imatge d'un Odisseu que llig la realitat pròpia i la del món (amb dades GPS incloses) entre l'enyorança i el desencís: mai no es pot tornar enrere perquè el món segueix endavant però queda el testimoni, la poesia, «[...] els versos que han clivellat tot el món que m'envolta».

□ Josep Lluís Roig Sala
Lletres Valencianes, n° 30

Capitulaciones

Consigue el poeta Tomás Segovia habitar el cuadro del alma mientras cambian los decorados, el paisajes, los propios personajes de la vida. En *Estuario*, el tiempo es un aliado de la lucidez. La soledad, un premio, testigo de cuanto acontece, vida o recuerdo, dulce decrepitud.

ESTUARIO

TOMÁS SEGOVIA

COL·LECCIÓ «LA CRUZ DEL SUR»

---

120 PÁGINES / 978-84-15297-01-7 / 15 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2011

Hermoso libro, maduro decir, lúcido encontrarse. Este río llega en paz a su estuario. Hay en Tomás Segovia (Valencia, 1927-México, 2011), una voluntad *tolstoyana* de verdad, de libre habitar entre los hombres, de permanecer en la intemperie que la constante introspección proporciona.

«¡Qué poca cosa somos, y qué más da, si el día y su gloria nos sobreviven!»
 Lúcido, mientras todo se produce o desaparece, esperando una revelación. El peso de la materia fecundada, «Y no recordaré jamás la fórmula / De aquel peso global sin pesadumbre / Con que pesó mi cuerpo en otra inercia». Albergar, en un instante, cuantos fuimos, somos y seremos. Alcanzar «Este presente que no quiere / Tampoco él quitarnos nada». Es Nube, bello poema, llave del *Estuario*. Rige el concepto, «Con toda mi memoria suspendida / Ante esta escena desde siempre mía / Que la llenaba entera / Y reteniendo con su rienda al tiempo / Por no apearme de lo perdurable». Pacto, no alcanzamos el mundo y el mundo no nos alcanza. Testigo, «Qué tentación de recostarme / Sin pensar hasta cuándo (...) / Y estarme aquí mirando / Sin alargar jamás la mano / Cómo naufraga el mundo en la desesperanza». Mas no eliges hasta ese punto, criatura, pues perteneces al mundo y sus mise-

rias. Sorprendido, por cuánto amó. Preguntándose, cuán libre fue; «toda dicha es un cerrar de ojos». Con la soledad, de oscura compañía. Abrazado a la vida, «Pues con un gesto temerario había abierto / La más que peligrosa libertad / En la que todavía hoy / No sé bien cómo habré sobrevivido».

El gran sentimiento: saber que la vida estuvo, toda, una vez, esperándonos, «Y todo era una inmensa y solemne inminencia». Pregunta si lo que fue verdad existió también fuera de su alma. ¿Compartible? Siendo la vocación del poeta convertirlo todo en pasado, asistir con asombro a la propia extinción, «Desmoronado caserío ajeno», alianza duradera, «El tibio cauce de palabras», asido por los dioses del paladar con el anzuelo de la belleza, la tristeza es no poder nombrar la dicha acontecida, «Hoy quisiera ganarle / un poco de terreno a lo indecible». Nadie está en paz sin visitar el lago del deseo sin tiempo, llamado inconsciente, también otoño llamado. Ese tiempo cura, «No haber ahorrado fe / Para tener con qué pagar de viejo». Elegido, «Desposeído rico de mil bienes». Paz, «conformidad iluminada».

Debió acabar este libro magnífico con «Lo que tengo». Busque para el inmenso Ramón Gaya otro estuario.

□ Miquel Martínez
 Lletres Valencianes, nº 30

Ferit × la literatura + ferit × l'amor = Poesia

És aquest *Quadern de sal* un text molt literaturitzat, que busca l'excel·lència tècnica, que utilitza els recursos clàssics per aprofundir en el sentiment, ben real, de pèrdua.

QUADERN DE SAL

CARLES MULET

COL·LECCIÓ «RAZEF»

---

42 PÀGINES / 978-84-92763-66-5 / 4 EUROS

EDICIONS 96, LA POBLA LLARGA, 2011

Carles Mulet, malgrat no haver publicat en excés, no és cap nouvingut a la nostra literatura. Persona activa, lector atent, ha animat amb passió molts dels actes literaris que s'han produït a La Marina o La Safor i més enllà. Possiblement per això, la paraula que millor el definiria seria lletraferit. I potser per això també, per aquest aspecte reverencial envers el text, no s'ha excedit mai en les publicacions, més bé escasses i poc extenses. En poesia, a banda de poemes esparsos apareguts en miscel·lànies o antologies, se li coneix una «carpeta» del 1985 amb el títol «Crestalls de desig». En narrativa tres llibres curts cobreixen aquests trenta anys d'intensa vida literària i poca producció. Encara que a través d'internet ha sabut esquivar el respecte cap al paper en blanc i manté un bloc literari que duu per nom «Nausica» (<http://nausicanova.blogspot.com>).

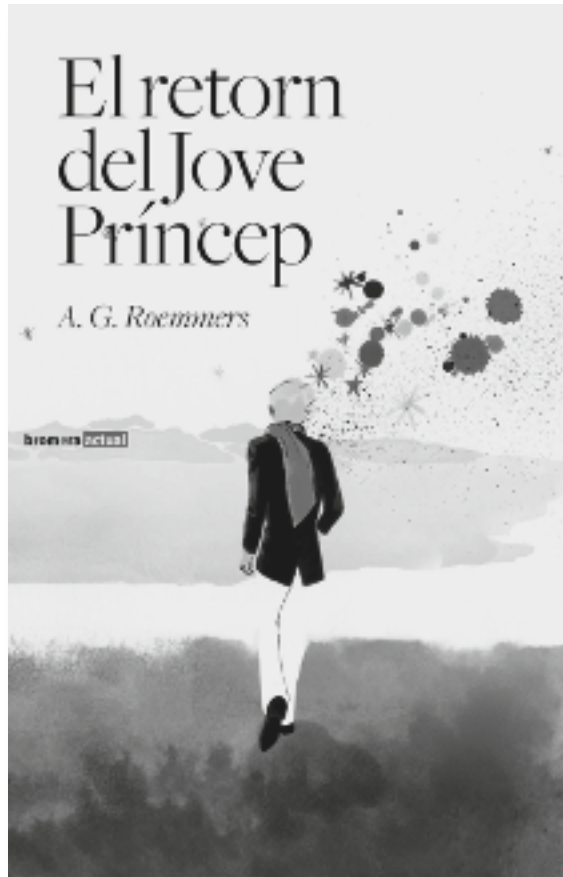
Però ara ens sorprén amb aquesta plaquette (sempre amb aquest respecte), que és moguda, a la fi, per l'amor (i/o l'absència o pèrdua d'aquest, només faltava!). Però que ningú hi espere sang i fetge, ni llàgrimes ni crits ni balades tendres ni grapats de terra a la boca, no. Però allò que sí trobarà és perfecció formal, i literatura que aprofita d'altra literatura per a poder parlar d'allò que li importa, d'allò que importa.

Perquè això és el primer que sobta, en encarar-se amb el llibret: la perfecció tècnica i formal, alhora que la diversitat de recursos: des d'humils versos de sis síl·labes a l'alexandrí, tot cau dins de la voracitat constructiva de l'autor, des del polisíndeton a l'al·legoria, des de la referencialitat a l'abstracte.

I perquè aprofita aquest domini tècnic per a jugar constantment amb què és el real i quina és la imatge, dins dels poemes, de manera que aquest amor perdut –o quasi– ve referit a la terra («com l'ull d'un aljub», «se m'empoua la mirada»,...) de la mateixa manera que la terra ve referida a la dona («beure al gorg del teu melic»,...) tot aconseguint d'aquesta manera el major encert del llibre, que també és tradició literària però que és on l'autor li trau tot el suc: aquest dolor per la terra maltractada es confon amb el dolor que provoca la pèrdua de l'amor fins el punt que afecta la vida i obliga el poeta a sentir-se aliè, abandonat.

De manera que aquest cant d'amor dolgut tant por ésser llegit com un cant a la terra (que ha perdut o està perdent) com un cant a la dona (que ha perdut o està perdent) perquè, malgrat que és literatura, i que és joc, el dolor que traspuja el llibre és ben físic.

□ Josep Lluís Roig Sala
Lletres Valencianes, n° 30

Descobrir l'ànima

Un viatger que travessa amb cotxe la Patagònia arreplega de la carretera un jove inconscient i es converteix en el seu company de travessia. A partir d'aquesta trobada s'inicia una amistat que portarà els personatges a aprofundir en la saviesa de les seues ànimes.

EL RETORN DEL JOVE PRÍNCEP

A. G. ROEMMERS

TRADUCCIÓ D'EDUARD CASTANYO

COL·LECCIÓ «BROMERA ATUAL», 14

104 PÀGINES / 978-84-9824-782-4 / 14,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2011

L'èxit del darrer llibre de Roemmers (Buenos Aires, 1958) bé avalat per la traducció a més d'una dotzena de llengües i per la declaració en el seu país d'obra d'interès cultural. El punt de partida és la hipòtesi de què passaria si el personatge de Saint-Exupéry visquera ara entre nosaltres. El resultat és aquesta deliciosa història que combina a parts iguals, ingenuïtat, saviesa i lirisme. Des d'un punt de vista estructural, es tracta d'un viatge per la Patagònia, com si fóra una *road movie*, però que en realitat esdevé un recorregut interior que explora les llums i les ombres de les ànimes. Una trama lineal, a penes sense acció, ni descripcions, que transcorre en tres dies on el veritablement important és l'evolució psicològica i la sinèrgia a través de la paraula que experimenten els seus protagonistes, quasi a la manera platònica.

A primera ullada sembla un conte, una faula per a xiquets (el disseny de la portada, la tipografia i la seqüència en capítols) però a causa de la transcendència de les qüestions que proposa, pot ser més atractiu per a un públic més adult. Perquè aquesta obra oscil·la entre la narració i la poesia, la realitat i la fantasia, entre els llibres d'autoajuda i els de la filosofia *new age*. Planteja al lector temes

i preguntes que encara la Humanitat no ha sabut respondre: com l'existència de Déu, la pèrdua de la il·lusió, la generositat,

etc. L'autor no inventa res de nou. El seu mèrit radica en condensar el millor de la filosofia en xicotetes gotes de saviesa adobades d'una senzilla, però poderosa poèticitat. D'Orient agafa en préstec el concepte de felicitat basat en l'ésser i no en tenir, per criticar el nostre consumisme desmesurat; però també de l'evangeli com la necessitat universal de donar i rebre amor, i la importància de saber perdonar els altres, i sobretot a nosaltres mateixos. Però sempre amb un discurs directe i força visual, com per exemple, quan reivindica assaborir el present «Som com una flameta que s'apaga ràpidament, com una cuca de llum en l'abisme del temps».

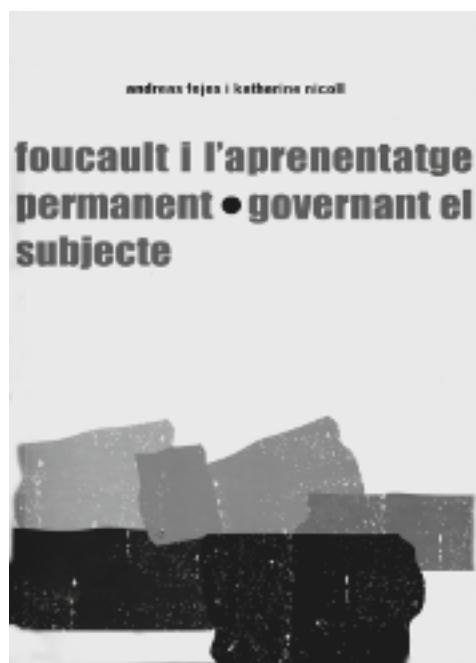
El retorn del Jove Príncep és una invitació a explorar la nostra ànima i redescobrir una espiritualitat quasi oblidada. Un llibre que ens pot ajudar, primer a canviar nosaltres per després poder canviar el món, si veritablement ho desitgem. Perquè «Tots naixem prínceps, però n'hi ha que obliden la seva veritable natura. L'autèntic regne només existeix dintre nostre».

□ J. Ricart

Lletres Valencianes, n° 30

Una reflexió crítica sobre la formació permanent i l'estètica de l'existència

Durant segles les persones han evolucionat al pas dels esdeveniments. Els darrers anys, però, el ritme s'ha fet frenètic i la formació permanent ha esdevingut part intrínseca dels humans i nucli de preocupació constant. I responsabilitat personal segons Foucault.

**FOUCAULT I L'APRENTATGE
PERMANENT. GOVERNANT EL SUBJECTE**

ANDREAS FEJES I KATHERINE NICOLL

COL·LECCIÓ «BIBLIOTECA PAULO FREIRE», 28

299 PÀGINES / 978-84-15103-01-1 / 20 EUROS

EDITORIAL DENES I EDICIONS DEL CREC, PAIPORTA, 2011

Realment era important disposar d'una obra col·lectiva i plural que qüestionara des d'una rigorosa investigació empírica els discursos, les pràctiques i les polítiques de l'educació permanent com afirma el professor Benedito en la seua introducció. I era necessari també per diferenciar aquest concepte general del particular de l'educació d'adults i per oferir un conjunt de reflexions i recursos que Foucault ens aporta.

Aquest és l'objectiu del llibre basat en un simposi titulat «Foucault and Lifelong Learning/Adult Education» celebrat a la Universitat de Linköping en el 2006. Això ha estat possible gràcies a un conjunt de col·laboradors i especialment a l'edició que ens aporta Denes junt a Edicions del CREC.

Foucault fou un filòsof francès i prestigiós professor del Collège de France que després de maig del 68 començà a participar en diferents grups margi-

nals i alternatius de lluita política i social amb un fort compromís, però sempre allunya't de les grans formacions polítiques i sindicals. Influenciat per Nietzsche, Kant i Heidegger, dedicà els seus esforços a repensar la història per a comprendre el present i a deixar al descobert les classificacions que sobre el saber i l'ésser humà s'havien fet des del segle XVIII.

Però una part dispersa i poc analitzada, han estat les seues aportacions a l'educació que durant els últims vint anys han posat de manifest altres pensadors que han fet créixer l'interés per aquest filòsof. Aquest llibre recull un bagatge important de contribucions, totes elles unides pel concepte clau de governamentalitat. Aquest concepte, fonamental i mai tancat, és el principi-guia de l'autor. Per a Foucault, totes les relacions de la societat són de poder biunívoc, natural i necessari, de forma que no és tan sols control extern sinó el poder-se controlar cadascun, o com deien els grecs «la principal obra és la pròpia vida». I això ho aplica a la formació permanent, on tots som responsables de la nostra.

L'estructura del volum està repartida en quatre parts. La primera recull una complexa aproximació a l'autor, la seua obra i temàtica que ens ocupa, més el pròleg,

reconeixements i un capítol escrit pels dos autors principals on es tracten els estudis de Foucault vers l'educació permanent. A continuació hi ha un conjunt d'investigacions que s'agrupen al voltant del govern dels subjectes de la política, mentre el següent ho fa sobre els subjectes pedagògics i l'últim, molt més reduït, sobre el govern dels subjectes, o siga sobre la mateixa existència amb una visió general de les aportacions del filòsof a l'aprenentatge permanent.

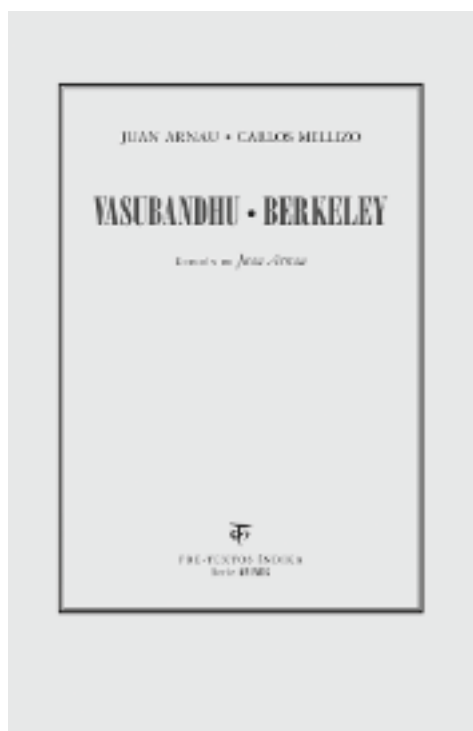
El llibre està editat al si de la prestigiosa col·lecció Biblioteca Paulo Freire, però a diferència d'altres aportacions, utilitza un llenguatge universitari i especialitzat molt específic i dens. Cada capítol disposa d'una selecta bibliografia que com és costum anglosaxona tan sols ofereix referències en anglés, i que depenent de l'autor està més o menys actualitzada. En definitiva, una contribució bàsica que ara disposem en la nostra llengua i on queda patent l'interés i dedicació de Foucault pel món educatiu.

□ *Enric Ramiro Roca*
Lletres Valencianes, n° 30

Les aventures de la ment

L'astrofísic i doctor en filosofia sànscrita Juan Arnau (València, 1968) i el professor emèrit de la universitat de Wyoming Carlos Mellizo (Madrid, 1942) uneixen els seus esforços per explicar, en aquest llibre, les coincidències entre Vasubandhu i Berkeley.

VASUBANDHU · BERKELEY

JUAN ARNAU, CARLOS MELLIZO

---

181 PÀGINES / 978-84-15297-00-0 / 15 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2011

Vasubandhu fou un filòsof hindú que va viure al segle IV de la nostra era. Com a monjo budista, va abordar les relacions entre la intenció i el patiment. Segons algunes fonts, és el creador de l'escola *vijnanavada*, també anomenada escola de la ideació o camí del ioga. Segons aquest corrent de pensament, hi ha dues il·lusions creades per al ment que ens han d'interessar especialment: la de la identitat individual i la de l'existència d'un món extern a la pròpia ment. La influència de Vasubandhu sobre el pensament budista de tots els temps està fora de tot dubte. Cal anotar, en tot cas, que la idea de la ment que té Vasubandhu no es correspon al que en el pensament occidental entenem per ment. En paraules de Juan Arnau: *«En primer lugar, se suele considerar que la mente pertenece a un yo. En segundo lugar, que su función es captar objetos externos a la propia mente con la ayuda de los sentidos. Para Vasubandhu estos dos supuestos falsean de hecho la naturaleza de la mente, que consiste precisamente en la ausencia de dualidad sujeto/objeto»*. D'on s'haurà de col·legir que «tot és ment».

Carlos Mellizo s'ocupa en el llibre de la figura de George Berkeley, el filòsof irlandès que va viure a cavall entre els segles XVII i XVIII. El lector es preguntarà què pot tenir a veure un hindú del segle IV amb un irlandès de l'edat moderna. La faena

dels autors consisteix precisament a establir els lligams sòlids que fonamenten aquesta relació. De fet, Berkeley explica, al *Tractat sobre els principis del coneixement humà* (el seu llibre més influent), que no podem admetre substàncies materials amb existència separada de la ment, ja que no hi ha res que pugui ser percebut si no està vinculat a una ment que ho conceba. És curiós, per cert, constatar la influència que tindrà aquest pensament en l'obra d'un escriptor genial com fou Jorge Luis Borges.

L'objectiu del llibre era precisament indagar en la relació entre les teories de Vasubandhu i les de Berkeley. Arnau i Mellizo hi reïxen. Ambdós filòsofs van criticar la superxeria típicament filosòfica de considerar que allò substantiu i allò adjectiu poden ser oposats en termes d'essència versus qualitat. En un altre nivell, és la mateixa inconsistència que permet distingir entre literal i metafòric, amb les implicacions lògiques que això té no ja només en el terreny de la literatura, sinó en tots els ordres de la vida quotidiana.

Una obra densa, doncs, perfectament documentada, ideal per a tots aquells que encara creguen que amb el pensament es poden viure aventures molt més excitants que en algunes selves africanes.

□ Víctor Cotlliure
Lletres Valencianes, n° 30

Androgínia al segle d'or espanyol

Catalina de Erauso, la «Monja Alférez», curiosíssim personatge dels primers anys del segle XVII en l'Amèrica espanyola, està vinculat no només al Perú sinó a tota Amèrica i fins i tot al Vaticà. Està considerat com un dels personatges més fascinants i curiosos del segle d'or espanyol, amb una vida plagada de peripècies i aventures.

**EN BUSCA DE CATALINA DE ERAUSO.
IDENTIDADES EN CONFLICTO EN LA VIDA DE
LA MONJA ALFÉREZ**

EVA MENDIETA

COL·LECCIÓ «SENDES», 51

301 PÀGINES / 978-84-8021-789-7 / 20 EUROS

UJI, CASTELLÓ DE LA PLANA, 2010

Dona de caràcter fort, desadaptada social, bebedora, perdonavides i, en ocasions, perseguidora de donzelles, va nàixer a Espanya en una època difícil i plena de prejudicis. Sabem, perquè així ho ha explicat ella, que li agradaven les dones. Alta, andrògina, amb pits minúsculs i veu greu, no li resultava difícil dissimular el seu sexe. Aquesta és la història d'una dona que es va fer passar per home per tal d'ocultar el seu secret. O potser, la història d'un home atrapat en un cos de dona. Sia com sia, no es tracta d'un personatge que presenta noves formes de ser dona, sinó d'algú que intenta esborrar tot tret femení del seu cos i del seu caràcter com a estratègia per a pujar l'escala social i per tal de aconseguir prebendes, que d'altra manera li hagués resultat molt difícil aconseguir. Tampoc hi ha transgressió en l'homo-

sexualitat del personatge, ja que idolatra la bellesa femenina i se sent més home que dona. Catalina de Erauso s'identifica amb els homes i amb un seguit de valors que, a partir del segle XVIII, han estat considerats com masculins (valor, força, violència, rígids codis d'honor). Per tot això, a l'actuar com un home, Catalina no es rebel·la obertament contra les estructures socials, polítiques o religioses de l'època, ni denuncia les injustícies d'un sistema social que tracta les dones com a inferiors. I més enllà de totes aquestes puntualitzacions, la història de Catalina de Erauso és la d'algú que va viure la vida d'una manera intensa, amb encerts i errades, estimada per alguns i odiada per altres, però sempre reconeguda i mai oblidada.

La col·lecció «Sendes» de la Universitat Jaume I, acaba de publicar un estudi d'Eva Mendieta (catedràtica de llengua espanyola en el Departament de Llengües Modernes d'Indiana University Northwest), que indaga en la identitat de Catalina de Erauso, tot concentrant-se en aspectes de la vida de la «Monja Alférez» que mai han estat estudiats en profunditat i que, tanmateix, són claus per a una completa comprensió del personatge. Així doncs, Mendieta ens presenta un personatge que reuneix contradiccions i conflictes molt reals i vius de l'època que

li va tocar viure a Catalina de Erauso: dona però home, soldat, però monja, espanyola però basca. Heus ací la confluència d'identitats en tensió en la vida espanyola dels segles XVI i XVII.

La «Monja Alférez» ha estat i encara continua sent en l'actualitat objecte d'inspiració de dramaturgs, novel·listes (Thomas de Quincey) i directors de cinema, així com objecte d'anàlisi de múltiples treballs acadèmics. La qüestió és que totes aquestes lectures (inclosa la de Mendieta) intenten explicar l'esquiú personatge de des de la nostra òptica moderna, sense tenir en compte, entre altres coses, que el personatge històric d'Erauso pertany a una època en què les demarcacions de gènere i identitat eren encara difuses. I tot i això, la vigència del personatge és innegable ja que ens fa reflexionar sobre qüestions com sexualitat i gènere, que tenen avui dia encara una funció cultural important.

□ *Alícia Toledo*
Lletres Valencianes, n° 30

L'home és un animal que es busca

Assumptes pendents recull set assaigs d'Antoni Defez sobre alguns temes polèmics de l'actualitat, com ara el suïcidi i l'eutanàsia, els drets dels animals, la qüestió de la nostra identitat com a persones o els problemes que generen les nostres identitats sexuals a l'hora de formar una família.

**ASSUMPTES PENDENTS.
SET QÜESTIONS FILOSÒFIQUES D'AVUI**

ANTONI DEFEZ

COL·LECCIÓ «ASSAIG»

125 PÀGINES / 978-84-370-8065-9 / 12 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2011

L'home és un animal que es busca. Aquest aforisme de Josep Palau i Fabre amb què Antoni Defez ha encapçalat *Assumptes pendents* sintetitza la idea inicial que ha impulsat la reflexió i la recerca sobre els problemes tractats en aquest llibre. L'home és un animal que es busca, perquè no hi ha una essència atemporal i prèvia de l'ésser humà: «allò que fa humans els humans –escriu Defez– és inseparable de la seva història natural i cultural, perquè n'és el resultat». I aquest resultat és «per força inacabat, perquè el procés d'humanització és un procés obert, inesgotable i, freqüentment, contradictori».

És per això que els assumptes humans són sempre «assumptes pendents», sempre oberts, sempre revisables. Antoni Defez n'ha tractat uns quants, que ha subtítulat «set qüestions filosòfiques d'avui», concretament el compromís

cívic del filòsof, l'abandó d'allò sagrat, les experiències de la mort al voltant de situacions límit com la pena de mort, el suïcidi o l'eutanàsia, els drets dels animals, la qüestió de la nostra identitat com a persones i, finalment, els problemes que generen les nostres identitats sexuals a l'hora de formar una família.

El capítol segon, que porta per títol «Contra allò sagrat», és, de fet, l'assaig central d'*Assumptes pendents*. En major o menor mesura els altres se'n deriven o en són una il·lustració. Defez planteja la seua reflexió a partir de dues tesis prèvies: que al món no podem trobar res que siga sagrat i que, si ho poguérem fer, seria una cosa que només podríem descobrir sota la forma d'un anhel o en el comportament dels éssers humans.

La concepció d'allò sagrat es basa en la consideració que «el misteri de l'existència del món s'acompleix en quelcom que hi ha al darrere o més enllà», allò que les religions occidentals han anomenat déu. Defez, seguint Wittgenstein, objecta que el misteri del món no consisteix en una realitat oculta i inaprehensible amb paraules, sinó que és dins d'allò que existeix, inseparable de la mateixa consciència nostra de l'existència del món. La concepció d'allò sagrat, per tant, és només una actitud, un anhel

que vol donar satisfacció al desassossec humà.

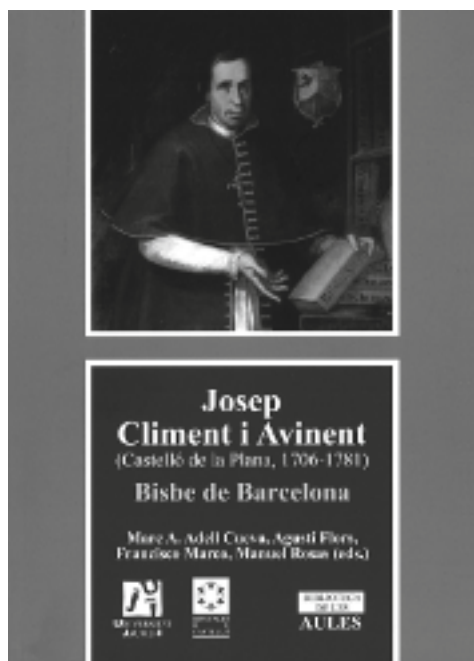
És per això que la nostra vida moral s'assenta sobre actituds o formes de vida que no són demostrables amb raons. Tot està obert i res no està garantit: sempre hi haurà la possibilitat de canvis socials i individuals. Aquest punt, però, no desqualifica la raó ni ens llença, inevitablement, en braços de l'irracionalisme o del relativisme, perquè «aquesta falta d'unanimitat i de tancament del procés d'humanització és el que explicaria, i ha fet necessària, l'existència d'activitats reflexives a través de les quals els humans analitzen, revisen i potser milloren les seves maneres d'entendre el món i de comprendre's ells mateixos».

□ Enric Iborra
Lletres Valencianes, n° 30

El bisbe il·lustrat

Amb motiu del tercer centenari del naixement del bisbe Josep Climent i Avinent, aquest volum recull tot un conjunt de col·laboracions d'investigadors i experts que s'endinsen, amb profunditat i rigor, en la seua figura, la seua obra i la seua època.

JOSEP CLIMENT I AVINENT (CASTELLÓ DE LA PLANA, 1706-1781). BISBE DE BARCELONA

MARC A. ADELL CUENA, AGUSTÍ FLORS,
FRANCISCO MARCO, MANUEL ROSAS (EDS.)

409 PÀGINES / 978-84-8021-756-9 / 24 EUROS

UJI, CASTELLÓ DE LA PLANA, 2011

A ben segur que, després de repassar aquest amplíssim treball, la llista de personatges valencianes protagonistes de l'apassionant segle XVIII no estarà completa sense aquest religiós atípic que va participar del debat intel·lectual de la Il·lustració de manera decidida, tractant d'acostar les idees modernes i de progrés que aquesta preconitzava a un catolicisme i una Església que, al seu parer, necessitaven certes reformes aperturistes. Aquesta lloable voluntat és una de les raons principals per les quals és reconegut aquest bisbe i home de lletres, que tenia un sentiment de valencianitat poc comú per al moment. Per aquests i d'altres motius, els editors i responsables de la publicació han volgut recuperar per al coneixement general, especialment dels castellonencs, el perfil vital d'un home amb una personalitat polièdrica, segons els mateixos autors, que el fa difícil d'encasellar i, per tant, molt més interessant.

El llibre, en conseqüència, pretén omplir un buit i ser un punt de referència sobre el religiós tant per a estudiosos com per a ciutadans en general. Per tal d'aconseguir aquest objectiu, el treball s'estructura en cinc grans àrees que aborden els temes més destacats del personatge i del context sociocultural i històric en què s'insereix. En aquestes pàgines, el bisbe se'ns revela com un individu d'una dimensió intel·lectual i humana fascinant. Religiós de vocació, va arribar a ser bisbe de la diòcesi de Barcelona i canonge magistral. Les seues intervencions a la catedral, però, no es limitaven a la glòria dels textos evangèlics, sinó que, amb freqüència, Climent introduïa temes socials, culturals i fins i tot polítics. Perquè, a diferència d'altres companys de fe, el bisbe era un erudit i un lector impenitent. Aquestes inquietuds queden paleses en la seua biblioteca, on, a banda de tractats de teologia, podíem trobar una col·lecció de títols que abastaven totes les branques del saber, des de la història fins a l'economia. Aquesta vessant racional i, en certa manera, científica, el portava a posicions un tant heterodoxes dins l'estament eclesial, que no van ser del tot ben vistes. De tota manera, una de les qüestions i problemàtiques de les quals Climent s'ocupà amb més dedicació i convenci-

ment fou l'educació. D'una banda, va ser catedràtic de filosofia a la Universitat de València i un tutor i protector molt respectat. De l'altra, el bisbe va convertir-se en un pedagog infatigable, convençut que l'educació era un motor de progrés i de felicitat. No debades, la seua concepció envers l'educació era clarament universalista i gratuïta en el nivell elemental, avançant-se en algunes dècades al que promouran filòsofs com Diderot en el context de la Revolució Francesa. Aquesta preocupació per aconseguir l'alfabetització social incidia especialment en els col·lectius més desafavorits, com els orfes, pels quals va mostrar una especial sensibilitat al llarg de la seua vida. Tal vegada, en el llibre es troba a faltar un punt de vista més crític sobre la figura del bisbe, que probablement el mateix Climent haguera agraït. En qualsevol cas, estem parlant d'una persona de la qual molts dels representants eclesialstics i polítics actuals haurien de prendre nota.

□ Àlvar Peris
Lletres Valencianes, nº 30

Les metodologies científiques des del cientisme moderat

Una anàlisi de les pràctiques científiques que reprèn el debat en el punt en què quedà abans de l'emergència del Programa Fort de l'Escola d'Edimburg.

**DEFENSAR LA CIÈNCIA DINTRE DE LA RAÓ.
ENTRE EL CIENTISME I EL CINISME**

SUSAN HAACK

TRADUCCIÓ DE NEUS ANDREU

COL·LECCIÓ «PENSAMENT CIENTÍFIC»

488 PÀGINES / 978-84-370-8056-7 / 24,50 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2011

En les últimes dècades, les pràctiques científiques han estat analitzades i avaluades per un bon nombre d'especialistes. Aquest àmbit d'estudi ha motivat en ocasions intensos debats que han quedat emmarcats dins les «Guerres de la Ciència» (un qualificatiu que ha estat molt criticat en els últims temps). En aquest llibre, publicat en la seua versió anglesa en el 2003, la filòsofa Susan Haack afirma voler superar aquelles «Guerres» amb una reinterpretació de les metodologies científiques que l'haurien de situar en aquell virtuós punt mig entre el cinisme i el cientisme.

Les ressenyes que d'aquest llibre es publicaren en revistes especialitzades semblen coincidir, però, en la manca d'equidistància que mostra Haack; que reprèn plantejaments tradicionalment associats al cientisme o al positivisme. D'aquesta manera, la prolífica i coneguda filòsofa de la Universitat de Miami es distancia un cop més dels principals

punts de discussió dins l'àmbit dels estudis filosòfics, sociològics i històrics de la ciència. Ho fa en prendre com a referents per elaborar el seu discurs a autors com Popper, Merton i Polanyi sense considerar les nombroses anàlisis crítiques a què han estat sotmeses les seues respectives obres; però també en incidir de manera constant en un debat de poca incidència entre els especialistes actuals com és aquell sobre la veracitat del coneixement científic.

El llibre presenta les idees fonamentals de Haack per explicar les pràctiques científiques, ataca diverses formes de «relativisme» i considera les relacions de la ciència amb la literatura, la llei i la religió. Quant a la seua anàlisi sobre les pràctiques científiques, Haack defuig la idea d'un únic mètode científic i ens parla d'una continuïtat entre les formes d'interrogació de la vida quotidiana i les de la ciència. Ara bé, la seua oposició bel·ligerant a les aportacions de la sociologia del coneixement científic, que són desqualificades sense una anàlisi detallada, impedeixen a l'autora no ja arribar a conclusions molt assentades en la comunitat d'especialistes sinó fins i tot abordar algunes de les preguntes fonamentals d'aquesta comunitat.

Peter Lipton, un dels principals filòsofs de la ciència en el context internacio-

nal fins la seua inesperada mort el passat 2007, en la seua ressenya per a la revista *Isis* afirmava que només uns pocs lectors d'aquella revista (líder en l'àmbit de la història de la ciència) trobarien útil aquell llibre. Seran potser uns altres els seus públics objectiu. En tot cas, malgrat el caràcter planer del títol, per la manera en què es refereix als treballs d'altres autors, aquests públics hauran d'eixir d'aquells ja introduït al món de la filosofia de la ciència.

□ Ximo Guillem-Llobat
Lletres Valencianes, n° 30

ola d'Edimburg

En busca de Montesquiou

Este primoroso libro entorno a la figura literaria de Robert de Montesquiou, esteta y crítico de arte, célebre en el fin de siècle parisino, se compone de un conjunto de textos de Marcel Proust sobre la obra y personalidad de Montesquiou, otros de este sobre aquel y, por fin, un artículo de Paul Verlaine sobre un libro de Montesquiou.

PROFESOR DE BELLEZA

ROBERT DE MONTESQUIOU - MARCEL PROUST

COL·LECCIÓ «TEXTOS Y PRETEXTOS»

124 PÀGINES / 978-84-15297-03-1 / 14 EUROS

PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2011

Profesor de belleza nombra un florilegio de prosas reunidas hace cosa de un decenio en el original francés a fin de rehabilitar o, al menos, poner en valor la figura literaria del conde Robert de Montesquiou-Fézensac (1855-1921), crítico de arte, hombre celebrado del mundo parisino en el cambio de siglo y modelo parcial para el Monsieur Charlus de Marcel Proust. El volumen ofrece textos de Montesquiou sobre la obra de Proust, otros de Proust sobre la de Montesquiou, y, por último, en el anexo, un artículo del poeta Paul Verlaine sobre *Le parcours du rêve au souvenir* de Montesquiou.

Siempre es un placer leer a Proust. Aun en su correspondencia privada, llena a largos trechos de chisme y adulación, en cada párrafo encontramos una cláusula, un adjetivo, un signo de puntuación o un silencio que expresados de cualquier otra forma perderían su gracia úni-

ca. El Proust que aquí escribe a favor de Montesquiou, además, es todavía aquel joven mundano de la camelia en el ojal que utiliza la pluma como un medio para saludar, persuadir y congraciarse con unos y otros. Así, en el artículo que da título al libro, «Un profesor de belleza», el escritor propone a Montesquiou sin mayores rodeos para la Academia Francesa, dando a los académicos motivos literarios y extraliterarios, algunos de ellos francamente desconcertantes, para acogerlo en el seno de su sociedad. Nos encontramos todavía lejos del autor inmisericorde de la *Recherche*... que preferirá perder un amigo a retirar una frase lograda de su libro. A ese efecto obedecen los elogios a todas luces excesivos de Proust («A Montesquiou lo reverencian los mejores», «lo adoro», «me sé sus versos de memoria»), de los que sabemos positivamente por sus biógrafos que se reía en privado.

Y, sin embargo, Montesquiou triunfa en este libro gracias a sus propias palabras. El artículo de Montesquiou «Las hortensias azules» es un prodigio de delicadeza y experiencia de la vida en torno a la sed de inmortalidad literaria, y el titulado «País de plantas aromáticas», de erudición sobre el mundo de las flores y las plantas que tanto cultivaría después el propio Proust. Las exquisitas

preocupaciones de Montesquiou, su obsesión por la muerte, las citas frecuentes pero siempre oportunas, dan señal de un lector culto y erudito; su sensibilidad y refinamiento, de un autor profundo y original.

El prefacio de Jean-David Jumeau-Lafond, mechado de pistas interesantes para los amantes de Proust, pone en su lugar la relación alterna entre la amistosa admiración y los súbitos rencores con aquel dandi teatral y excesivo, pero encantador que era Montesquiou. El prólogo del traductor, Luis Antonio de Villena, sitúa en un marco proporcionado esta miscelánea.

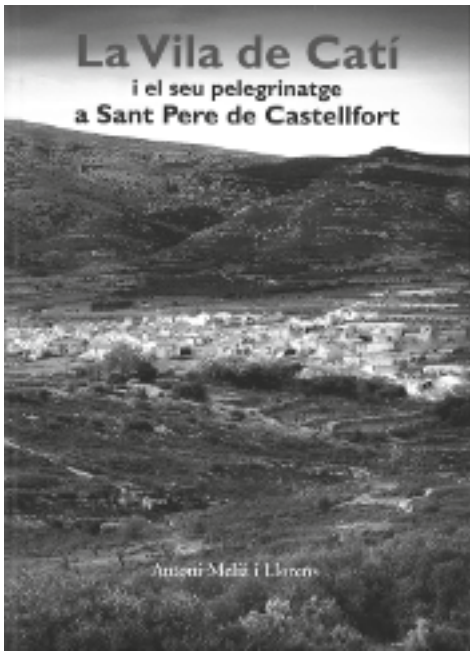
Ante tres autores tan distinguidos, el lector agradecería que en una próxima edición el nombre del autor de cada pieza apareciera encabezándola, de forma que pudiera identificarlo al empezar a leerla.

Tratándose de Proust, Verlaine y Montesquiou, la calidad de página de todas las colaboraciones no podía ser sin excelente. Los amantes de Proust y los degustadores de la literatura simbolista no saldrán decepcionados de un libro marcado por el signo del placer.

□ Miguel Catalán
Lletres Valencianes, nº 30

Una obra de referència sobre la Vila de Catí

Aquesta és una obra de referència obligada sobre un dels pobles més significatius i bells del Maestrat, Catí. Al llarg de vora 400 fulls coneixerem el seu terme municipal, història, espais naturals i les principals edificacions del municipi. Tot adobat amb una minuciosa descripció de la pelegrinació a Sant Pere de Castellfort.

**LA VILA DE CATÍ I EL SEU PELEGRINATGE
A SANT PERE DE CASTELLFORT**

ANTONI MELIÀ I LLORENS

339 PÀGINES / 978-84-8021-737-8 / 30 EUROS

UJI, CASTELLÓ DE LA PLANA, 2010

Estem enfront d'un llibre de gran format i ben il·lustrat on l'autor, Antoni Melià i Llorens, ens presenta un poble que harmonitza com ben pocs passat i present. Catí es troba a l'Alt Maestrat, i té un terme municipal extens, assaonat per la presència de desenes de masos, molts d'ells hui en dia deshabitats. En el seu centre històric, però, és ben present l'esplendor passada.

En el llibre, extensament il·lustrat en color i amb tapa dura, l'autor ens presenta una crònica històrica de la vila, amb dades que aporten informació sobre el passat més llunyà, però també el més recent. Entre d'altres, les primeres referències escrites, per exemple els primers habitants el nom dels quals es coneix i que provenien de les terres pirinenques de Lleida.

Antoni Melià també recupera la figura del rector Joan Puig, important di-

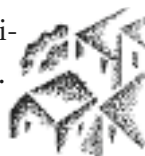
vulgador del terme i Vila de Catí, i coneixedor de l'arxiu municipal, desaparegut durant la Guerra Civil. L'apartat històric és ben important en aquest llibre, amb la presència dels fets que van ocórrer a Catí durant les guerres carlines, l'evolució de la vila durant el segle XX, o l'agricultura i la indústria del municipi a finals del segle XVIII. En definitiva, estem davant d'una fotografia del poble al llarg del temps, i també de la seua imatge present: els seus peirons, masos, ermites, o edificis com la llotja o el Palau dels Santjoan.

Però si el llibre destaca els aspectes historicoartístics del passat de Catí, al mateix temps també pretén fer un reconeixement a una realitat històrica de Catí, com és l'ancestral pelegrinatge a Sant Pere. És precisament la segona part del llibre la que la descriu amb detall i minuciositat. Es tracta d'un dels esdeveniments més participatius que tenen lloc a Catí, i també un dels trets d'identitat del municipi més significatius.

L'obra d'Antoni Melià descriu l'itinerari i l'il·lustra amb fotos recents i històriques. Aprofita també, però, per a presentar uns paisatges de gran bellesa pels quals discorre la pelegrinació: el mas de Salvassòria, ja citat per Jaume I al *Llibre del Repartiment*; l'aldea de La Llécua o La Làcova; l'ermita de la Mare

de Déu de la Font; o la impressionant pujada final a la mola on es troba l'Ermita de Sant Pere de Castellfort, a vora 1.300 metres d'altitud sobre el nivell de la mar.

Com diu el rector de la Universitat Jaume I de Castelló, Vicent Climent i Jordà en el pròleg del llibre: «l'edició d'una monografia com ara la Vila de Catí i el seu Pelegrinatge a Sant Pere de Castellfort és com una llavor que altres faran germinar de maneres diverses, és una injecció de coneixements que confirma velles identitats, que obre noves oportunitats sobre la base de les idees i que millora la qualitat de vida de les persones».

□ Agustí Hernández Dolz
Lletres Valencianes, nº 30

Itineraris hortolans i marjalers

Paco Tortosa proposa, muntat una altra vegada a la seua bicicleta, un recorregut pausat per les cases, hortes i marjals de Silla. L'obra, confe-gida com una guia, esdevé un reconeixement i una reivindicació dels valors culturals i naturals dels pobles de l'Horta i l'Albufera.

SILLA. ENTRE HORTES, MARJALS I L'ALBUFERA

PACO TORTOSA

336 PÀGINES / 978-8492763-62-7 / 16 EUROS

EDICIONS 96, LA POBLA LLARGA, 2011

Els pobles de l'Horta atresoren enca-rra carrers empedrats amb velles cases de pati, guarnides per treballades reixes de ferro, dins de les quals la calor as-sossegada de forns i fogons proveix acu-rades coques i arrossos. Conserven també antigues alqueries i masos on res-ten fragments d'un ubèrrim mosaic de terres regades, camps que en alguns ca-sos, es prolonguen al llarg d'una vasta marjal arrossera cap al prodigiós pai-satge aigualós de l'Albufera.

A les últimes dècades del segle XX, totes aquestes coses, restes de la ruralia pre-industrial, foren embolicades per un ur-banisme carrincló, esquarterades per grans infraestructures de transport i di-luïdes en una societat de consum en mas-sa. L'objectiu del llibre confe-git per Paco Tortosa és llevar-li a Silla aquest molest embolcall i descobrir els racons més va-luosos del terme, per posar-los en valor, difondre'ls i finalment, preservar-los.

Per servir a aquest propòsit, el geògraf Tortosa ens proposa quatre itineraris pel poble, l'horta, la marjal i l'estany de l'Albufera. Els textos estan redactats a l'estil dels llibres de viatge, inserint alguna aportació de destacats autors precedents, com Rosselló, Fuster o Zaragoza, però sobretot a partir de la narració de les experiències viscudes en diverses passejades, a peu, en barca o bicicleta. Tortosa es deté allà on hi detalls d'interès i no dubta a introduir-se en la intimitat de les cases del poble, els masos o els motors de la marjal. D'aquesta manera dona l'oportunitat al lector de gaudir d'una proximitat que supera inclús la que aconseguiria en una visita personal. És sens dubte un dels aspectes més interessants del llibre.

L'obra es fonamenta en un exquisit tractament gràfic. La càmera de Paco Tortosa es deleix en el paisatge marjaler i espigola entre centenars de detalls constructius, rostres i atmosferes, fornides per una maquetació que trau el màxim partit de les fotografies fetes des de terra o des de l'aire. Quelcom de semblant s'ha de dir de la cartografia; un magnífic mapa desplegable de Silla i l'estany de l'Albufera, a vessar de referències físiques i toponímiques per als itineraris proposats, s'adjunta a la solapa de l'obra.

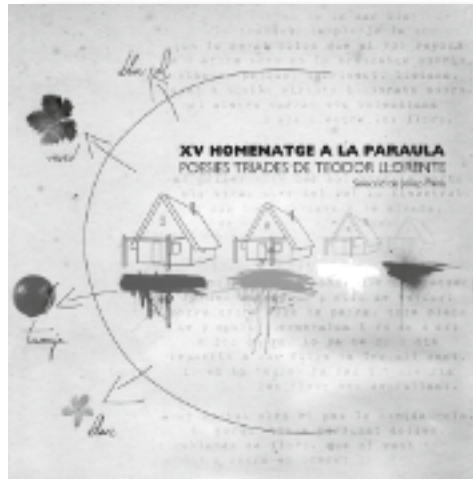
Només se li pot retraure una manca de rigor en la redacció dels capítols introductoris de geomorfologia i història, que li duu per exemple, a atribuir la redacció d'una obra sobre l'Albufera a Cavanilles o al Xúquer i al Turia una contribució sedimentària que en realitat procedeix del barranc de Picasent. Pel contrari, després dels quatre itineraris, Tortosa té l'encert d'incorporar un capítol destinat a cobrir la cultura popular local, amb la descripció d'esdeveniments tan singulars com la dansa del Porrots o la representació litúrgica de la Carxofa, així com uns apunts sobre la cuina local.

En poques paraules, el ciclogeògraf Tortosa, al ritme d'una tranquil·la cadència de pedaleig, ens convida a visitar Silla, amb un treball que estimula els sentits dels forans i alimentarà l'orgull dels sillans.

□ *Carles Sanchis Ibor*
Lletres Valencianes, n° 30

El poeta Llorente

Teodor Llorente Olivares va nàixer a València el 7 de gener de 1836 i va morir en esta mateixa ciutat el 2 de juliol de 1911. És un dels poetes més important de l'anomenada Renaixença, un moviment cultural del segle XIX que sorgeix de la voluntat de fer renàixer el valencià com a llengua literària i de cultura.

**XV HOMENATGE A LA PARAULA.
POESIES TRIADES DE TEODOR LLORENTE**

A CÀRREC DE JOSEP PIERA

68 PÀGINES / 978-84-96839-44-1 / 10 EUROS

CEIC. ALFONS EL VELL, GANDIA, 2011

Teodor Llorente va estudiar dret i exercí la professió durant un temps. No obstant al llarg de la seua vida va ser poeta, periodista, traductor, historiador i polític. En 1861 va dirigir el periòdic *La Opinió*n i més tard en 1866 el va transformar en *Las Provincias* del qual fou el director durant més de quaranta anys. Inicià la seua carrera política l'any 1891 quan fou nomenat diputat. Però al llarg de la seua vida va ser moltes coses més: i l'any 1901, només deu anys abans de morir, abandonà definitivament el món de la política.

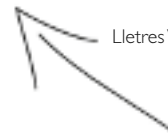
XV Homenatge a la paraula està dedicat a este gran patriarca de les lletres en el centenari de la seua mort i com diu Josep Piera, autor de la selecció poètica, en la introducció que acompanya al llibre «per a fer present, per a mantindre viva, la paraula de un poeta que va voler somiar, i va ser capaç de fer que la llengua dels valencians (una llengua «oblidada» en aquest temps per a la poesia), reuperara la qualitat artística i emocional que havia tingut amb els grans clàssics del segle XV, com Ausiàs March i Joan Roís de Corella». Este llibre recull vint i dos poemes, un pròleg i una introducció del professor i especialista en la Reinaxença, Rafael Roca. Publicat per CEIC Alfons el Vell de Gandia, va ser presentat amb un espectacle

on els poemes del llibre són recitats pel poeta Josep Piera, cantats per una soprano María José Maros i musicats amb flautes i repercussió de la mà de Remigi Morant i amb el piano i la direcció musical de Jesús Debón.

La selecció s'ha fet a partir de l'edició valenciana del *Nou llibret de versos* publicada en 1909, encara que la primera edició del llibre és de l'any 1885, i que va ser preparada pel mateix Llorente, i completada amb alguns poemes inèdits publicats després de la seua mort pels seus amics i admiradors com Teodor Llorente Falcó, Lluís Guarner i Vicent Simbor.

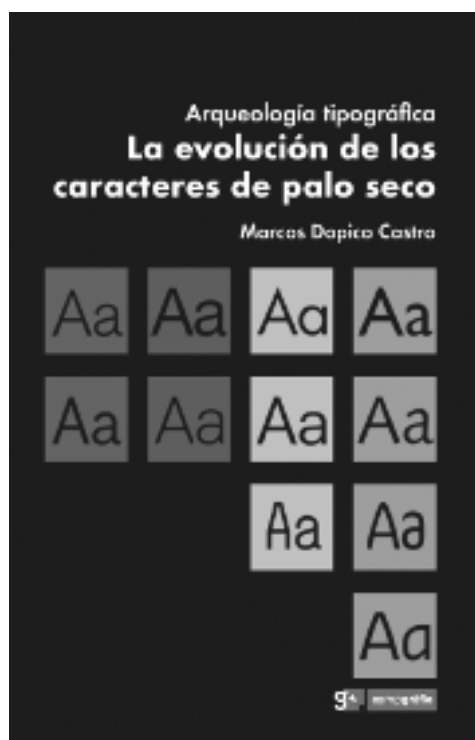
XV Homenatge a la paraula. Poesies triades de Teodor Llorente vol donar a conèixer una selecció de l'obra d'este poeta, el més important de la Reinaxença, que ens farà conèixer-lo i també com no admirar-lo.

□ Raúl López
Lletres Valencianes, nº 30

Sin remates

Marcos Dopico Castro reúne en este ameno ensayo la historia de la tipografía de palo seco. Una tendencia surgida a finales del siglo XIX que tenía como objeto actualizar la tipografía despojándola de todos aquellos elementos considerados como innecesarios. Así surgió la célebre Gill Sans.

LA EVOLUCIÓN DE LOS CARACTERES
DE PALO SECO. ARQUEOLOGÍA TIPOGRÁFICA

MARCOS DOPICO CASTRO

256 PÁGINES | 978-84-96657-21-2 | 28 EUROS

CAMPGRÀFIC, VALÈNCIA, 2011

Que la normalización de la investigación del arte tipográfico –o tipografía, a secas– en nuestro país es más que una mera constatación lo prueba, sin ir más lejos, el libro que nos ocupa. Si en una fase anterior nos contentábamos con la recepción de estudios foráneos en traducción, desde hace algunos años, como decimos, la publicación de este tipo de libros es algo ya habitual.

El ensayo que firma el diseñador gráfico y profesor de Bellas Artes en la Universidad de Vigo, el coruñés Marcos Dopico Castro, se ciñe al estudio de los tipos catalogados como «de palo seco». De su génesis y posterior desarrollo hasta nuestros días, situándolos en su contexto histórico.

Y lo hace manejando múltiples fuentes. Por ejemplo, nos remite a Jan Tschichold (uno de los impulsores, junto con la Bauhaus, de esta tenden-

cia) en su libro *La nueva tipografía* para aproximarnos en su definición en cuanto a la forma: se trata de tipos que «carecen de todo tipo de ornamento; su forma básica, el diseño de su esqueleto, aparece por primera vez en estado puro e inalterado».

El autor señala la Akzidenz Grotesk como primera manifestación, un tipo que se cree fue creado por Gerhard Lange y publicado por la fundición Berthold en 1896. En aquel momento, las vanguardias históricas están al caer. Miembros de lo que se dará en llamar Nueva Tipografía, como Josef Albers en 1925 o Kurt Schwitters en 1927, llevan a cabo sus alfabetos experimentales, una tipografía revolucionaria que influirá en los posteriores tipos de palo seco. Pero éstos no sólo se alimentan de los frutos de la vanguardia (de ahí la distinción entre las palo seco geométricas y las humanísticas); la influencia de formas clásicas y su asimilación con la vanguardia dará de sí la Futura de Paul Renner, la Johnston de Edward Johnston o la Gill Sans de Eric Gill, tres tipos realmente célebres dado su alcance y proyección en el futuro.

El relato de la historia de la tipografía de palo seco no acaba, obviamente, aquí. En Suiza, país que por haber mantenido la neutralidad durante la

guerra y por tanto contar con recursos para desarrollar la tipografía, surgirá todo un movimiento que abogará por el funcionalismo. La Helvética de Hans Miedinger, inspirada en la Akzidenz Grotesk, es un buen ejemplo.

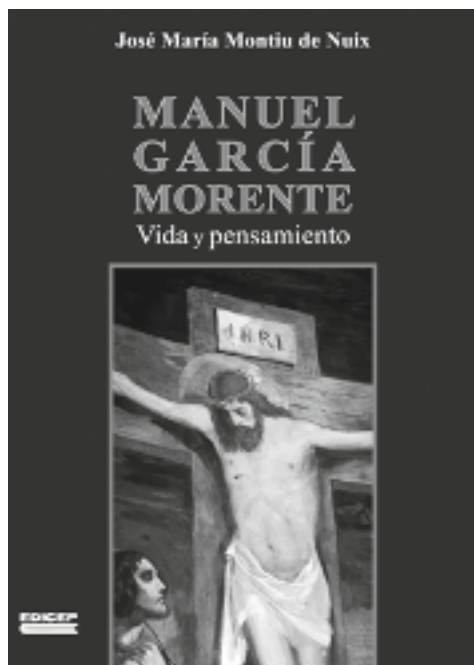
Para acabar de esbozar esta amena historia de la que podría catalogarse como tipografía moderna, diremos, con el autor, que otro de los rasgos capitales que traen consigo los tipos de palo seco es la separación entre escritura manual y tipografía, tal y como venía siendo habitual desde el siglo xv. Dicho de otro modo, la tipografía ya no tiende a la semejanza con la escritura. O refleja el «espíritu de una época» o, algo más tarde, tiende a la legibilidad. Cobra, pues, nuevos valores. Y sigue, en sus distintas variantes, entre nosotros.

A
BC
DEFGG
HIJKLM
NOPQRS
TUVWXYZ&
aabcdefg
hijklmnop
qrstuv
wxy
z

□ *Rafa Martínez*
Lletres Valencianes, nº 30

Anatomía de una conversión

Este estudio sobre el filósofo Manuel García Morente (1886-1942) presenta en primer lugar al joven Morente laico y liberal, en segundo su conversión al cristianismo en 1937 a partir del llamado «hecho extraordinario», y en tercero y último, las consecuencias intelectuales y morales de esa conversión.

MANUEL GARCÍA MORENTE. VIDA Y PENSAMIENTO

JOSÉ MARÍA MONTIU DE NUIX

428 PÀGINES / 978-84-9925-036-6 / 30 EUROS

EDICEP, VALÈNCIA, 2010

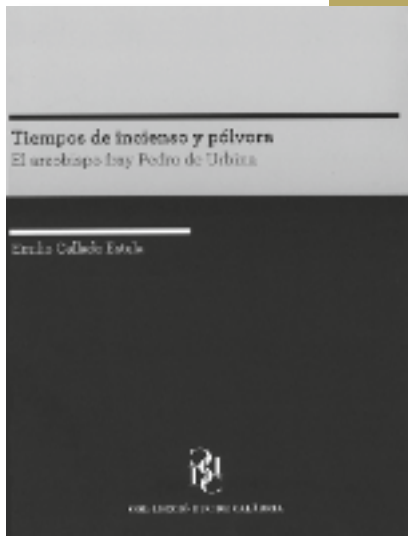
El acontecimiento que divide en dos partes la vida y obra del filósofo andaluz Manuel García Morente fue el llamado por él mismo «Hecho extraordinario», una experiencia mística sufrida en su piso de refugiado político en París en 1937. Este trabajo de José María Montiu examina con minuciosidad ese momento, no sólo al reproducir la carta que escribió el filósofo a su director espiritual y que narra con todo detalle la percepción no sensorial de Cristo en su cuarto del barrio de Montmartre, sino al dedicarle un amplio capítulo del libro que sitúa y analiza el contenido de esa carta. Montiu sigue en su libro el trazado diacrónico de una biografía intelectual compuesta por nueve capítulos. El primero explica la formación de García Morente, tanto en el seno familiar, con un padre liberal y volteriano y una madre católica y tradicionalista, como en Fran-

cia, adonde lo envió su padre a estudiar (Liceo de Bayona, Universidad de la Sorbona), luego en Madrid, por último en Alemania (Berlín, Marburgo), donde coincidió con Ortega. El segundo capítulo se dedica al periodo kantiano y bergsoniano que comienza en 1912, al obtener Morente la cátedra de ética en la Universidad Central de Madrid. Los capítulos tercero y cuarto los dedica Montiu al entorno ideológico de Morente antes de la llegada de la guerra civil, con especial atención al krausismo y a la Institución Libre de Enseñanza, y el quinto al curso de impronta kantiana que impartió en Argentina durante 1934. Es el capítulo sexto el dedicado a la experiencia mística narrada en el «Hecho extraordinario», por el propio Morente. En esta parte de la obra, Montiu comienza con el levantamiento militar del general Franco, la guerra civil y la reacción antieclesial en la retaguardia republicana. Morente, que estaba asociado al gobierno del general Berenguer (1930-1931), es destituido de su cargo y más adelante recibe un aviso discreto para que abandone el país. Impresionado por el asesinato de su yerno en Toledo diez días después del golpe de Estado de Franco, Morente deja a su familia en España y sale en exilio a París. Allí malvive solo y de prestado gracias

a la generosidad de algún amigo y con la esperanza, una y otra vez insatisfecha, de que sus hijas puedan salir de España para reunirse con él. En esas circunstancias de desesperación en que llega a considerar la opción del suicidio, una madrugada de soledad de abril de 1937 tiene una experiencia mística en su cuarto. Tras escuchar en la radio una pieza de Berlioz titulada *L'Enfance de Jésus*, percibe la presencia de Cristo durante poco más de una hora. Esa presencia personal que él define como «una percepción sin sensaciones» le inspira el abandono de todo su proyecto filosófico-universitario, la conversión al cristianismo y la entrega al sacerdocio. A partir de entonces, la libre aceptación del designio divino constituirá la divisa de su nueva existencia. Los capítulos siguientes (VII-XI) analizan los efectos de esa conversión a la Providencia: su vuelta a España durante la guerra, sus estudios seminaristas en Pontevredra y su ingreso en el Seminario Mayor de Madrid, la ordenación como sacerdote en 1940, su reincorporación a la cátedra de ética en Madrid y la temprana muerte en 1942. Los dos anexos contribuyen a completar el retrato intelectual, moral y bibliográfico de García Morente.

□ Miguel Catalán
Lletres Valencianes, nº 30

Emilio Callado es profesor y director del departamento de Humanidades de la Universidad CEU Cardenal Herrera de Valencia y uno de los historiadores más destacados en el estudio de la historia eclesiástica. En esta ocasión nos presenta una nueva obra *Tiempos de incienso*, una biografía del prelado valentino fray Pedro de Urbina, obispo de Coria, entre 1644 y 1649; de Valencia, de 1649 a 1658 y de Sevilla, de 1658 hasta su muerte en 1663. En el período comprendido entre 1650 y 1652, fue Virrey de Valencia y también ocupó importantes cargos en los franciscanos a cuya orden pertenecía. Una biografía apasionante y rigurosa de un personaje poco conocido hasta el momento al que el profesor Emilio Callado ha seguido el rastro en numerosos archivos.

En l'any 2009, la Conselleria de Cultura i Esport amb l'objectiu de commemorar el cinc-cents cinquanta aniversari de la mort del poeta valencià Ausiàs March, va encetar la publicació de nou facísimils corresponents a les edicions de la seua obra fetes abans del segle xx. Un projecte ambiciós que ha anat completant-se progressivament amb la publicació d'este facísimil, que conta amb un estudi de Jaume J. Chiner Gimeno, que recull l'edició de Barcelona de 1864 i amb el qual s'enceta la reproducció de les tres edicions corresponents al segle XIX. Esta obra ha sigut realitzada a partir de l'exemplar conservat en la Biblioteca Nicolau Primitiu-Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu.

*Un focus cultural de la nostra
Comunitat Autònoma*

GENERALITAT
VALENCIANA

Biblioteca
Valenciana

Esta edición facsímil corresponde a la obra publicada en 1612 por el jesuita P. Escrivá titulada *Vida del Illustrissimo y excellentissimo señor don Iuan de Ribera, patriarca de Antiochía y arzobispo de Valencia*. Una biografía del arzobispo Juan de Ribera que fue beatificado en el año 1796 por el papa Pío VI y canonizado en 1960 por el papa Juan XXIII. Estuvo al frente del arzobispado de Valencia desde que tomó posesión en 1569 hasta su muerte en 1611 y fue virrey de Valencia durante octubre de 1602 hasta febrero de 1604. En 1583 fundó el Real Colegio Seminario de Corpus Christi, conocido popularmente como el colegio del Patriarca, que se convirtió con el tiempo en una institución rica y compleja que además de colegio mayor, seminario y capilla abierta al culto público, fue vivero de una rica actividad intelectual y artística. Esta obra facsímil, cuyo original se conserva en la Biblioteca Nicolau Primitiu-Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu, cuenta con un estudio de dos especialistas en la figura de san Juan de Ribera, Emilio Callado y Miguel Navarro.

Tot un món per a triar

Meditacions sobre l'art

Reflexions sobre la imatge a partir dels encreuaments de l'art i els mitjans de comunicació i la interdisciplinarietat existent entre les distintes branques de l'art.

VIDEOGRAFIA Y ARTE: INDAGACIONES SOBRE LA IMAGEN EN MOVIMIENTO. ANÁLISIS DE PRÁCTICAS VIDEOGRÁFICAS QUE INVESTIGAN SOBRE LA IMAGEN

LORENA RODRÍGUEZ MATTALÍA

310 PÁGINES / 978-84-8021-801-6 / 15 EUROS

UJI, CASTELLÓ DE LA PLANA, 2011

El punt de partida d'aquest llibre és l'observació d'una sèrie d'obres des dels inicis del vídeo fins la videografia dels anys 90 en què prengueren com a referència el cine o la televisió amb la clara finalitat d'encetar una investigació sobre la imatge. Així, l'autora qüestiona com és possible trobar encara certes bases acadèmiques malgrat els encreuaments entre el camp de l'art i els mitjans de comunicació i la interdisciplinarietat existent entre les distintes branques de l'art. A partir d'ací es planteja interrogants com ara per què en els estudis de Belles Arts, i a excepció del cine, la investigació dels mitjans de comunicació és freqüentment tan tangencial o bé les poques referències a l'art contemporani que es concedeixen en els estudis de Comunicació Audiovisual.

Amb tot, el llibre parteix de la pregunta de per quin motiu un cineasta com Godard va triar el dispositiu videogràfic per contar una història del cine. Al llarg de 1988 i 1998, aquest director, posarà en pràctica totes les estratègies videogràfiques de què disposava per a presentar *Historie(s) du cinéma*, un recull del cine

del segle xx que en aquells moments arribava a la seua fi. L'estratègia fonamental va ser l'apropiació d'extractes de pel·lícules que formaven part de la seua memòria com a cineasta per tal de confeccionar un estudi rigorós en suport videogràfic com a eina fonamental. Aquesta utilització del vídeo per la confecció d'estudis pretén oferir la idea que el suport videogràfic també es pot fer servir per indagar, investigar, reflexionar i qüestionar, aspectes que comencen a aparèixer en l'obra de nombrosos artistes. Per tant, el llibre es planteja com una investigació d'aquestes estratègies videogràfiques que, conjuntament amb les inquietuds estètiques, també poden usar-se per a estudiar la imatge en moviment. El criteri de selecció per l'anàlisi s'ha basat en el fet que les obres escollides havien de proposar un examen de la imatge cinètica des del punt de vista de les relacions que s'estableixen entre els diversos camps de producció i recepció d'aquestes imatges en les quals la videografia funciona com un pont d'unió entre els distints territoris. Aquest propòsit de mostrar les pràctiques videogràfiques com una eina d'estudi provoca el rastreig d'obres que trenquen amb els límits establerts i proclamen la imatge en moviment com un territori que es mou més enllà de fronteres disciplinàries. Per a poder explicar aquests raonaments d'una manera ordenada dedica la primera part a definir què és el que entenem per videogràfic i en remarca la

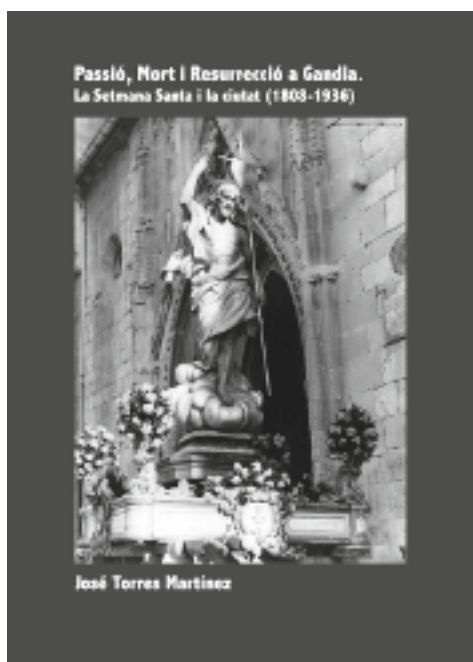
flexibilitat del terme. La segona part, es centra en l'anàlisi de les obres a partir de deu exemples dels inicis del vídeo, amb noms com ara Graham, Acconci o Wegman, entre d'altres. En el nucli central examina aquelles obres que s'uneixen al fenomen que es revela com una de les formes actuals de la videografia, com ara concebre la seua relació amb altres territoris artístics. Aquestes obres es divideixen en dos grups: d'una banda, les que s'apropien d'altres obres de cine on s'estudia l'especialització d'una obra recuperada per a una instal·lació com ocorre, per exemple, als treballs d'Akerman i, d'altra, les obres que s'apropien de models extrets de la televisió i del cine com és el cas d'alguns dels projectes de Huygue.

Així, conclou en el fet que aquest elenc d'obres de distintes èpoques, de suports variats i d'artistes que es mouen tant a galeries i museus com als mitjans més massius o, fins i tot, cineastes que transiten per aquest espai plural contribueix en aquesta via d'investigació de la imatge. A la fi, també s'hi destaca la posada en dubte del concepte d'autoria i d'obra clausurada, és a dir, aquesta exposició s'empren des d'una mirada transversal amb l'objectiu de ressaltar que l'art es mou en un espai fronterer en què mitjançant l'apropiació és possible tornar a pensar la representació, sense trencar amb la narració o la vehiculació d'un discurs, i traspasant els propis líndars artístics.

□ Clara Berenguer Revert
Lletres Valencianes, n° 30

150 anys de religiositat popular a Gandia

El cicle pasqual constitueix el temps central de la litúrgia cristiana i un dels moments del calendari en què la religiositat popular es manifesta en públic amb una major intensitat. Aquest estudi efectua un recorregut històric per la seua celebració a la ciutat de Gandia.

**PASSIÓ, MORT I RESURRECCIÓ A GANDIA.
LA SETMANA SANTA I LA CIUTAT (1808-1936)**

JOSÉ TORRES MARTÍNEZ

259 PÀGINES / 978-84-96839-41-0 / 12 EUROS

CEIC ALFONS EL VELL, GANDIA, 2011

El treball, realitzat amb el suport d'una beca a la investigació del CEIC Alfons el Vell, analitza l'evolució dels rituals i l'expressió religiosa popular vinculats a la celebració de l'anomenat *triduum sacro* –la passió, mort i resurrecció de Crist– i la llarga preparació que el precedeix –quaresma, diumenge de rams, etc.– en el marc de la capital de la Safor. Amb aquest propòsit, efectua un complet escrutini de tota la informació que aconseguix reunir després d'un minuciós buidatge de les fonts arxivístiques i històriques que té a l'abast i la confronta amb els corrents culturals, les circumstàncies socials i els discursos catequètics hegemònics en cada època.

Malgrat l'amollonament temporal que remarca el títol de l'obra, l'autor inicia el seu itinerari diacrònic en el context teològic i devocional previ al Concili de Trento i, ja en l'àmbit local, des de l'ad-

quisició del ducat de Gandia per banda de la família Borja, l'empremta de la qual sembla decisiva en la configuració del teixit religiós de la ciutat. A partir d'aquest punt Torres examina les conseqüències de l'arribada de diverses ordes religioses –jesuïtes i franciscans–, la fundació de les primeres confraries, les notícies més reculades de la intervenció de passos en les processons i els conflictes entre els estaments civils i religiosos pel control fàctic dels rituals.

El segle XIX, amb les seues turbulències polítiques, socials i religiosos, protagonitza el nucli central de l'obra. El seu caràcter de temps de trànsit cap a la modernitat urbana té un impacte considerable en l'evolució de les celebracions, l'estructura en què aquestes s'articulen i la forma en què són viscudes per la població. Una evolució que viurà el seu punt d'inflexió amb la supressió de la *Visitatio* –drama litúrgic que representava la visita de les Maries al sepulcre de Crist– escrita tres-cents anys abans per Francesc de Borja i convertida des d'aleshores en el punt central de la festa.

L'estudi es tanca amb l'anàlisi dels nous canvis que susciten en la Setmana Santa gandiensa les diverses tensions socials i l'anticlericalisme creixent del

primer terç segle XX, unes tensions que acabaran desembocant en l'esclat bèlic per l'alçament militar contra la República, punt en què l'autor dóna per tancada la seua relació històrica.

Es tracta, doncs, d'una investigació molt allunyada de treballs similars de recent publicació –com la magnífica dissecció de la Setmana Santa marinera de València realitzada per Pedro Garcia Pilán–, més decantada cap a la història social o religiosa que cap a l'etnografia o l'antropologia i adreçada, especialment, a l'àmbit local.

□ Josep Vicent Frechina
Lletres Valencianes, n° 30

brillant i extensa trajectòria literària i acadèmica inclou més de vint-i-cinc llibres, tant de vers com de prosa. L'any 1933 obté el Premi Nacional de Literatura, el 1963 i el 1969 el Premi de la Crítica i el 1950 és elegit membre de la Reial Acadèmia de la Llengua Espanyola.

Sobre l'obra de Vicent Aleixandre, al llarg dels anys, s'han escrit i publicat un nombre important d'estudis i crítiques, als quals cal afegir ara els que s'apleguen en el llibre *Olvidar es morir. Nuevos encuentros con Vicente Aleixandre*, editat per Publicacions de la Universitat de València a cura dels professors Sergio Arlandis (d'aquesta institució acadèmica) i de Miguel Ángel García, de la Universitat de Granada. Es tracta d'un recull de catorze extensos articles signats per professors d'universitats italianes, argentines, nord-americanes i espanyoles, entre els quals hi ha Jaime Siles, Alejandro Duque, Daniel Murphy, Irma Emiliozzi, que són tots ells destacats especialistes en l'obra del poeta andalús. A través dels seus escrits s'analitza des de diversos aspectes i amb nous enfocaments crítics diversos aspectes de la vida i obra d'Aleixandre.

Aquest volum, que naix com un homenatge en el vint-i-cinc aniversari de la mort d'Aleixandre, té com un dels primers objectius el de mostrar com

s'ha de llegir i per què la poesia de Vicente Aleixandre.

Hi ha qui diu que la bona poesia, com el bon vi, no sols sap suportar amb més o menys dignitat el pas del temps, sinó que fins i tot aquest l'enriquia i li afegim nous.

Vint-i-cinc anys després de la desaparició del poeta, els participants en aquest llibre són de l'opinió, i així ho expressen els dos editors, que el pas del temps ha jugat a favor de l'obra d'Aleixandre i ens inviten a visitar-lo amb una certa freqüència.

Aleixandre parlà en el seu moment sobre la seua poesia com d'un estil en moviment, una evolució sense salts, continuada, així que és molt important per aprofundir en la seua obra i poder apreciar tots els detalls d'aquesta evolució tindre un mínim full de ruta (que potser aquest volum), així la visió unitària i successiva de la seua trajectòria no acabarà difuminant-se davant del lector.

□ Manel Alonso i Català
Lletres Valencianes, nº 30

L'OSTRA S'AVORREIX

ANA-LUISA RAMÍREZ

IL·LUSTRACIONS D'ARTUR HERAS I TRADUCCIÓ DE MARC GRANELL

COL·LECCIÓ «LLIBRES MOLT IL·LUSTRATS», 16

32 PÀGINES / 978-84-96976-63-4 / 14,50 EUROS

D IALOGO INFANTIL, VALÈNCIA, 2011

BIBI VA A L'ESCOLA

ALEJANDRO ROSAS

IL·LUSTRACIONS D'ALEJANDRO ROSAS I VIOLETA ROSAS

COL·LECCIÓ «PRIMERES DECISIONS»

39 PÀGINES / 978-84-8131-934-7 / 5 EUROS

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2011

Avorriment?

Editat també en castell , *L'ostra s'avorreix*   el número setze de «Llibres molt il·lustrats» una col·lecció publicada per l'editorial valenciana Di logo Infantil. L'autora del text   Ana-Luïsa Ramírez (València 1956) que ja va publicar en aquesta mateixa col·lecció un altre llibre que va obtenir un gran èxit *Aix    la vida* amb il·lustracions de Carmen Ramírez. Per a aquesta ocasió, Ana-Luïsa Ramírez ha creat divuit poemes fantàstics sobre el mar i els seus habitants. Es tracta de textos senzills molt musicals dirigits a un públic infantil. L'autor de la part gr fica   Artur Heras (Xàtiva, 1945), que encara que ha publicat llibres il·lustrats   més conegut per la seua àmplia trajectòria com a pintor. Artur Heras concep el llibre com un tot on combina il·lustracions m s realistes amb altres més conceptuals que fan d'aquest llibre un producte original i que s'ix dels paràmetres del que actualment s'està publicant en altres àlbums il·lustrats. Una sàvia i efectiva combinació entre reflexió i fantasia que mostren un treball rigorós i molt personal i que fa que aquest llibre siga si més no un producte singular.

  Paco Giménez
Lletres Valencianes, n  30

Divertit, clar i atractiu

 s una història aparentment molt senzilla però potser una de les més importants en la vida dels més menuts: el moment d'anar per primera vegada a l'escola. L'autor   clar, concis i directe, el que cal per a un conte dirigit als més menuts. Les il·lustracions són cridaneres, molt expressives, divertides, molt riques en matisos i amb el color molt ben treballat. Els dibuixos dels personatges són grans i resulten molt atractius. Per als més menuts resulten molt atractives i càlides. A més la narració i les il·lustracions donen conte de la diversitat cultural a l'escola, reforcen la idea de que l'escola   divertida,   útil i interessant perquè s'aprenen coneixements i que aix    positiu i desitjable. També fa menció al sense sentit de rebutjar una cosa abans de conèixer-la. L'edició amb paper de suficient gramatge i brillant suma qualitats al resultat final. Es nota que s'ha mirat el projecte. I el millor de tot, als nens els encisa.

  Anna Gimeno
Lletres Valencianes, n  30

FORA DE JOC

VICENT J. CLIMENT

IL·LUSTRACIONS DE RAFA MORATA

COL·LECCIÓ «VALORS»

128 PÀGINES / 978-84-937938-6-9 / 9 EUROS

ANDANA EDITORIAL, ALGEMESÍ, 2011

La nostra lliga

Segons podem llegir a la pàgina web de l'editorial Andana, «Valors és una col·lecció de llibres que ofereix als joves lectors aventures i diversitat. Al mateix temps ajuda a descobrir la realitat social més pròxima i convida a reflexionar. Estes narracions constitueixen un material literari únic per a ajudar en l'educació en valors». Amb esta declaració d'intencions ens ofereix quatre títols entre els quals trobem *Fora de Joc* de Vicent J. Climent (Algemesí, 1977). Un llibre que explica la història d'Alicia i els seus amics quan decidixen formar un equip de futbol per jugar a la lliga local. A través dels problemes que se'ls plantegen, l'autor intenta transmetre al lector el valor de l'esperit esportiu, l'esforç i la superació. El llibre de Climent, dividit en capítols curts, presenta una prosa àgil i el lector o lectora pot seguir amb facilitat la trama de la història. Les il·lustracions que l'acompanyen són merament descriptives i no aporten més informació a la història. A més el llibre compta amb unes propostes didàctiques, que es poden descarregar del web de l'editorial, que ajudaran a aprofitar més la lectura.

□ Gema Juan Ortells
Lletres Valencianes, n° 30

LA REVOLTA DE LES LLAPISSERES

MARINA GUILLEM ALAPONT

IL·LUSTRACIONS D'EMPAR PIERA

COL·LECCIÓ «EL PAROTET», I

68 PÀGINES / 978-84-92587-50-6 / 5,95 EUROS

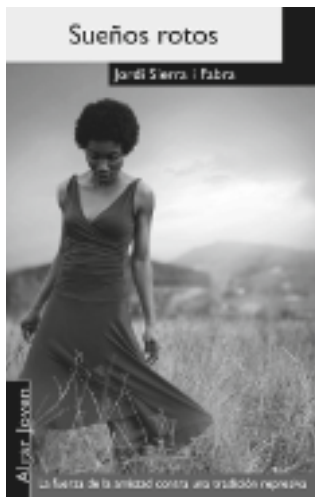
GERMANIA, ALZIRA, 2011

Una revolta pacífica

La revolta de les llapisseres (Germania) és el tercer títol que publica Marina Guillem Alapont. L'any 2005 va editar *La cadira voladora* (Brosquil Edicions) i el 2010, *Una botija amb sorpresa* (Edicions 96). Sens dubte l'àmplia experiència docent de l'autora l'ha ajudat a conèixer bé el món en què viuen els xiquets i les xiquetes i li facilita poder crear històries per a ells. En aquesta ocasió la història, plena d'humor i imaginació, transcorre en una escola, concretament en una aula, i l'autora imagina i dona vida al material escolar que allà es podem trobar: llapisseres, cola, regles. Aquests materials escolars estan farts que els alumnes siguen desordenats i els maltracten i per tant comencen una revolució pacífica per aconseguir que els alumnes els respecten. Encara que l'assumpte no és fàcil després de diversos intents donen finalment amb una solució.

El llibre va acompanyat de les il·lustracions creades per Empar Píera i al final podem trobar unes propostes didàctiques que faciliten el treball i l'aprofitament de la lectura a l'aula.

□ Almudena Rico
Lletres Valencianes, n° 30

SUEÑOS ROTOS

JORDI SIERRA I FABRA

COL·LECCIÓ «ALGAR JOVEN», 48

176 PÀGINES / 978-84-9845-304-1 / 10,50 EUROS

ALGAR EDITORIAL, ALZIRA, 2012

Els prejudicis

Quan es busca en wikipedia la biografia de Jordi Sierra i Fabra es diu d'ell que és un escriptor que destaca per la varietat de temàtiques i registres en la seua narrativa, ja que aborda tots els gèneres. Unes línies més avall apunta que és autor precoç, ja que va començar a escriure amb 8 anys i als 12, va escriure la seua primera novel·la llarga, de 500 pàgines. Va començar jove i no ha parat de produir bona literatura ni guanyar premis literaris, possiblement tots els dedicats a la literatura infantil i juvenil d'este país. En esta ocasió Algar Editorial publica *Sueños rotos* que ens explica la història de Niaga una xica que la seua família vol portar al seu país d'origen, Gàmbia. El que en principi és una bona notícia, podrà conèixer el seu país, poc a poc es convertix en alguna cosa més. La seua amiga Elsa sospita que este viatge pot ser que no siga de plaer i que vinga motivat per altres raons. Com no pot quedar indiferent inicia una lluita contrarellotge per salvar Niaga del destí que li espera i per a això mou tots els ressorts que coneix fins a despertar les consciències adormides dels que l'envolten.

□ Gema Juan Ortells
Lletres Valencianes, n° 30

FELIÇ ANIVERSARI

CARME MIQUEL I DIEGO

IL·LUSTRACIONS DE MARA PASTOR GRANELL

COL·LECCIÓ «BRESSOL DE LLETRES»

28 PÀGINES / 978-84-9276-350-4 / 5 EUROS

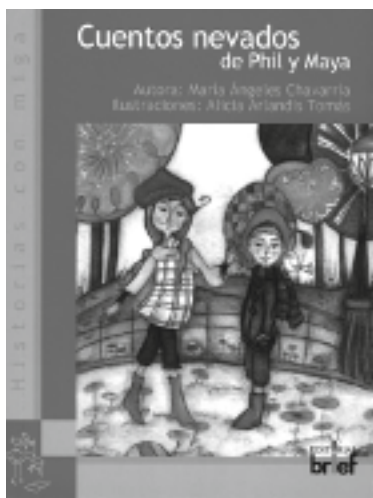
EDICIONS 96, LA POBLA LLARGA, 2011

L'aniversari de Marc

Feliç aniversari, és un nou llibre de la col·lecció «Bressol de Lletres» publicat per Edicions 96. Una obra de l'escriptora Carme Miquel, il·lustrat per Mara Pastor. Estos llibres tenen com a protagonista i fil conductor a un únic personatge Marc que compartix la seua vida amb altres xiquets i xiquetes de la seua edat. En esta ocasió es tracta de celebrar el seu aniversari, una festa divertida que compartirà amb els seus amics i amigues. Marc complirà tres, quatre, cinc, sis i set anys i per això inventa cada vegada com a contestació a la pregunta, que es repeteix al llarg de totes les pàgines, «Quants anys tens?» amb una rima «En tinc sis, ací et regale un pastís». Es tracta d'un llibre especialment pensat per a primers lectors i per això les situacions són quotidianes on els més menuts es veuran reflectits. Destaquen les il·lustracions a tot color i realistes que van acompanyades de poc de text i en lletra majúscula per als que comencen a llegir. Al final del llibre es proposen una sèrie d'activitats senzilles per reforzar allò que hem llegit.

□ Gema Juan Ortells
Lletres Valencianes, n° 30

CUENTOS NEVADOS DE PHIL Y MAYA

MARÍA ÁNGELES CHAVARRÍA

IL·LUSTRACIONS D'ALICIA ARLANDIS

COL·LECCIÓ «HISTORIAS CON MIGA»

80 PÀGINES / 978-84-15204-16-9 / 9 EUROS

EDITORIAL BRIEF, VALÈNCIA, 2011

Retorno a la infancia

En el año 1999, María Ángeles Chavarría inició su andadura literaria y en la actualidad cuenta con más de veinte títulos en su currículum. En esta ocasión nos presenta *Cuentos nevados de Phil y Maya* publicado en la colección «Historias con miga» de la editorial Brief. La historia que nos cuenta el libro son las aventuras de dos hermanos, Maya una chica de 12 años y Phil un chico de 7, y su padre Nicolás. Un día Phil, que es el más travieso de los dos, desaparece y Maya inicia junto a su padre una búsqueda que se convertirá en un descubrimiento. Deberan ir juntos por la ribera del río de Gabrovo para encontrar a Phil porque solo Maya sabe las claves para encontrar el escondite secreto. De esta manera Nicolás de la mano de su hija Maya conocerá algunos secretos que solo los dos hermanos conocen y entenderá que los niños a pesar de ser personas aún en formación tienen más valores, inteligencia, imaginación, buenos sentimientos y responsabilidad de lo que él había podido imaginar. La autora además se sirve de la historia principal para contar pequeños cuentos que va introduciendo en la trama y que amenizan el relato.

□ Marta Pérez
Lletres Valencianes, n° 30

POEMES A LA CARTA

FINA GORBÉS

IL·LUSTRACIONS D'EIDER EIBAR

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 163

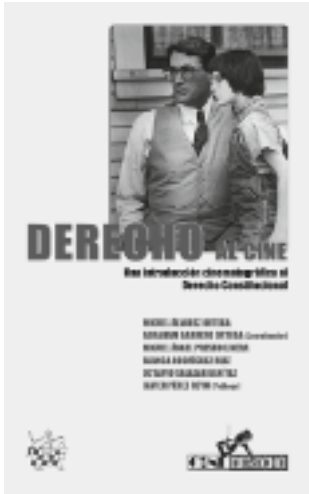
72 PÀGINES / 978-84-9824-860-9 / 8,20 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2011

Bons aliments

Poemes a la carta és un recull de textos escrits en vers que volen apropar-se a l'univers dels més menuts. L'autora d'aquest *menú complet*, recull material variat i l'ordena com si es tractés d'una carta, amb entrants, primers i segons plats, i les postres. La proposta sembla interessant quan, a l'inici, el lector és convidat a una bon àpat: versos per a alimentar-se. I per a poderlos recitar. No hauríem d'oblidar que la poesia és, en essència, cançó. El lector, com el cambrer, tria i remena, fa malabarismes amb les menges que porta a la safata i se serveix d'un poema per a cada moment del dia: si és de nit, amb la lluna i els estels; al matí, la dutxa; una conversa a la vesprada; i també una partida de parxís, una passejada amb patins, una visita del ratolí quan cau una dent; i Nadal, la cavalcada de Reis... Tantes possibilitats perquè entren paraules pels ulls, com les llepolies més dolces. Mireu, a més, quines il·lustracions acompanyen aquestes pàgines, simpàtics dibuixos del llapis d'Eider Eibar. A la manera d'aquell entranyable pastisser de l'obra de Ronsard, *Cyrano de Bergerac*, bullen rimes a foc lent, paraules que volen arribar a la vora dels xiquets que creixen en una llengua pròpia, en una cultura. Perquè ells són el futur, han d'estar, doncs, ben alimentats.

□ Begonya Mezquita
Lletres Valencianes, n° 30

DERECHO AL CINE

ABRAHAM BARRERO ORTEGA (COORDINADOR)

COL·LECCIÓ «CINEY DERECHO»

149 PÀGINES / 978-84-9004-284-7 / 19,90 EUROS

TIRANT LO BLANCH, VALÈNCIA, 2011

El derecho con cine entra

Derecho al Cine. Una introducción cinematográfica al derecho constitucional, es una obra en colaboración, editada por Tirant lo Blanch y coordinada por el profesor Abraham Barrero Ortega, en la que, desde una perspectiva docente, se aborda la conveniencia de ilustrar las enseñanzas jurídicas con ejemplos de obras cinematográficas de temática múltiple. El derecho constitucional y concretamente los derechos fundamentales, los valores constitucionales, el poder ejecutivo y el poder judicial, así como la igualdad en cuestiones de género, han tenido un reflejo dispar lo largo de la historia del cine. Las ideas, las convicciones socio-políticas del productor, del guionista e, incluso, del director cinematográfico, influyen de manera esencial en el tratamiento de un tema determinado. A ello cabe añadir que, una misma interpretación socio-política puede revestirse de elementos estéticos diferentes, dando lugar a resultados diversos. La labor del docente no podrá quedarse, por tanto, en la mera ilustración audiovisual de cuestiones constitucionales, debiendo adoptar una postura crítica.

□ Javier Piñol

Lletres Valencianes, n° 30

JUAN PABLO II MAGNO LUCHADOR DE RAZA

JESÚS MARTÍN BALLESTER

COL·LECCIÓ «TESTIGOS», 55

196 PÀGINES / 978-84-9925-058-8 / 12 EUROS

EDICEP, VALÈNCIA, 2011

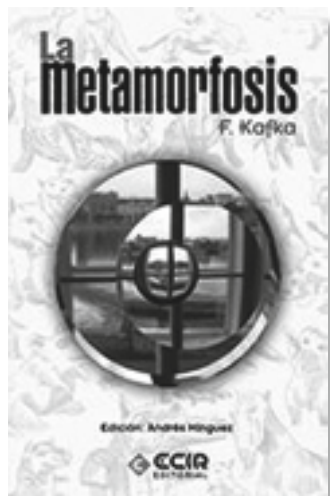
El Papa polaco

Karol Józef Wojtyła (Wadowice Polonia, 1920-Ciudad del Vaticano, 2005) ejerció su pontificado con el nombre de Juan Pablo II durante 27 años desde su elección como cabeza visible de la Iglesia católica en octubre de 1978 hasta su muerte en la Ciudad del Vaticano en el 2005 cuando contaba con 85 años. El 1 de mayo de 2011 en la plaza de San Pedro del Vaticano, cuando se cumplía el sexto año de su fallecimiento, el papa Benedicto XVI lo beatificó, sin duda un paso hacia adelante para su canonización que se producirá probablemente en un futuro no demasiado lejano.

En *Juan Pablo II Magno luchador de raza*, el sacerdote Jesús Martín Ballester (Valencia, 1921) ha querido relatar aspectos claves de su biografía tales como su vida personal y familiar, su formación intelectual y teológica, sus raíces polacas, su sacerdocio, sus encíclicas y el magisterio de este Papa polaco considerado como uno de los líderes más destacados del siglo xx. El libro cuenta con un prólogo de Carlos Osoro Sierra, arzobispo de Valencia.

□ Marta Pérez

Lletres Valencianes, n° 30

LA METAMORFOSIS

FRANZ KAFKA

TRADUCCIÓ D'ANDRÉS MINGUEZ

104 PÀGINES I UN APÈNDIX I 978-84-9826-574-3 I 10 EUROS

 ECIR EDITORIAL, PATERNA, 2011

Metamorfofi total

Aquesta edició en castellà de l'obra de Kafka sens dubte és una edició exigent, acurada i elegant però, sobretot, completa o «total». La traducció ve precedida per un estudi preliminar que contextualitza en l'espai i el temps l'autor i una anàlisi de la narració amb possibles interpretacions de la lectura, signats pel traductor. Per tal fer-la propera al lector juvenil ha fet un treball de modernització de la llengua en el lèxic, l'ortografia i l'estructura gramatical. S'hi inclou una guia de lectura i un apèndix. En aquest darrer apartat, entre altres curiositats, podrem llegir fragments de cartes escrites a mà o passejar la vista per un ampli reportatge fotogràfic sobre els llocs de la bellíssima ciutat txeca on va transcórrer la seua infantesa i joventut, els cafés literaris que freqüentava o el museu homenatge que la ciutat dedica al seu escriptor. És, doncs, la lectura comentada d'una narració sobre la incomunicació, el rebuig o la deshumanització, que admet múltiples interpretacions però que, en qualsevol cas, a punt d'esdevenir-se el centenari de la seua publicació, conserva l'actualitat.

□ Isabel Marín

Lletres Valencianes, n° 30

**LA SEGUNDA VIDA DE CRISTOPHER MARLOWE
Y OTROS RELATOS**

JOSÉ PAYÁ

140 PÀGINES I 978-84-7784-591-1 I 8 EUROS

 INSTITUT JUAN GIL-ALBERT, ALACANT, 2011

Cuentos de lo inesperado

El professor de literatura i escriptor José Payá (Biar, 1970) publica en esta nueva entrega de ficción dieciséis relatos unidos por el aliento de lo enigmático o en apariencia inexplicable. Buen ejemplo del espíritu que anima el conjunto de la obra lo constituye la pieza central que le da nombre, «La segunda vida de Christopher Marlowe». El relato propone un ingenioso incidente biográfico y a la vez mecanismo literario para explicar el enigma de William Shakespeare, dramaturgo sobre cuya existencia misma tanto se ha dudado. Otros relatos ambientados en distintas épocas de la historia o del presente más directo nos sumen en el encanto de lo imprevisible a partir de hechos en apariencia nimios: un hombre que olvida sus gafas en el cuarto del hotel, un niño que se niega a responder a su padre, un paseante que tropieza con una piedra, un soldado que se desorienta, un abogado que debe tratar con un matrimonio a punto de divorciarse... El grávido contraste entre la apariencia y la realidad, momento clave en la experiencia de la vida, despertará pronto al lector que creyó dejarse mecer por los encantos de una historia leve.

□ Miguel Catalán

Lletres Valencianes, n° 30

EL PLANETA DELS SIMIS

PIERRE BOULLE

250 PÀGINES / 978-84-370-8021-5 / 15 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2011

Respecte, afecte i gratitud

Publicada en l'any 1963, *El planeta dels simis* (*La planète des singes*) és una novel·la de ciència ficció i aventures de l'escriptor francès Pierre Boule. Una obra clàssica de la literatura que ens presenta una societat governada per simis, fortament jerarquitzada i discriminatòria on els humans ocupen el lloc més baix de la societat. Aquest llibre és una edició de l'obra de Boule, traduïda per Juli Avinent i publicada per Publicacions de la Universitat de València, que inclou un text d'Alberto Giráldez sobre l'experimentació amb animals. Una pràctica que es remunta a la Grècia Clàssica i que ajuda els investigadors a conèixer com i on es produeixen les malalties en els éssers humans. Un coneixement imprescindible que hem d'agrair als animals i per això Giráldez reclama cap a ells una actitud de respecte, afecte i gratitud ja que amb la seua vida ens ajuden a conèixer el nostre organisme i de quina manera combatre les malalties que ens amenacen.

□ Marta Pérez
Lletres Valencianes, n° 30

BOE, CINE Y FRANQUISMO

RAÚL C. CANCIO FERNÁNDEZ

PRÒLEG D'EDUARDO TORRES-DULCE LIFANTE

COL·LECCIÓ «CINE I DERECHO»

145 PÀGINES / 978-84-9004-133-8 / 19,90 EUROS

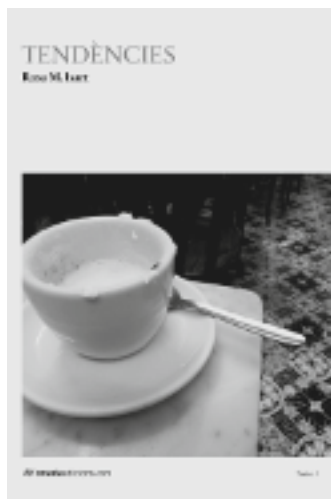
TIRANT LO BLANCH, VALÈNCIA, 2011

El cinema com a mirall

S'ha donat sovint en la progressió de l'art cinematogràfic el fet que una publicació de referència –els *Cahiers du Cinema*, per exemple– tinga un efecte notori en les pautes estètiques que acaben predominant. Però, com bé demostra Raúl C. Cancio en este apassionat assaig, cap d'elles ha tingut una influència comparable a la del BOE en la cinematografia espanyola de l'etapa franquista. El règim sorgit del colp militar contra la República va entendre, de bon començament, que el cinema era un poderós vehicle de propaganda ideològica i de control social. Per això, durant tota la seua existència va tractar d'instrumentalitzar-lo fent servir un aparell administratiu i jurídic de notables dimensions, fins el punt de condicionar-ne completament el seu desenvolupament i convertir-lo en mirall de la seua pròpia evolució. Cancio analitza aquesta evolució amb prosa vigorosa i demostra, fent gala d'una aclaparant erudició jurídica i cinematogràfica, la minuciosa i perversa metodologia amb què el franquisme aconseguí construir el seu particular imaginari col·lectiu.

□ Josep Vicent Frechina
Lletres Valencianes, n° 30

TENDÈNCIES

ROSA M. ISART

COL·LECCIÓ «TEATRE», 3

60 PÀGINES / 978-84-96623-94-1 / 12 EUROS

 ONADA EDICIONS, BENICARLÓ, 2010

Un monòleg ben suggeridor

Donem la benvinguda a *Tendències*, de Rosa M. Isart (Barcelona, 1970), i a la jove col·lecció de teatre d'Onada Edicions que ens la fa arribar. Sens dubte, és grat per al lector de teatre apropar-se a noves i interessants obres de la mà d'una excel·lent edició, la qual ens aproxima, a partir del pròleg de Francesc Foguet, a la trajectòria de l'autora, desenvolupada durant el darrer decenni.

Ens trobem, sens dubte, davant un text poc convencional, que s'allunya del teatre narratiu per acostar-se a noves formes dramàtiques, caracteritzades per la seua tendència cap al lirisme o a l'assaig. Noves formes on la paraula, mitjançant diverses modalitats de monòleg, l'espai sonor i certes imatges-accions es donen la mà per posar-nos al davant una sèrie d'idees i d'emocions. Irremeiablement, aquesta obra ens farà pensar sobre aspectes de la nostra realitat, sense esvalviar-se'n algun dels més controvertits. Tot plegat esdevé ben suggeridor, si més no per a nosaltres.

□ Ramon X. Rosselló
Lletres Valencianes, n° 30

LA LÍNIA D'OMBRA

JOSEPH CONRAD

TRADUCCIÓ I ADAPTACIÓ DE NACHO MESEGUER

COL·LECCIÓ «LA CANYA», 7

118 PÀGINES / 978-84-92587-48-3 / 8 EUROS

 GERMANIA, ALZIRA, 2011

Un viatge iniciàtic

Józef Teodor Konrad Korzeniowski, literàriament conegut amb el nom de Joseph Conrad, és un dels grans escriptors moderns. D'origen polonès, va nèixer el 1857 a Berdyczów, el 1886 es nacionalitza britànic i va morir el 1924 a Bishopsbourne. Pràcticament la totalitat de les seues obres les va escriure en anglès, en total tretze novel·les, dos llibres de memòries i vint-i-vuit relats curts. *La línia d'ombra* és una traducció de Nacho Meseguer per a l'editorial Germania, l'obra original va ser publicada el 1917. La novel·la explica la vida d'un novell capità d'un vaixell mercant que realitza una travessia pels mars del Sud i que durant la mateixa haurà de sortejar perills i córrer diferents aventures. Conrad ens presenta un protagonista poc fiable, altiu i molt poc respectuós que a causa de les dificultats que travessa aconsegueix a base de superació personal, caràcter i tenacitat sobreviure a les adversitats i transformar-se completament. Aparentment és un relat senzill, narrat en primera persona on l'acció transcorre en ambients marítics en diversos ports d'Àsia però en realitat és una obra molt més profunda ja que narra un viatge al·legòric que reflecteix el pas de la joventut a la maduresa del protagonista.

□ Ana Seguí
Lletres Valencianes, n° 30

PRIMERA VEZ (SUITE ADSLESCENTE)

IGNACIO ARANGUREN I JAVIER IZCUE

COL·LECCIÓ JOVEN TEATRO DE PAPEL», 8

189 PÀGINES / 978-84-9845-310-2 / 10,50 EUROS

ALGAR EDITORIAL, ALZIRA, 2010

Clarobscur d'un món d'adolescents

Com és propi d'aquesta col·lecció de teatre, adreçada a un públic adolescent, podem afirmar que l'obra que ací es presenta respon perfectament a aquest propòsit. Així, els seus autors, ens proporcionen una proposta teatral creada per i amb adolescents, vinculada al taller de teatre que Aranguren porta a terme a un centre de secundària de Pamplona des de fa més de 30 anys. L'obra, així doncs, ens acosta a un grup ampli de personatges adolescents, situats en relació al seu món escolar, familiar i a la ciutat de Pamplona, a partir del motiu, recollit al títol, de la primera vegada. Des d'aquest punt de partida recorrem un seguit de seqüències, algunes de diàleg, altres de monòleg, en què s'aborden diferents tipus de primeres vegades. Destacaríem, més enllà de les usuals trames al voltant de l'amor i a la sexualitat adoslescents, l'aproximació a altres assumptes menys rutilants de l'existència humana, els quals dibuixen un món de clarobscur més realista que l'habitual en artefactes, de pur entreteniment, adreçats a aquest segment de públic.

□ Ramon X. Rosselló
Lletres Valencianes, n° 30

TABARCA. AVENTURA PER LA MEDITERRÀNIA

JULI CAPILLA

COL·LECCIÓ «TABARCA JUVENIL», 38

136 PÀGINES / 978-84-8025-284-3 / 9 EUROS

TABARCA LLIBRES, VALÈNCIA, 2011

Una petita illa de la Mediterrània

Juli Capilla és un escriptor que ha publicat obres de diferents gèneres i ha guanyat nombrosos premis literaris. En aquest ocasió ha publicat *Tabarca, Aventura per la Mediterrània* en la col·lecció juvenil que Tabarca Llibres va iniciar l'any 1998. La novel·la, que amb ella debuta en el difícil món juvenil, narra la història de Francesco un genovès que s'embarca com a polissó al vaixell L'Alguer que recorre la Mediterrània transportant mercaderies. Si bé el seu objectiu és buscar al seu pare, un pescador anomenat Marc Russo Luchora que es troba a la petita illa de La Galite, en el seu periple per aquest immens mar viurà nombroses aventures i coneixerà l'amor de la mà de Fàtima, una bella adolescent filla del capità Andreu que l'havia acollit en el seu vaixell. El seu viatge conclourà a la Nova Tabarca o Illa plana, una petita illa situada a uns 22 quilòmetres d'Alacant. Un relat de ficció, ambientat en fets històrics, que manté el ritme de la narració fins al final i que per tal d'aprofitar la lectura compta amb una guia de lectura al final del llibre.

□ Marta Pérez
Lletres Valencianes, n° 30

Fes *click* i

accediràs a:

Consulta de base de dades
de les associacions, editorials,
distribuidors i llibreries
de la Comunitat Valenciana

Consulta dels premis
literaris més importants de
la Comunitat Valenciana

Guia del Llibre valencià

Legislació sobre el Llibre

Propietat intel·lectual i depòsit legal
Legislació i informació d'interés

Registre Territorial de la Propietat
Intel·lectual de la Comunitat Valenciana

Revista *Lletres Valencianes*
Cercador de continguts

Notícies d'interés

XML **RSS** Nou servici de notícies RSS

Informes i estadístiques

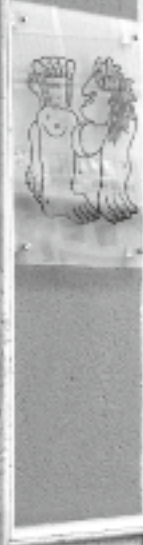
Convocatòries d'ajudes

C.C.E.E
TELEGRÁFOS

LA COSTERA

...
DONDE
LOS ARBOLES
CANTAN

Ànima cultural de La Costera

La Llibreria La Costera de Xàtiva, amb 35 anys de dilatada trajectòria, acaba de guanyar el Premi a la labor dels llibreters en la Comunitat. Vinculà la seua història a la transició democràtica i a la il·lusió lúcida i permanent envers la promoció de la nostra llengua i la seua cultura. Professionalitat, fidelitat als valors i adaptació al nou món i les seues tecnologies són les claus d'una llibreria que betega al ritme de l'activitat cultural de la comarca.

Fa més de trenta-cinc anys, un 8 de maig de 1976, Carles Sánchez i Cristina Poveda vincularen el seu projecte vital, la fundació de la Llibreria La Costera de Xàtiva, al despertar democràtic d'un país que viuria una intensa transició, «la fundarem per omplir un buit cultural, la falta de llibres en valencià que hi havia a la ciutat».

Parlem un dijous de novembre de 2011. Cristina em mostra l'àlbum on s'aplega la síntesi gràfica d'una apassionada activitat. «Fas el dia a dia, et preocupes pel treball, no et pares a pensar quants anys han passat. Trenta-cinc!, diuen, i nosaltres només hem intentat fer les coses com calia. I n'hem fet moltes». Cartells, targes, fotografies; presentacions, convocatòries, retalls de premsa. La conversa habita, sense límits, el passat i el present. «Cal continuar fent les coses amb la mateixa il·lusió del primer dia, sense que ens parlitze la situació del sector».

Als primers anys, la llibreria funcionava com un centre d'amics, «ens creiem la democràcia que estava començant». No era un temps de massa vendes. Amb el pas dels anys el públic és feu més nombrós i plural, «així assolíem la normalitat que sempre havíem perseguit. Oferim un producte, tractem de ser constants i donar un bon servei a la gent; en temps de crisi, la gent es desprén primer de tot de llibres i cultura».

Valoren molt el paper jugat pels ensenyants compromesos, «en el moment de creació de la llibreria, hi havien sectors de la població molt motivats, com ara la Federació d'Entitats Culturals i el moviment de renovació pedagògica. Semblava que era l'atmosfera, l'ambient, un moviment social efervescent, allò que ens animava a tirar endavant».

Pocs mesos després d'inaugurada la llibreria al carrer Pere IV d'Aragó, la nit del 25 de novembre de 1976 va patir un atemptat brutal atribuït al *V Comando Adolfo Hitler*. Una bomba que va produir nombroses destrosses materials. Tornaren a començar de nou, «aguantàrem perquè els proveïdors ens van ajudar». Joan Fuster va assistir-hi a un acte de desagreujament.

A partir dels anys 80 experimentaren un cert avanç, la societat transitava pel camí d'una major normalitat. *La Costera* organitzava gran quantitat d'activitats. La visita més destacada a la llibreria la va protagonitzar el 6 d'octubre de 1984 el ministre de Sanitat, Ernest Lluch, «va vindre a Xàtiva a inaugurar l'hospital Lluís Alcanyís; era una persona pròxima, planera i càlida».

Les pàgines de l'àlbum referencien la munió de creadors que han participat en les activitats de la llibreria: el cantautor Ovidi Montllor; els poetes Vicent Andrés Estel·lés, Josep Piera, Marc Granell; els novel·listes Joan Francesc Mira, Josep Lozano, Ferran Torrent, Laura Gallego, Fernando Arias, Pilar Pedraza; els professors Alfons Roig, Vicent Escartí, Víctor G. Labrado, Eduard Mira, Vicent Franch; l'il·lustrador Miguel Calatayud; Agustí Ventura, cronista oficial de Xàtiva, per nomenar només alguns de destacats.

Les arts plàstiques representen també un actiu important de la llibreria. La pintura de Joan Ramos hi ha estat sempre present, «la meua Capella Sixtina és la llibreria La Costera, un lloc ple de vida on entra la gent». Ara mateix mostra una sèrie de quadres fets amb la tècnica del trencadís valencià. Armengol és un altre col·laborador, sense oblidar la ceràmica de Trini Serrano, la proposta d'alumnes

Cada lector necessita en un moment determinat un tipus de llibre; i nosaltres hem de saber escoltar, per poder aconsellar bé.

del Col·legi Jacint Castanyeda i les fotografies fomentadores de la lectura dels alumnes de quart d'ESO de l'IES José de Ribera de Xàtiva. Activitats culturals nodrides d'una component social, com ara un *happening* contra la violència de gènere. Molts dels esdeveniments ressenyats es celebraren en la nova seu, al carrer Gregorio Molina de la capital de La Costera.

Durant anys, l'activitat transcorre de manera lineal. Però canvià la situació al sector: compten amb noves ferramentes de treball, baixen els lectors, pugen les novetats, «quan millor preparats estem tecnològicament, comencem a viure el moment més insegur del món de les llibreries... que no sabem com acabarà. Mai no ens havíem enfrontat a un *Amazon*, que acaba d'arribar; a un *Libranda*, que no funciona massa però pot prendre volada; ni a un *Google libros*». En el nou escenari volen que es reconduísca l'activitat de la venda i les llibreries «realitzen la funció que tenen, el lloc on comprar els llibres». S'adapten plenament a les noves tecnologies (compten amb una pàgina web, perfil facebook) i es plantegen la possibilitat d'integrar-se en una plataforma de descàrregues de continguts.

Reptes? Continuar treballant bé, fent moltes activitats, per atraure els clients a la llibreria. Aposten perquè s'elimine certa competència que consideren deslleial, «trobar fórmules perquè les llibreries intervinguen en el subministrament de textos als centres educatius».

Especialitzar-se? «A una hora de València, resultaria molt difícil. Deixaríem de tindre els productes que la gent de la Costera necessita, per això hem de ser una llibreria generalista, sempre atents a l'actualitat, a les tendències, primant certes

Hem de ser una llibreria generalista, sempre atents a l'actualitat, a les tendències, primant certes seccions, assessorant els clients...

seccions, assessorant els clients». La narrativa constitueix la major demanda, «la gent, en un moment tan complicat, busca una literatura que li permeta passar una bona estona i els editors han triat també eixe camí. Novel·la històrica i narrativa amable. Així trobem *El tiempo entre costuras* de María Dueñas. També l'obra d'Isabel Allende». I lectors en valencià? «N'hi ha pocs. A pesar que portem tants anys de línies en valencià, això no se'n tradueix en un augment de lectors. Portarem ja mes de 25 anys i els xiquets lligen els llibres que els prescriuen i prou. I resulta sorprenent». Ens interessem pel lector actual. És més divers? «No, quasi tots lligen el mateix. Deu prestatgeries sostenen tota la llibreria. Es llig molt a modes».

El futur? Carles ja s'ha jubilat, a Cristina encara li queden deu anys d'activitat laboral, «m'agradaria que la gent que la porte el dia de demà senta amor pels llibres, perquè així segur que treballa bé el producte. El llibre té sempre un contingut emocional, des dels contes infantils, que desperten emocions en els xiquets, a la literatura d'adults, que proporciona uns bons records a les persones que lligen. Els llibres atresoren un gran potencial. Cada lector necessita en un moment determinat un tipus de llibre; i nosaltres hem de saber escoltar, per poder aconsellar bé».

□ **Miquel Martínez**

Lletres Valencianes, n° 30

LLIBRERIA LA COSTERA

Calle Gregorio Molina, 17

46800 Xàtiva

Tf: 96 227 28 67 Fax: 96 227 28 67

lacostera@llibreriacostero.com

www.llibreriacostero.com

editorials valencianes

ADONAY

POLÍGON LA PAHILLA
CARRER FUENTE FORRAJE, 172
CHIVA 46370 VALÈNCIA
TEL.: 902 154 643
FAX: 962 521 739
info@adonay.com
www.adonay.com

ADUANA VIEJA

APARTAT DE CORREUS 380
VALÈNCIA 46080 VALÈNCIA
TEL.: 96 182 08 15
FAX: 96 182 08 16
aduanavieja@publiberia.com
www.publiberia.com/libros

AITANA EDITORIAL

CARRER COMTE D'ALTEA, 10
ALTEA 03590 ALACANT
TEL.: 96 584 19 46
FAX: 96 688 08 47

ALBATROS

CARRER LA OLIVERETA, 28
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 22 50
FAX: 96 370 22 46
albatros@graficas-soler.com

ALETA EDICIONES

CARRER L'ALTER, 2, 3
SUECA 46419 VALÈNCIA
TEL.: 659 733 679
FAX: 96 176 20 96
info@aletaediciones.com
www.aletaediciones.com

ALGAR EDITORIAL

RONDA TINTORERS, 10
POLÍGON INDUSTRIAL I
ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 245 90 91
FAX: 96 240 31 91
directorgerent@bromera.com
www.algareditorial.com

AMÓS BELINCHÓN

CARRER RAFEL RIVELLES, 39
PAIORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 96 397 08 22
FAX: 96 397 08 22
amosbelinchon@terra.es

ANDANA EDICIONS

CARRER VALÈNCIA, 56-BAIX
ALGEMESÍ 46680 VALÈNCIA
TEL.: 96 248 43 82
FAX: 96 248 43 82
andana@andana.net
www.andana.net

ARAÑA EDITORIAL

PASSEIG DE LAS FACULTADES, 6 B
VALÈNCIA 46021 VALÈNCIA
TEL.: 96 369 93 85
FAX: 96 339 27 39
info@aranyaeditorial.com
www.aranyaeditorial.com

ARTICS

PASSEIG COLÓN, 39, 2º, 4
TAVERNES DE LA VALLDIGNA
46760 VALÈNCIA
TEL.: 630 21 29 57
artics@artics.org
www.artics.org

AVANTPRESS EDICIONS

CARRER PINTOR SALVADOR ABRIL,
26-BAIX
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TELS.: 636 95 58 38 / 96 322 00 26
FAX: 96 333 86 91
raul@avantpress.es
www.avantpress.es

AZOTES CALIGRÁFICOS

CARRER JOSÉ Mª BAYARRI, 7-12
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 326 25 28
azotescaligraficos@gmail.com
www.azotescaligraficos.es

BESTSELLER EDICIONES

CARRER ALMORIDA, 10
ELX 03203 ALACANT
TEL.: 96 542 52 31

BOREAL LIBROS

CARRER MAESTRO GONZALBO,
22, 3º, 5
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 650 91 11 71
boreal@boreallibros.es
www.boreallibros.es

BRIEF EDICIONES

CARRER DANIEL BALACIART, 5-BAIX
VALÈNCIA 46020 VALÈNCIA
TEL.: 96 310 60 37
FAX: 96 362 00 77
info@edibrief.com
www.edibrief.com

BROSQUIL EDICIONS

CARRER TAPISSERS, 17. POLÍGON
INDUSTRIAL ELS MOLLONS
ALQUÀS 46970 VALÈNCIA
TEL.: 96 310 70 45
FAX: 96 341 83 41
alejandro@brosquilediciones.com
www.brosquilediciones.com

CAMACUC

CARRER DR. MARAÑÓN, 30, 21
PAIORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 615 34 94 04
edcamacuc@hotmail.com

CAMPGRÀFIC

CARRER MATIAS PERELLÓ, 17, 6ª
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 963 33 16 74
FAX: 96 374 92 57
campgrafic@campgrafic.com
www.campgrafic.com

CARENA, EDITORS

CARRER CHIVA, 21, 3º, 11ª
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 333 33 09
FAX: 96 395 35 90
carena@carenaeditors.com
www.carenaeditors.com

CASTELLNOU EDITORA VALENCIANA

CARRER SALABERT, 36
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 00 38
FAX: 96 357 12 50
drius@hermeseditora.com
www.castellnoueditora.com

CEIC ALFONS EL VELL

PLAÇA REI EN JAUME I, 10
GANDIA 46701 VALÈNCIA
TEL.: 96 295 95 62
FAX: 96 295 95 66
ceicalfonselvell@gandia.org
www.ceicalfonselvell.com

CISS, S.A.

CARRER COLÓN, 1, 5ª
VALÈNCIA 46004 VALÈNCIA
TEL.: 902 250 500
FAX: 902 250 502
clientes@ciss.es
www.ciss.es

CODEXVAL EDICIONES

CARRER VILLA DE MADRID, 60, B
PATERNA 46988 VALÈNCIA
TEL.: 902 636 037
FAX: 96 132 34 03
codexval@codexval.es
www.codexval.es

CONSULTA DE DIFUSIÓN VETERINARIA

AVINGUDA GODOFREDO
BUENOSAÍRES, 22
CASTELLÓ DE LA PLANA 12005
CASTELLÓ DE LA PLANA
TEL.: 96 472 44 66
FAX: 964 23 65 22

cdv@consultavet.org
www.consultavet.net

DEL SÉNIA AL SEGURA
CARRER CRONISTA CARRERES,
9, 7º F
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 73 55
FAX: 96 351 73 55
editorial@delseniaalsegura.com

DYLAR EDICIONES
CARRER SANT BLAI, 62-APTDO 20
BORRIANA 12530 CASTELLÓ DE
LA PLANA
TEL.: 902 44 44 13
FAX: 964 59 11 14
dylar@dylar.es
www.dylar.es

ECIR, S.A.
CARRER VILA DE MADRID, 60
POLÍGON INDUSTRIAL
FUENTE DEL JARRO
PATERNA 46988 VALÈNCIA
TEL.: 96 132 36 25
FAX: 96 132 36 05
ecir@ecir.com
www.ecir.com

EDICEP, C.B.
CARRER ALMIRANTE ÇADARSO, 11, 3
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 72 93
FAX: 96 395 22 87
edicep@edicep.com
www.edicep.com

EDICIONES DHARMA
CARRER ELIAS ABAD, 3
NOVELDA 03660 ALACANT
TEL.: 96 560 32 00
dharma@edicionesdharma.com
www.edicionesdharma.com

EDICIONES I
CARRER MORATÍN, 11, 4, 27B
VALÈNCIA 46002 VALÈNCIA
TEL.: 963 951 959
FAX: 963 944 633
info@edicionesi.com
www.edicionesi.com

EDICIONES MAHALI
CARRER ALZIRA, 7, 4
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 364 07 32 / 633 21 06 87
edicionesmahali@gmail.com
www.edicionesmahali.com

EDICIONES SIMTAC
CARRER ABEN AL ABBAR, 4, 23
VALÈNCIA 46021 VALÈNCIA

TEL.: 963 62 41 95
FAX: 963 44 19 88
simtac@ono.com
www.simtacludopress.net

EDICIONS ALFANÍ
CARRER LA FAROLA, 8, 7
ALDAIA 46960 VALÈNCIA
TEL.: 96 150 47 48
FAX: 96 150 47 48
edicionsalfanic@yahoo.es

EDICIONS BROMERA
RONDA TINTORERS, 10
POLÍGON INDUSTRIAL I
ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 240 22 54
FAX: 96 240 31 91
directorgerent@bromera.com
www.bromera.com

EDICIONS DE PONENT
CARRER ANCHA, 4-BAIX
ALACANT 03420 ALACANT
TEL.: 965 26 01 70
info@edicionsdeponent.com
www.edicionsdeponent.com

EDICIONS DEL BULLENT
CARRER DE LA TARONJA, 16
PICANYA 46210 VALÈNCIA
TEL.: 96 159 08 83
FAX: 96 159 08 45
info@bullent.net
www.bullent.net

EDICIONS LA XARA
AVINGUDA DE LA VALLDIGNA, 25
SIMAT DE LA VALLDIGNA
46750 VALÈNCIA
TEL.: 96 281 13 67
FAX: 96 281 13 67
eladi@edicionslaxara.com
www.edicionslaxara.com

EDICIONS LOCALS
CARRER SAN JOSÉ, 9
NOVELDA 03660 ALACANT
TEL.: 96 560 10 33
FAX: 96 560 10 33
agustobeltra@yahoo.es

EDICIONS TIVOLI
CARRER SANTO TOMAS, 3
ALCOI 03801 ALACANT
TEL.: 965 54 10 18
info@eltivoli.com
www.eltivoli.com

EDICIONS VORAMAR-
VORAMAR/SANTILLANA
CARRER VALÈNCIA, 44
PICANYA 46210 VALÈNCIA
TEL.: 96 159 44 10

FAX: 96 159 19 24
voramar@santillana.es
www.santillana.es

EDICIONS 96
POLÍGON LA CLOSA.
CARRER FUSTER, S/N
LA POBLA LLARGA 46670 VALÈNCIA
TEL.: 96 246 11 04
FAX: 96 246 14 90
edicions96@edicions96.com
www.edicions96.com

EDITILDE (DIÀLOGO TILDE)
CARRER GENERAL URRUTIA, 12, 10ª
VALÈNCIA 46006 VALÈNCIA
TEL.: 96 316 30 14
FAX: 96 316 30 14
editilde1@wanadoo.es
www.editorialdialogo.es

EDITORIAL AFERS
AVINGUDA DR. GÓMEZ FERRER,
55, 5
CATARROJA 46470 VALÈNCIA
TEL.: 96 126 93 94
afers@editorialafers.com
www.editorialafers.com

EDITORIAL AGUACLARA
CARRER ROSELLÓ, 55
ALACANT 03010 ALACANT
TEL.: 96 524 00 64
FAX: 96 525 93 02
editorialaguaclara@ono.com

EDITORIAL ALETHEIA
CARRER MARGARITA
VALLDAURA, 1, 2B
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 57 74
FAX: 96 316 13 01
aletheia@aletheiaeditorial.com
www.aletheiaeditorial.com

EDITORIAL ALFREDO ORTELLS
CARRER CARBONER.
PARQUE EMPRESARIAL DESTRO, 44
PATERNA 46980 VALÈNCIA
TEL.: 96 134 54 84
FAX: 96 134 54 85
editorial@ortells.com
www.ortells.com/

EDITORIAL ANTINEA
CARRER DOCTOR FLEMING, 6
VINARÒS 12500 CASTELLÓ DE
LA PLANA
TEL.: 964 45 00 85
FAX: 964 45 20 12
info@editorialantinea.com
www.editorialantinea.com

EDITORIAL CENTURIONE
CARRER ALBUFERA, 3
MONTSERRAT 46900 VALÈNCIA
TEL.: 961 84 12 00
info@editorialcenturione.com
www.editorialcenturione.com

EDITORIAL CLUB UNIVERSITARIO
CARRER COTTOLENGO, 25
ALACANT 03690 ALACANT
TEL.: 96 567 61 33
FAX: 96 566 39 36
ecu@ecu.fm
www.ecu.fm

EDITORIAL COCÓ
CARRER CLARIANO, 9, 21
VALÈNCIA 46022 VALÈNCIA
TEL.: 626 25 96 88
eduardo@editorialcoco.com
www.editorialcoco.com

**EDITORIAL DE LA UNIVERSIDAD
POLITÉCNICA DE VALÈNCIA**
CAMINO DE VERA, S/N
VALÈNCIA 46021 VALÈNCIA
TEL.: 96 387 70 12
FAX: 96 387 79 12
colarma@editorial.upv.es
www.editorial.upv.es

EDITORIAL DENES
POLÍGON ALQUERÍA DE LA MINA
CARRER ARTS GRÁFIQUES, 58
PAIPORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 96 397 44 66
FAX: 96 397 48 42
denes@editorialdenes.com
www.editorialdenes.com

EDITORIAL ECIR
CARRER VILLA DE MADRID, 60
POLÍGON INDUSTRIAL FUENTE
DEL JARRO
PATERNA 46988 VALÈNCIA
TEL.: 96 132 36 25
FAX: 96 132 36 05
ecir@ecir.com
http://www.ecir.com

EDITORIAL I SEE BOOKS
CARRER DON GENEROSO
HERNÁNDEZ, 1, 1
VALÈNCIA 46001 VALÈNCIA
TEL.: 96 39 14 824
FAX: 96 392 50 19
info@iseebooks.com
www.iseebooks.com

EDITORIAL MARFIL
CARRER SAN ELOY, 17
ALCOI 03804 ALACANT
TEL.: 96 552 33 11

FAX: 96 552 34 96
editorialmarfil@editorialmarfil.com
www.editorialmarfil.com

EDITORIAL PENCIL
CARRER VALENCIA, 36-BAIX DRETA
ALBORAYA 46120 VALÈNCIA
TEL.: 96 133 81 68
FAX: 96 133 65 71
admin@editorialpencil.es
www.editorialpencil.es

EDITORIAL PRE-TEXTOS
CARRER LUIS SANTÁNGEL, 10, 1C
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 333 32 26
FAX: 96 395 54 77
spratdesaba@pre-textos.com
www.pre-textos.com

EDITORIAL PROMOLIBRO
CARRER BACHILLER, 27-BAIX
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 361 20 29
FAX: 96 393 31 38
librerialapau@terra.es
www.psyli.com

EDITORIAL RIUBLANC
CARRER LOPE DE VEGA, 12-BAIX
GANDIA 46701 VALÈNCIA
TEL.: 685 23 50 03
FAX: 96 286 55 88
riublanc@gmail.com
www.riublanc.com

EDITORIAL TIRANT LO BLANCH
CARRER ARTES GRÁFICAS, 14
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 361 00 48
FAX: 96 369 41 51
tlb@tirant.es
www.tirant.net

EDITORIAL TRES I QUATRE
OCTUBRE CENTRE DE CULTURA
CONTEMPORÀNIA
CARRER SAN FERRAN, 12
VALÈNCIA 46001 VALÈNCIA
TEL.: 96 315 77 99
FAX: 96 315 51 65
tresiquatre@tresiquatre.com
www.tresiquatre.com

EFFECTO VIOLETA
CARRER DIECIOCHO
(LA CAÑADA), 35
PATERNA 46182 VALÈNCIA
TEL.: 660 05 58 60
efectovioleta@gmail.com
www.efectovioleta.com

EL CABALLERO DE LA BLANCA LUNA
CARRER EN BORRÁS, 16-BAIX
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 391 66 78

EL NADIR EDICIONES
CARRER GUILLÉN DE CASTRO, 77, 11
VALÈNCIA 46008 VALÈNCIA
TELS.: 696 95 02 23 / 687 54 12 63
FAX: 96 392 34 61
info@elnadir.es
www.editorialelnadir.com

ELLAGO EDICIONES
CARRER DONAT, 13, 2C
CASTELLÓ DE LA PLANA 12002
CASTELLÓ DE LA PLANA
TEL.: 699 29 28 82
ellagoediciones@ellagoedicio-
nes.com
www.ellagoediciones.com

ENGLoba
GRUPO DE COMUNICACIÓN
CARRER GOBERNADOR VIEJO, 29, 13
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 315 89 00
FAX: 96 391 59 04
ribera@engloba.net
www.engloba.net

ESPIRELIUS
CARRER UTIEL, 22-BAIX
VALÈNCIA 46020 VALÈNCIA
TEL.: 96 339 37 07
FAX: 96 369 81 26
infor@espirelius.com
www.espirelius.com

ESSER EDITORIAL
CARRER SANT CRISTÒFOL, 22
CARCAIXENT 46740 VALÈNCIA
TELS.: 96 243 41 31/ 637 51 68 00
FAX: 96 243 41 31
adria@editarunlibro.com
www.essereditorial.com

FAXIMIL EDICIONS DIGITALS
CARRER PROGRESO, 100, 6
VALÈNCIA 46011 VALÈNCIA
TEL.: 96 371 17 31
FAX: 96 382 87 46
info@faximil.com
www.faximil.com

FEDERICO DOMÉNECH
CARRER GREMIOS, 1
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 320 11 15
FAX: 96 359 69 41
comercial@rotodomenech.com
www.lasprovincias.es/editorial/in-
dex.htm

GERMANIA

C. DOCTOR JOSÉ GONZÁLEZ, 99
ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 241 98 54
FAX: 96 240 60 70
germania@germania.es
www.germania.es

GRATACELS EDICIONS

CARRER EN BLANCH, 5
VALENCIA 46003 VALENCIA
TEL.: 96 316 37 13

IBERCULTURA

AVINGUDA DR. WAKSMAN, 25
VALÈNCIA 46006 VALÈNCIA
TEL.: 902 11 65 08
FAX: 963 33 44 58
info@ibercultura.net
www.ibercultura.net

INSTITUCIÓ ALFONS

EL MAGNÀNIM
CARRER CORONA, 36
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TELS.: 96 388 31 69 / 96 388 31 73
FAX: 96 388 31 70
ines.ruiz@dival.es
www.alfonselmagnanim.com

INSTITUT VALENCIÀ DE CINEMATOGRAFIA RICARDO MUÑOZ SUAY

PLAÇA AYUNTAMIENTO, 17
VALÈNCIA 46002 VALÈNCIA
TEL.: 96 353 93 21
FAX: 96 353 93 30
lopez_niemen@gva.es
ivac-lafilmoteca.es

INSTITUTO DE ESTUDIOS DE

MODA Y COMUNICACIÓN
CARRER GOBERNADOR VIEJO, 29
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 303 04 78
FAX: 96 391 59 04
edicion@engloba.net

IRTA INTERVENCIONS CULTU-

RAIS AL PAIS VALENCIÀ
CARRER POETA QUINTANA, 1B, 1
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 29 72

IRV LIBROS

AVINGUDA DR. TOMÁS SALA, 43 B
VALÈNCIA 46017 VALÈNCIA
TEL.: 600 508 651
FAX: 963 580 096
irvlibros@yahoo.es
www.inruval.com

LA IMPRENTA CG

C. CIUDAD DE CARTAGENA 2, A
PATERNA 46988 VALÈNCIA
TEL.: 96 134 12 77
FAX: 96 134 03 82
laimprenta@laimprentacg.com
http://laimprentacg.com

LEGUA EDITORIAL

CARRER DON JUAN DE AUSTRIA,
15, 5
VALÈNCIA 46002 VALÈNCIA
TELS.: 626 28 66 28 / 626 28 66 28
agathe@lenguaeditorial.es
www.lenguaeditorial.es

L'EIXAM EDICIONS

CARRER AUSIÀS MARCH, 38
TAVERNES BLANQUES
46016 VALÈNCIA
TEL.: 96 185 43 14
FAX: 96 186 28 11
eixam@eixamedicions.com
www.eixamedicions.com

LETRA CAPITAL

APARTAT DE CORREUS, 380
VALÈNCIA 46080 VALÈNCIA
TEL.: 96 182 08 15
FAX: 96 182 08 16
letracapital@publiberia.com
www.letracapital.com

L'ORONELLA

CARRER BARRACA, 266
VALÈNCIA 46011 VALÈNCIA
TEL.: 96 356 26 56
oronella@oronella.com
www.oronella.com

MARJAL-GRUP EDEBÉ

CARRER ALT PALANCA, 6
MISLATA 46920 VALÈNCIA
TEL.: 96 313 59 70
FAX: 96 313 47 55
valencia@edebe.net
www.edebedigital.com

MEDIA VACA

CARRER SALAMANCA, 49, 13ª
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 69 27
FAX: 96 395 69 27
mediavaca@mediavaca.net
www.mediavaca.com

MISÈRIA I COMPANYIA

Llibreters, Editors i Paperaires
CARRER TOSSAL, 24
ALCOI 03801 ALACANT
TEL.: 96 554 49 73

buzon@libroantiguo.com
www.libroantiguo.com

MONTERREY GRUPO EDITORIAL

AVINGUDA DEL MAR, 6
POBLA DE FARNALS (LA) 46137
VALÈNCIA
TEL.: 96 146 27 65
FAX: 96 146 27 54
monterrey@monterreygrupo.com
www.monterreygrupo.com

MUSICVALL, EDICIONS MUSICALS

APARTAT CORREUS, 57
TAVERNES DE LA VALLDIGNA
46760 VALÈNCIA
TEL.: 96 282 38 19
FAX: 96 282 38 19
musicvall@juliomaestro.com

NAU LLIBRES

CARRER PERIODISTA BADÍA, 10
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 360 33 36
FAX: 96 332 55 82
nau@naullibres.com
www.naullibres.com

Ñ DOBLE

AVINGUDA DR. TOMÁS SALA, 49
VALÈNCIA 46017 VALÈNCIA
TEL.: 600 50 86 51
FAX: 96 377 21 02
letradoble@gmail.com
www.numa.es

OBRABIERTA EDITORIAL

CARRER SUECA, 58, 9
VALÈNCIA 46006 VALÈNCIA
TEL.: 619 61 06 81
vicentevercher@obrabierta.com
www.obrabierta.com

OBRAPROPIA EDITORIAL

CARRER CONDE DE ALTEA, 4
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 902 585 199
obrapropia@obrapropia.com
http://www.obrapropia.com

ONADA EDICIONS

PLAÇA DE L'AJUNTAMENT,
LOCAL 3
BENICARLÓ 12580 CASTELLÓ DE
LA PLANA
TEL.: 96 447 46 41
FAX: 964 46 82 53
onada@onadaedicions.com

PAGINACERO EDICIONES

CARRER ALBERIQUE, 4-8ª
VALÈNCIA 46008 VALÈNCIA
TEL.: 96 385 99 40

FAX: 96 322 85 87
t.espasa@ono.com

PERIFÈRIC EDICIONS
CARRER SÈQUIA DE MONCADA, 13
CATARROJA 46470 VALÈNCIA
TEL.: 609 426 131
FAX: 961 27 00 38
periferic@periferic.es
www.periferic.es

PILES, EDITORIAL DE MÚSICA
CARRER ARCHENA, 33
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 40 27
FAX: 96 370 49 64
info@pilesmusic.com
www.pilesmusic.com

PRODIDACTA ABRIL EDICIONS
CARRER JAUME I, 48
ALAUÀS 46970 VALÈNCIA
TEL.: 96 150 60 52
FAX: 96 150 60 52
prodidacta@wanadoo.es
www.prodidacta.com

PUBLICACIONES DE LA GENERALITAT VALENCIANA
PLAÇA NULES, 2
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 342 57 77
FAX: 96 391 32 73
lilig@gva.es
www.pre.gva.es/lilig

PVE EDICIONES
AVINGUDA PINTOR JAVIER SOLER, 13, 6, 7-E
ALACANT 03015 ALACANT
TEL.: 639 42 22 96
FAX: 965 26 77 17
info@pixelsp.com
www.pixelsp.com

ROM EDITORS
CARRER SANTANDER, 3
VALÈNCIA 46017 VALÈNCIA
TEL.: 96 378 54 98
FAX: 96 378 55 98
rom@romeditors.com
www.romeditors.com

RUZAFÀ SHOW
AVINGUDA REINO DE VALENCIA, 47, 10
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 391 26 79
FAX: 96 391 26 74
rgimenez@ruzafashow.com

SAÓ EDICIONS
CARRER ÀNGEL DEL ALCAZAR, 14, 12ª
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 58 41
FAX: 96 370 57 55
sao@arrakis.es

SENDEMÀ EDITORIAL
POLÍGON LA PASCUALETA.
EDIFICI KRONO. CARRER ACEQUIA DE FAITANAR, 9
PAIPORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 963 972 602
FAX: 963 972 602
info@sendemaeditorial.com
www.sendemaeditorial.com

S.R SERVICIOS Y PRODUCCIONES
CARRER INSTITUTO OBRERO, 11, 53
VALÈNCIA 46013 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 38 79
FAX: 96 351 17 32
libros@sensiromero.com

TABARCA LLIBRES
AVINGUDA AUSIÀS MARCH, 184
VALÈNCIA 46026 VALÈNCIA
TEL.: 96 318 60 07
FAX: 96 318 64 32
tabarca@futurnet.es
www.tabarcallibres.com

TÀNDEM EDICIONS
PLAÇA ESPAÑA, 2, 2
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 20 47
FAX: 96 317 22 01
tandem@tandemedicions.com
www.tandemedicions.com

THE MAGIC RIDER
C. DIOSA TANIT, 8, 3ª
ALACANT 03016 ALACANT
TEL.: 966 004 956
FAX: 966 004 956
tmr.editores@gmail.com
info@primaci.net

UNED CENTRO ASOCIADO ALZIRA - VALÈNCIA «FRANCISCO TOMÁS Y VALIENTE»
CARRER CASA DE LA MISERICORDIA, 34
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 313 26 21
FAX: 96 350 27 11
fihs@valencia.uned.es
www.uned.es/ca-alzira-valencia

UNIVERSITAT D'ALACANT. SERVEI DE PUBLICACIONS / UNIVERSIDAD DE ALICANTE. SERVICIO DE PUBLICACIONES
CAMPUS DE SANT VICENT DEL RASPEIG.
APARTAT DE CORREUS, 99
ALACANT 03080 ALACANT
TEL.: 96 590 34 80
FAX: 96 590 94 45
publicaciones@ua.es
http://publicaciones.ua.es

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. SERVEI DE PUBLICACIONS
CARRER ARTES GRÀFICAS, 13
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 386 41 15
FAX: 96 386 40 67
publicacions@uv.es
www.uv.es/publicacions

UNIVERSITAT JAUME I PUBLICACIONS
EDIFICI RECTORAT
CAMPUS RIU SEC, S/N
CASTELLÓ DE LA PLANA 12071
CASTELLÓ DE LA PLANA
TEL.: 96 472 88 21
FAX: 96 472 88 32
publicacions@uji.es
www.uji.es/publ

VERSOS Y TRAZOS
PLAÇA DEL TOSSAL, 3-BAIX
VALÈNCIA 46001 VALÈNCIA
TELS.: 963 921 623 / 617 207 437
literaria@versosytrazos.com
www.versosytrazos.com

VICENT GARCIA EDITORES S.A
CARRER GUARDIA CIVIL, 22, 3, 3
VALÈNCIA 46020 VALÈNCIA
TEL.: 96 369 15 89
FAX: 96 393 00 57
vgesa@combios.es
www.vgsa.com

05 EDICIONES
CARRER ALICANTE, 26, 3G
BLOQUE I ESC. II
CASTELLÓ DE LA PLANA 12004
CASTELLÓ DE LA PLANA
TEL.: 646 37 65 15
cerocinco_ediciones@hotmail.com
www.05ediciones.com